

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Finanšu katedra

Kapitāla struktūra un aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespējas SIA “Merits”

Capital structure and possibilities of raising liable capital for SIA "Merits"

BAKALaura DARBS

Ekonomikas bakalaura studijas programmā

Autors: Amanda Meirāne

Studenta apliecības numurs: am12105

Darba vadītājs: M. ekon. Lektore Līga Leitāne

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir "Kapitāla struktūra un aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespējas SIA "Merits" ". Darba mērķis ir izpētīt uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla struktūru un aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespējas, kā arī izstrādāt priekšlikumus uzņēmuma kapitāla struktūras uzlabošanai un izdevīgākam aizņemtā kapitāla piesaistes veidam.

Teorētiskajā daļā tiek izanalizēta ekonomiskā literatūra par uzņēmumu kapitāla struktūru, to teorētisko novērtēšanu un aktuālākie aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidi.

Praktiskā daļa sastāv no divām nodaļām. Pirmajā praktiskās daļas nodaļā autore izanalizē uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla struktūru. Otrā praktiskā daļa sastāv no aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespēju analīzes, kas atsaucās uz teorijā izanalizētajiem aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidiem.

Bakalaura darba noslēgumā tiek izstrādāti secinājumi par SIA "Merits" kapitāla struktūru un aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespējām, kā arī priekšlikumi uzņēmuma tālākajai darbībai.

ANNOTATION

The title of the bachelor thesis is “Capital structure and possibilities of rising liable capital for SIA “Merits” ”. The purpose of this study is to investigate SIA “Merits” capital structure and options to attract liable capital, in addition to conducts proposals for improving capital structure and to carry out beneficial possibilities of rising liable capital.

The theoretical part is to analyze economical literature involving guidelines of capital structure, its theoretical evaluation and current options of rising liabilities.

The empirical part consists of two chapters. In the first part the author analyzes the structure of SIA “Merits” capital. Furthermore the author investigates different options of rising capital, that were explored at theoretical part.

In conclusion of Bachelor theses are highlighted suggestions for SIA “Merits” and its capital structure are highlighted improvement outlining future activities. .

SATURS

IEVADS	5
1.KAPITĀLA IZMANTOŠANAS TEORĒTISKIE PAMATI.....	8
1.1.Pašu kapitāla izmantošana uzņēmumā.....	9
1.2.Aizņemtā kapitāla izmantošana uzņēmumā.....	12
1.3.Teorētiskais uzņēmuma kapitāla struktūras novērtējums	27
2.KAPITĀLA IZMANTOŠANA UZŅĒMUMĀ SIA ‘MERITS’	31
2.1.SIA ‘Merits’ uzņēmuma raksturojums.....	31
2.2. Uzņēmuma SIA ‘Merits’ kapitāla struktūras novērtējums.....	34
3.KAPITĀLA PIESAISTĪŠANAS IESPĒJAS UZŅĒMUMĀ.....	48
SIA ‘MERITS’	48
SECINĀJUMI	63
PRIEKŠLIKUMI.....	65
IZMANTOTĀ LITERTŪRA	67
PIELIKUMI.....	70

IEVADS

Uzņēmuma finansiālās un saimnieciskās darbības pamats ir kapitāls. Kapitāla struktūrā valda cieša mijiedarbība starp uzņēmuma pašu kapitālu un piesaistīto aizņemto kapitālu. Uzņēmuma pašu kapitāls balstās uz uzņēmuma finansiālajiem līdzekļiem, kas ir iegūti saimnieciskās darbības rezultātā, bet aizņemtais kapitāls balstās uz ārpus uzņēmuma finansēm piesaistītajiem naudas līdzekļiem. Ārpus uzņēmuma piesaistītie finansiālie līdzekļi uzņēmuma saimniecisko darbību var attīstīt, bet tajā pašā laikā būt par bremsējošu faktoru uzņēmuma darbībā.

Uzņēmuma vadībai kapitāls ir jāstrukturizē tā, lai veicinātu efektīvu uzņēmuma darbību. Aizņemtais kapitāls uzņēmuma darbību piesaista trešo personu, kas ir ieinteresēta gūt ienesīgumu no aizdotajiem finansiālajiem līdzekļiem. Trešās personas piešķirtās saistības uzņēmumam liek novirzīt naudas līdzekļus saistību izpildei, kas uzņēmuma saimnieciskajai darbībai piešķir augstāku riska pakāpi. Ar aizņemto kapitālu uzņēmums var attīstīt esošo darbību, īslaicīgi segt apgrozāmo līdzekļu plūsmas traucējumus, kā arī attīstīt un uzsākt jaunus uzņēmējdarbības projektus. Lai aizņemtais kapitāls veicinātu efektivitāti uzņēmuma tekošajā darbībā, uzņēmuma vadībai tas efektīvi ir jāizmanto. Tam ir jāspēj gan atmaksāt aizdoto summu, gan saistības, kā arī gūt ienesīgumu uzņēmuma finansēs. Uzņēmuma vadībai jāprot noteikt tā samērīgumu, lai uzņēmuma finansiālajā darbībā nevaldītu negatīva tendence galvenokārt strādāt ar aizņemto kapitālu. Lai gan tas veicina risku un saistības uzņēmumā, tas var būt straujas "atveseļošanās" attīstības nepieciešamā komponente. Aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidi mūsdienās ir aktuāla tēmā, jo "aizņēmuma piesaistīšanas lēmuma brīdī, ir jāizvērtē, kurš no aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidiem ir lētāks un uzņēmuma finansiālajai darbībai izdevīgākais.

Bakalaura tēmas izvēli noteica fakts, ka uzņēmuma SIA "Merits" ir velme attīstīt uzņēmuma esošo saimniecisko darbību. Tēmas aktualitāti atzīmē tas, ka mūsdienu sabiedrībā ir plašas iespējas izvēlēties kādu aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu piesaistīt personīgajām vai uzņēmuma finansēm, un aizdevēju vidū figurē sauklis ar domu, ka tieši šis aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veids ir izdevīgs uzņēmumiem vai privātpersonām.

Darba mērķis ir izvērtēt uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla struktūru un iespēju piesaistīt aizņemto kapitālu uzņēmuma kopējam kapitālam, izanalizēt uzņēmumam piemērotāko aizņemtā kapitāla veidu.

Bakalaura darbā tiek izvirzīti uzdevumi mērķa sasniegšanai:

1. Apkopot literatūru par uzņēmuma kapitāla struktūras un tā novērtēšanas teorētiskajā aspektā;
2. Apskatīt Latvijas komercbanku piedāvātos kredīta veidus maziem un vidējiem uzņēmumiem;
3. Izpētīt aizdevuma platformas "Mintos" piedāvāto aizdevuma veidu;
4. Izpētīt Latvijas biznesa enģeļu tīklu un tā aizdevuma specifiku;
5. Veikt SIA "Merits" kapitāla struktūras analīzi;
6. Analizēt izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu uzņēmumam SIA "Merits";
7. Izstrādāt secinājumus un priekšlikumus veiksmīgai aizņemtā kapitāla piesaistīšanai un kapitāla struktūras uzlabošanai.

Lai sasniegtu darbā izvirzītos mērķus autore izmanto šādas metodes:

1. Grafiskā metode – tabulu un diagrammu veidošana un pētīšana;
2. Monogrāfiskā metode – no pieejamajiem uzskates matreāliem tiek veidoti secinājumi un priekšlikumi;
3. Salīdzinošā metode – tiek analizēti un salīdzināti vairāki pamatotu datu kopumi, lai izstrādātu secinājumus un priekšlikumus;
4. Intervijas metode – tiek veiktas intervijas, lai no iegūtajiem rezultātiem izstrādātu secinājumus.

Darbs strukturāli tiek sadalīts trīs daļās. Pirmā daļa sastāv no teorētiskās literatūras izpēti, tajā tiek apkopota informācija par kapitāla struktūru, tā novērtēšanu un aizņemtā kapitāla piesaistes veidiem. Bakalaura darba otrā daļa un trešā daļa sastāv no praktiskajām analīzēm.

Pirmajā daļā autore ir apkopojusi un izanalizējusi informāciju par kapitāla struktūru, aizņemtā kapitāla piesaistīšanu un kapitāla teorētisko novērtējumu. Lai teorētiskā informācija būtu saprotamāka, praktiskajā daļā autore analizē uzņēmumu SIA "Merits".

Otrajā daļā autore analizē un novērtē uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla struktūru un aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespēja uzņēmuma kopējam kapitālam.

Trešajā daļā autore, pamatojoties uz pirmās daļas izpētītajām aizņemtā kapitāla iespējām, analizē izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu SIA "Merits".

Darba nobeigumā, balsoties uz izpētīto informāciju, autore izstrādā secinājumus un priekšlikumus uzņēmuma par uzņēmuma SIA "Merits" izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu, kā arī uzņēmuma kapitāla struktūras uzlabošanu.

Bakalaura darba pētījuma posms ir no 2011. gada līdz 2013.gadam. Šāds pētāmais posms tika izvēlēts, lai varētu izvērtēt gadus, kuros uzņēmumā nav tik ļoti ietekmējusi globālā krīze. Dati ņemti no uzņēmuma gada pārskatiem.

Darba informācijas avoti: zinātniskā literatūra, zinātniskās publikācijas, interneta resursi un uzņēmuma SIA ‘Merits’ finanšu dati.

1.KAPITĀLA IZMANTOŠANAS TEORĒTISKIE PAMATI

Uzņēmējdarbības pamatā ir tam nepieciešamie savas saimnieciskās darbības materiāli un finansiālie līdzekļi. Šo līdzekļus var raksturot kā investīciju uzņēmuma darbībā, kam mērķis ir laika gaitā palielināt to sākotnējo vērtību, tādēļ šo ieguldījumu definē kā uzņēmuma kapitālu. Katra uzņēmuma mērķis ir efektīva kapitāla izmantošana savā darbībā. Ar efektīvu kapitāla izmantošanu saprot, ka pastāv mijiedarbība starp uzņēmuma ieņēmumiem jeb peļņu un uzņēmuma nepieciešamajiem saimnieciskajiem izdevumiem, kas tiek novērtēti naudas izteiksmē. Šāda darbība naudas līdzekļus raksturot kā uzņēmuma kapitālu, kam ir apgrozāmā līdzekļa funkcija, tādēļ svarīgi ir atzīmēt, ka kapitāla pamatā ir naudas līdzekļu aprite, kurā ietilps uzņēmumā ieguldītie naudas līdzekļi, saņemtie līdzekļi no produkcijas vai pakalpojuma vairumtirdzniecības, aizņēmumi no kredītiestādēm vai citām juridiskām vai fiziskām personām.

Svarīgs faktors kvalitatīvas uzņēmējdarbības veikšanā ir pietiekošs naudas līdzekļu daudzums saimnieciskajā darbībā. Uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir ļoti saistīts ar uzņēmuma saimniecisko darbību, jo tas nodrošina iekārtu iegādi un apkopi, produktu ražošanu un izlaidi, kā arī citu ražošanas faktoru nodrošināšanu uzņēmuma darbības veikšanai. Saimnieciskās darbības veikšanā kapitāls kļūst par uzņēmuma pievienotās vērtības sastāvdaļu, kas palīdz uzņēmuma darbību attīstīt un paplašināt. Uzņēmuma kapitālam ir jābūt tādām, lai nodrošinātu uzņēmuma ražošanas darbībai un komerciālām vajadzībām vajadzīgos naudas līdzekļus jeb finanšu resursus.

Kapitāla izmantošanas obligāts nosacījums ir tā nepārtraukta kustībā vai aprite, jo apriti neveicošs kapitāls uzņēmumā nekādu labumu nedod¹. Ikdienišķa parādība uzņēmējdarbībā ir saskare ar problēmām un lēmumiem, kas ir saistīti ar finanšu resursiem, to sadali un efektīvu izlietošanu. Uzņēmums ražošanas izmaksas un citas nepieciešamās izmaksas var segt ar pašu kapitālu, bet ne vienmēr tas ir pietiekami liels, īpaši gadījumos, kad uzņēmums vēlas attīsties. Šādās situācijās ir dažādas papildus kapitāla piesaistīšanas iespējas, kuras uzņēmums var izmanto, lai attīstītu, kā arī stabilizētu, savu saimniecisko un komerciālo darbību.

Uzņēmuma finanses tiek raksturotas ar peļņu vai zaudējumu, kas būtiski ietekmē finansiālā rakstura lēmumu pieņemšanā par labu uzņēmuma paša kapitālam vai kapitāla piesaistes veidiem ārpus uzņēmuma.

---

¹ Rurāne M, *Uzņēmuma finanses*, Jumava. Rīga, 2007. 23.lpp.

1.1.Pašu kapitāla izmantošana uzņēmumā

Uzņēmuma finansiālās stabilitātes rādītājs ir pašu kapitāls. Tas parāda uzņēmuma naudas līdzekļu kopumu, kuru uzņēmums izmanto savā saimnieciskajā darbībā, kas iegūti uzņēmuma darbības rezultātā. Ja šī vērtībai ir tendence ieņemt lielāko īpatsvaru no uzņēmuma kopējā kapitāla vērtības, tad tādā gadījumā uzņēmuma darbība ir vērtējama kā stabila.

Pašu kapitāls ir atlikums, kas rodas, no uzņēmuma aktīviem atņemot visas saistības: akcionāru kapitāls, nesadalītā peļņa, kas paliek uzņēmuma rīcībā, rezerves kapitāls². To parasti aprēķina pēc formulas:

$$\text{Pašu kapitāls} = \text{uzņēmuma līdzekļi(aktīvi)} - \text{uzņēmuma saistības(kreditori)} \quad [1.1.]^3$$

Uzņēmuma pašu kapitāla ietilpst:

- Pamatkapitāls;
- Rezerves;
- Nesadalītā peļņa;
- Ziedojumi un labdarības iemaksas.⁴

Zinātniskajā literatūrā pamatkapitāls tiek definēts: ‘‘Pamatkapitāls ir naudas izteiksmē noteikts lielums, kas veido sabiedrības daļu (akciju) nominālvērtības summu.⁵ ‘‘ To var veidot gan naudas līdzekļi, gan materiālie līdzekļi, kā arī nemateriālie un intelektuālie līdzekļu ieguldījumi, ko uzņēmuma dibinātāji iegulda uzņēmumā. Skatoties no juridiskās puses, pamatkapitāls ir ieguldīto vērtību nominālvērtību kopsomma, kas sadala uzņēmuma dalībnieku piešķirtās balsstiesības uzņēmumam stratēģiski svarīgu lēmumu pieņemšanā un dividendu apmēra noteikšanai pamatkapitāla ieguldītājiem. Tupretim analizējot pamatkapitāla būtību no ekonomiskā viedokļa, pamatkapitālam netiek piešķirta tik liela nozīme uzņēmuma kopējajā kapitālā tādēļ, ka to neuztver kā mantisku lietu, bet gan tas tiek apzīmēts kā uzņēmuma dibināšanas nolikumos ierakstīta summa. Ekonomiski lielāka vērtība ir naudas līdzekļiem un mantiskām vērtībām ar kuriem uzņēmums spēj segt savas vajadzības, jo uzņēmums par savām vajadzībām un saistībām atbild ar savu mantisko vērtību⁶.

Uzņēmuma dibināšanai ir nepieciešams pamatkapitāls, kura lielums ir ierakstīts komerclikumā. Pamatkapitāla struktūra ir atkarīga no uzņēmuma saimnieciskās darbības

²Grastiņš N., Pudula A., *Ekonomisko terminu vārdnīca uzņēmējdarbībā*. Rhino DESIGN, Rīga, 1997. 72.lpp

³Ludboržs A., *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. SIA ‘‘Lietišķais informācijas dienests’’, Rīga, 2003. 137.lpp

⁴Korsaka T., *Finanšu vadība*. Banku augstskola, Rīga, 2003. 14.lpp

⁵Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus I., Svarinska A., *Finanšu grāmatvedība*. SIA ‘‘Izglītības soli’’, Rīga, 2004. 144.lpp.

⁶Ludboržs A., *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. SIA ‘‘Lietišķās informācijas dienests’’, Rīga, 2003. 138 lpp

būtības. Kā piemēram, lai dibinātu sabiedrību ar ierobežotu atbildību (SIA) pamatkapitāla vērtībai ir jābūt 2800 eiro. Ir pieļaujami arī gadījumi, kuros pamatkapitāla summa var būt mazāka nekā likumā ierakstīts:

- Ja uzņēmuma dibinātāji ir maksimāli piecas fiziskas personas;
- Ja uzņēmuma dalībnieki ir maksimāli piecas fiziskas personas;
- Ja uzņēmuma valdes sastāvā ir viena vai vairākas personas, kas ir iekļautas uzņēmuma dalībnieku skaitā;
- Ja uzņēmuma dibinātājs, dalībnieks un valdes loceklis ir viena persona.⁷

Ja uzņēmumam ir piešķirtas atļauja mazākai pamatkapitāla veidošanai, tad tam ir nepieciešamība katru gadu veidot obligāto rezervi, izdarot atskaitījumus ne mazāk kā 25 procentu apmērā no pārskata gada peļņas. Šo izveidoto obligāto rezervi uzņēmums var izmantot sava kapitāla labā.⁸

Laikam ejot, uzņēmumam ir iespēja palielināt pamatkapitāla vērtību. Uzņēmuma vadība pamatkapitāla vērtību var palielināt:

- Ja kāds no uzņēmuma dalībniekiem iegulda jaunu ieguldījumu pamatkapitālā;
- Ja uzņēmumā tiek pieņemts jauns dalībnieks, un viņš vēlas ieguldīt savu ieguldījuma daļu pamatkapitālā;
- Ja uzņēmuma vadība pieņem lēmumu par nepieciešamību palielināt tā pamatkapitālu.⁹

Autore secina, ka pamatkapitāls ir maza struktūrvienība no pašu kapitāla, ko var uztver par garantiju uzņēmējdarbības veikšanā, jo pamatkapitāla jēdziens identiski neatbilst uzņēmuma nepieciešamajām mantiskajām un naudas vērtībām saimnieciskās darbības veikšanā.

Kā viena no paša kapitāla sastāvdaļām tiek uzskatītas rezerves. Rezerves ir pašu kapitāla daļa, ko veido, pamatojoties uz likumu vai statūtu noteikumiem. Tās veido no tīrās peļņas vai arī tieši saņemot kapitālu no ārienes.¹⁰ Rezervju struktūra ir atkarīga no uzņēmuma darbības virziena un vadīšanas principiem. Analizējot rezervju lomu uzņēmuma pašu kapitālā, tās var iedalīt četrās stratēģiski svarīgās grupās:

- Likumā paredzētās rezerves- rezerves tiek veidotas, lai uzņēmuma būtu iespēja veidot rezerves kapitālu. Tās lielums ir 5% no tīrās peļņas.;
- Uzņēmuma dokumentos ierakstītās rezerves- rezerves ir paredzētas uzņēmējdarbības veikšanai un tālākai attīstībai.;

---

⁷ LR likums, *Komerclikums* Nr.185 Īpašie noteikumi attiecībā uz pamatkapitāla lielumu, Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=5490>

⁸ Turpat 185.pants

⁹ Turpat 197.pants

¹⁰ Kvēle V., *Grāmatvedības jēdzienu skaidrojošā vārdnīca*. Avots, Rīga, 2005. 211.lpp

- Uzņēmuma pārējās rezerves- uzņēmums tās strukturizē pēc uzņēmuma iegūtās peļņas.¹¹
- Uzņēmuma slēptās rezerves- rezerves rodas novērtējot bilances rādītājus tās sastādīšanas procesā.

Autore domā, ka kapitāla rezervju veidošana ir pamats uzņēmējdarbības attīstības domai, jo uzņēmums var attīstīties tikai tajā brīdī, kad tam ir attiecīgie līdzekļi vai daļa no attīstības vajadzības nepieciešamajiem līdzekļiem.

Paša kapitāla neatņemama sastāvdaļa ir uzņēmuma nesadalītā peļņa. Peļņa ir uzņēmuma līdzekļu avots, kas tiek iegūts no uzņēmuma saimnieciskās darbības. Svarīgs uzņēmējdarbības aspekts ir pareiza peļņas sadale stratēģiski svarīgām vajadzībām. To var apraksturot, kā uzņēmuma rezervju un fondu veidošanās, kas nodrošina uzņēmuma ražošanas, komerciālās vajadzības, kā arī vadības attīstības ideju vēlmes. Nesadalītā peļņa ir uzņēmuma tīrā peļņa, kas ir pēc visu attaisnoto izdevumu veikšanas.¹² Uzņēmuma vadība nesadalīto peļņu visbiežāk novirza vajadzību segšanai. Peļņas sadali uzņēmumā regulē noteikti akti, kas neļauj šo nesadalīto peļņu novirzīt nevajadzīgiem mērķiem. Katra šī akta sastādīšana ir atkarīga no uzņēmēja saimnieciskās darbības nozares, jo katru no aktiem ir jāapstiprina uzņēmuma vadībai kā spēkā esošu darbību. Pēc autores domām, uzņēmuma peļņas sadalīšana ir svarīgs faktors tālākai darbībai, jo efektīva peļņas sadalīšana sekmē veiksmīgu uzņēmuma tālāko darbību.

Pašu kapitāla ne tik izplatīta sastāvdaļa ir ziedojumi un labdarības iemaksas. Tie ir finansiālie līdzekļi, kas tiek uzskatīti par dāvinājumu uzņēmumam vai sponsora iemaksu. No grāmatvedības viedokļa skatoties, uz šo struktūrvienību var skatīties divās metodēs:

- Ieņēmuma metode;
- Pašu kapitāla metode.¹³

Ieņēmuma metodes pamatojas uz ekonomiskajām darbībām uzņēmumā, kas šo darbību liek atšķirt no citām uzņēmuma darbībām, kas tiek veiktas ar finanšu līdzekļiem. Ziedojumi un labdarības iemaksas tiek iedalītas kā atsevišķa vienība pašu kapitālā. Turpretim, skatoties no pašu kapitāla metodes šīs iemaksas tiek novirzītas uz pašu kapitāla rezerves sadaļu. Tiek uzskatīt, ka ziedojumi un labdarības iemaksām ir stratēģiski vienāda doma ar pašu kapitāla rezervēm, tādēļ nav nepieciešamības atdalīt šo sadaļu kā atsevišķu.¹⁴ Autore uzsver, ka ziedojumi un labdarības iemaksas nav bieža darbība uzņēmējdarbībā, taču ir uzņēmumi, kas šādas iemaksas ir saņēmuši, un kuru uzņēmuma dokumentos šāda darbība ir redzam. Darbību

¹¹ Apsīte I., *Uzņēmuma gada pārskats*. SIA "Lietišķās informācijas dienests", Sigulda, 2009. 123.lpp.

¹² Vaikulis J., *Grāmatvedības terminu vārdnīca*. Latvijas Universitāte, Rīga, 1998. 35.lpp

¹³ Korsaka T., *Finanšu vadība*, Banku augstskola. Rīga, 2003. 14.lpp

¹⁴ Korsaka T., *Finanšu vadība*, Banku augstskola. Rīga, 2003. 14.lpp

var veicināt vairāk, ja ne tikai paša uzņēmuma vadība, bet arī kāds cits no ārpusaules, tic uzņēmuma idejai, stratēģijai un attīstībai.

Autore secina, ka pašu kapitāls ir kopējā kapitāla struktūrvienība, kas balstās uz uzņēmuma darbības naudas līdzekļiem, bet tā īpatsvaru un efektivitāti uzņēmuma darbībā var ietekmēt otra kopējā kapitāla svarīgā sastāvdaļa – aizņemtais kapitāls.

1.2. Aizņemtā kapitāla izmantošana uzņēmumā

Mūsdienu situācijā uzņēmuma kapitālu vairs nesastāda tikai pašu finansiālie līdzekļi jeb pašu kapitāls, bet arī piesaistīties aizņemtie finansiālie avoti jeb aizņemtais kapitāls. Aizņemtais kapitāls ir uzņēmuma saimnieciskās darbības finansējums, kas tiek piesaistīts no juridiskām vai fiziskām personām ārpus uzņēmuma uz tiem izdevīgiem noteikumiem. Starp abām kapitāla bāzēm veidojas mijiedarbība, kas ļauj uzņēmuma ilgtermiņā ieguldīt finansiālos līdzekļus ar mērķi gūt peļņu. Uzņēmumam ir iespējams aizņemties līdzekļus no kredītiestādēm, kas šajā jomā ir specializējušās, kā arī ir no aizdevējiem, kas nav saistīti ar komercbanku darbību.

Uzņēmējdarbības ideja par aizņemto līdzekļu piesaistīšanu ir liels izaicinājums dibinātājam, jo viņam ir jāatrod tā pareizā proporcija starp pašu kapitālu un aizņemto kapitālu. Aizņemto kapitālu var uzskatīt par uzņēmuma ‘vitamīnu’, kas dod spēku un dzen uz priekšu tālākai attīstībai. Bieži sabiedrībā tiek uzskatīts, ka stabils uzņēmums ir tas, kurš savas vajadzības nodrošina ar pašu kapitālu bez piesaistītajiem investoriem. Bet autore atzīmē, ka jau kādu laiku biznesa vidē tiek runāts par to, ka aizņemtais kapitāls ir tas, kas ļauj nestāvēt uz vietas uzņēmuma savā darbībā un iet uz priekšu tālākajā attīstībā. To visu var arī saistīt ar uzņēmuma vadības mentalitāti, kas vai nu ir piezemēta un paļaujas uz saviem spēkiem, vai nu ļaujas iespējām, bet tajā pašā laikā apzinās risku, kas pastāv neizdošanās gadījumā.

Uzņēmuma iespēja saņemt papildus finansējumu no avotiem, kas atrodas ārpus uzņēmuma, ir atkarīga no tā stabilitātes un tālākās attīstības idejas, tās aktualitātes un iespējām. Tam ir jānostabilizējas gan savā stratēģijā un tās sekmīgā veikšanā, gan tirgū, kur ir jābūt pieprasījumam pēc uzņēmuma preces vai pakalpojuma. Uzņēmumam aizņemto kapitālu ir iespēja piesaistīt gan no kredītiestādēm, gan ne banku organizācijām, kā arī privātiem investoriem. Piesaistītos ārējos finansēšanas avotus var iedalīt ilgtermiņa finansēšanas avotos un īstermiņa finansēšanas avotos. Piesaistīto kapitālu var iegūt komercbanku kredītu formā, Eiropas savienības struktūrfondu piedāvātajos attīstības projektos, bankas aizdevumu

alternatīvs uzņēmēju izveidotās aizdevumu platformās, biznesa eņģeļi, riska kapitāli, u.c. Uzņēmējiem ir daudz iespējas, lai piesaistītu savai darbībai ārējos finansēšanas līdzekļi, lai veicinātu uzņēmuma saimniecisko darbību. Pēc autores domām, uzņēmuma vadībai ir jāmāk domāt inovatīvi, lai uzņēmuma tālākajai darbībai būtu izaugsmes iespējas. Analizējot izvēlēto uzņēmuma SIA "Merits" viedokli par aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidiem, autore uzskata, ka uzņēmuma vadība apspriestu komercbankas aizdevumus, aizdevuma platformas "Mintos" aizdevumus, kā arī "Latvijas biznesa eņģeļu tīkla" papildus kapitāla piesaiste.

Komercbankas savu aizdoto kapitālu formulē kā kredītu. Kredīts ir atlīdzības darījums, kurā kredītiestāde uz rakstveida līguma pamata nodot klientam naudu vai citas lietas īpašumā un kurš klientam uzliek pienākumu noteiktā laikā un kārtībā atdot kredītiestādei naudu vai citas lietas.¹⁵

Vārda kredīts pirmsākumus var meklēt latīņu valodas vārdā "creadare", kas nozīmē ticēt un uzticēties. Kredīta devējs kredīta ņēmējam piešķir tiesības uz noteiktu laiku rīkoties ar noteiktu daudzumu finansiāliem līdzekļiem, bet kredīta ņēmēj uzņemas saistības šo noteiktos finansiālos līdzekļus pēc laika atmaksāt.¹⁶ Kredīta attiecību pamatā ir abu pušu uzticēšanās kredīta saistību izpildīšanā. Naudas līdzekļu aizdošanu var veikt tikai tad, ja abu pušu intereses un domas sakrīt.

Kredītattiecībās valda izdevīgums. Uzņēmums, kura finansiālo stāvokli varētu definēt kā drošu, var pretendēt uz bankas aizdevumu. Komercbankai svarīgi ir uzņēmuma vadīšanas efektivitāte, stabili ieņēmumi un peļņa, punktuāla pieeja finansiālo darbību veikšanā, kā arī uzņēmuma reputācija. Aizņēmēju finanšu stāvokļa tradicionālā analīze pārsvarā balstās uz klienta grāmatvedības datiem. "Šāda pieeja tiek plaši kritizēta sakarā ar grāmatvedības atskaišu nepilnībām un necaurspīdīgumu, kas var dot sagrozītu priekšstatu par uzņēmuma reālu finanšu stāvokli un nākotnes perspektīvām."¹⁷ Savukārt, uzņēmuma intereses atbilst izdevīgiem kredīta nosacījumiem un zemām procentu likmēm. Šajām attiecībām ir jānotiek pareizā vidē, lai aizdevējs un aizņēmējs varētu netraucēti un brīvi komunicēt.

Komercbankai ir jānodrošina komfortablu, kvalitatīvu, drošu un uzticamu kredīta izsniegšanas vidi, lai klientiem rastos uzticība par bankas darbību, piedāvātajiem bankas pakalpojumiem un to izdevīgumu. Komercbankai ir jāsniedz skaidra un saprotama informācija par aizdevuma noteikumiem, kas ir svarīgs faktors, lai varētu pieņemt

---

¹⁵LR likums *Kredītiestāžu likums*. LR AP un Vadības ziņojums, Nr.23, 24.10.1995. (ar turpmākajiem grozījumiem), Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=37426> (skatīts 20.04.2015.)

¹⁶ Kutuzova O., *Finances un Kredīts*. SIA "Biznesa augstskola turība", Rīga, 2012. 63.lpp

¹⁷ Romānova I., *Aizņēmēja kredītriska novērtēšanas pilnveidošana*. Pieejams : <http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/702.pdf> (skatīts 10.04.2015.)

adekvātu lēmumu par kredīta summas aizņemšanos no kredītiestādes. Šiem kredīta piešķiršanas kritērijiem ir jāparāda, kam un cik lielu kredītu var piešķirt, kādā veidā kredīti ir pieejami, kā arī saskaņā ar kādiem nosacījumiem tiek piešķirti kredīti. Kvalitatīva aizdevuma izsniegšanas vides elementi raksturo:

- izglītots personāls ar augstām profesionālām iemaņām;
- pārdomāta komercbankas organizatoriskā struktūra un pārdomātas katras kredītēšanā iesaistītās struktūrvienības funkcijas;
- kredītēšanas procesa efektīvas administrēšanas un kontroles nodrošināšana;
- regulāri pārskatāma ar kredītēšanu saistītā politika un procedūras.¹⁸

Šādā vidē kredītņēmējs un devējs spēj nonākt pie kopsaucēja, kas ļauj pieņemt lēmumu, kas ir izdevīgs abām kredītattiecības pusēm, tādējādi aizdevējam ļauj izsniegt aizdoto summu aizņēmējam.

Kredīta izsniegšanas brīdi var raksturot ar līguma parakstīšanu momentu tādēļ, ka tieši tajā brīdī abas puses, kas ir iesaistītas kredītattiecībās, uzņemas atbildību, risku un nosacījumus, kas ir saistīts ar kredīta izsniegšanas procesu. Pirms līguma parakstīšanas abas puses veic sagatavošanās darbus, kur tiek noskaidrota informācija par kredītaņēmēju kredīta vēsture un spēja atmaksāt aizņemto summu-, kā arī kredīta devēja finansiālā stabilitāte.¹⁹ Izvērtētā informācija balstās uz aizņēmēja dokumentāciju, kuru tam ir jānodrošina bankai, lai tā varētu izvērtēt klientu un izsniegt tam kredītu.

Atkarībā no kredīta veida, ko ir izvēlējis klients par aizņēmumu, mainās nepieciešamo dokumentu saraksts, kas ir vajadzīgs kredīta piešķiršanas noformēšanai, jo katram kredīta veidam ir nepieciešama savādāka dokumentācija. Tas ir atkarībā no kredīta izmantošanas mērķa, kredīta atmaksāšanas avota un citiem faktoriem.²⁰ Komerčbanku var interesēt dažāda informācija. Bankai ir nepieciešams apliecinājums no klienta, ka viņam kredīts ir nepieciešams. Tradicionāli bankas liek izveidot tāmi jeb plānu līdzekļu izlietošanai, lai persona apstiprinātu nepieciešamību pēc papildus kapitāla. Īsāk sakot, bankai ir nepieciešams mērķa apliecināšanas dokuments un finanšu stabilitātes dokumenti. No finanšu dokumentiem izriet komercbankas finanšu analīzes dokumentācija, kurā ir norādītas personas, kas ierosinājušas piešķirt kredītu, veikušas kredīta analīzi un pieņēmušas lēmumu par jaunu kredītu piešķiršanu, kredītu termiņu un citu noteikumu grozījumiem un kredītu pārjaunošanu vai piedalījušās to pieņemšanā.²¹ Mērķa apliecināšanas dokument apliecina klienta vajadzību, finanšu dati apliecina klienta iespēju

¹⁸ Kudinsa M., *Kreditēšana*. Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2008, 49lpp

¹⁹ Turpat 51 lpp

²⁰ Kudinska M., *Kreditēšana*. Latvijas komercbanku asociācijas un mācību centrs, Rīga, 2008. 51.lpp.

²¹ Turpat 55.lpp.

un komercbankas dokumentācija apliecina klienta spēju aizņemties kredītu, bet bankai ir nepieciešama arī nākotnes kredīta atmaksas nodrošinājums.

Piesakoties uz nepieciešamību pēc bankas palīdzības, uzņēmuma vai privātpersonai ir nepieciešams nodrošināt atmaksas garantiju. Kredīta nodrošinājuma adekvātumu nosaka, aprēķinot riska pakāpi gadījumā, ja uzņēmums vai privātpersona nespēs atmaksāt izsniegto kredītu finansiālo grūtību dēļ. Komercbankas politika neļauj kredītaņēmējam izsniegt finansiālo aizdevumu bez garantijas jeb ķīlas. Par nodrošinājumu var kalpot :

- uzņēmumam vai privātpersonai piederošs kustamais un nekustamais īpašums (kredītu izsniedz 70—80% apmērā no ķīlas tirgus vērtības, pie tam ķīlai jābūt apdrošinātai un reģistrētai kā komercķīlai);
- citu uzņēmumu vai banku izsniegtie galvojumi;
- vērtspapīri.²²

Tādejādi, autore secina, ka komercbanka stingri turas pie tā, lai klients izpildītu noteiktās komercbankas prasības, kas šo procesu var raksturot ar noteiktu kārtību. Komercbanka naudas piešķiršanas process klientam noris noteiktā kārtībā- sākumā tiek slēgts līgums attiecīgajā kredīta nozīmes līmenī, iekļātā objekta reģistrēšana attiecīgajā atrašanas reģionā, ķīlas objekta apdrošināšana, kā arī beigās tiek izsniegta aizņemtā nauda.

Kredīta saņemšana ir iespējama divos veidos:

- bezskaidrā veidā- klients aizņēmumu saņem savā norādītajā virtuālajā vidē, bez starpnieku palīdzības. Lielākā daļa banku no klientiem pieprasa norēķinu kontu šajā bankā.
- skaidrā naudā- aizņēmuma summa tiek izsniegta skaidras naudas veidā. Tieši klientam rokas

Šo izvēli klients izdara atkarībā no naudas līdzekļu nepieciešamības, bet mūsdienās visbiežākā izvēle ir kredītu saņemt bezskaidrs naudas veidā, jo pasaule balstās uz tehnoloģijām, kur ērtāks pielietojums ir virtuālajiem naudas līdzekļiem, nekā materiālajiem naudas līdzekļiem. Atkarībā no aizdotās naudas summas tiek izstrādās kredīta naudas atmaksas grafiks, kur klientam ir jāatmaksā gan pamatsumma, gan bankas pakalpojumu izmantošanas maksa jeb kredīta procenti.

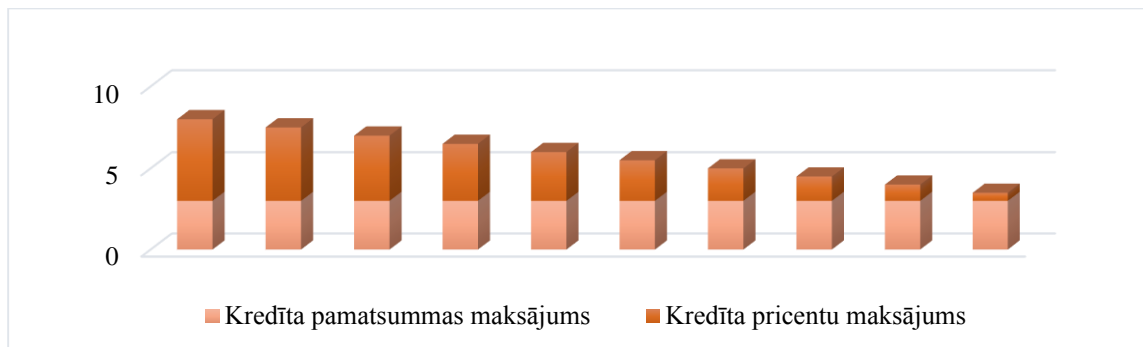
Kredītāņēmējam ir jāizvēlas kredīta atmaksas grafiks. Kredīta atmaksas grafiku izvēlas pēc klienta velmēm . Komercbankas piedāvā divus atmaksas grafiku veidus:

- Dilstošais maksājumu grafiks- maksājuma grafika būtība ir , katru mēnesi atmaksas summa paliek mazāka. Kredītaņēmējs izvēloties šo atmaksas grafiku

---

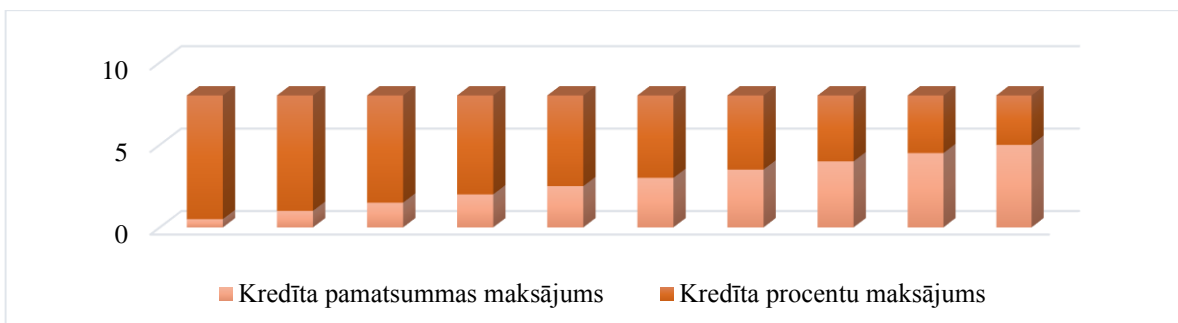
²² Abizāre.V. *Uzņēmējdarbības pamati (mācību matreāls)*. Pieejams: http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (skatīts 30.04.2015.)

izvēlas iespēju katru mēnesi maksāt vienādu summu no kredīta pamatsummas atlikuma un procentu likmes, kas pirmajos mēnešos būs lielākas, bet ar katru mēnesi kļūs mazākas, tādēļ atmaksas summa ar katru mēnesi kļūs mazāka. (skatīt 1.1. attēlā)²³

1.1. att. Komercbanku piedāvātais dilstošais atmaksas grafiks²⁴

- Vienādo maksājumu grafiks- Šis maksājuma grafiks tiek veidots pēc anuitātes metodes. Klients izvēlas šo atmaksas grafiku ar velmi katru mēnesi maksāt vienādu atmaksas summu. Procentu likmju izmaiņas gadījums neietekmē atmaksas summu. Visbiežāk šo maksājuma grafika veidu izvēlas klienti, kas vēlas rēķināties ar vienu konkrētu ikmēneša kredīta maksājuma summu.²⁵ (skatīt 1.2.attēlā)

1.2. att. Komercbanku piedāvātais vienādo maksājumu grafiks²⁶

Izsniedzot kredītu, gan kredītaņēmējs, gan kredīta devējs uzņemas kredīta risku. Kredītaņēmējs uzņemas risku neatmaksāt aizņemto kapitālu vai kredīta procentus, jo nepietiek finansiālo līdzekļu aizņemtās summas segšanai. Kredīta devējam, principā, ir tāds pats risks, ka kredītaņēmējs var nepildīt savas saistības attiecībā pret kreditoru:

²³ Kredīti uzņēmējiem. Pieejams: http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/investiciju_kredits/?ln=2 (skatīts 30.04.2015.)

²⁴ Autores veidots attēls, balstoties uz SEB bankas mājas lapas informāciju. Pieejams: www.sebbank.lv

²⁵ Kredīti uzņēmējiem. Pieejams: http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/investiciju_kredits/?ln=2 (skatīts 30.04.2015.)

²⁶ Autores veidots attēls, balstoties uz SEB bankas mājas lapas informāciju. Pieejams: www.sebbank.lv

atteikties maksāt procentus un/vai neatdot saņemto kredīta parādu, kas pienākas kreditoram.²⁷

Pēc autores domām, mūsdienās finansiālo līdzekļu plānošana ir specifika darbība, jo tās darbības būtībā ir jāatrod īpatsvars, kur jāprot balansēt starp paša uzņēmuma līdzekļiem un piešķirto komercbankas aizdevumu summu. Visnotaļ, novecojis uzskats ir, ka uzņēmumam ir pilnvērtīga dzīvotspēja tikai tad, ja tā saimnieciskā darbība balstās uz pašu līdzekļiem. Komercbankas kredīta efektīva izlietošana spēj nes veiksmīgu saimniecisko darbību uzņēmuma.

Uzņēmumi, kas savu stabilitāti gan finansiālajā jomā, gan uzticamībā, ir pieejams plašs komercbankas finanšu pakalpojumu klāst- kredītlīnijas, līzings, faktoringi, u.c.

Investīciju kredīts ir ilgtermiņa aizdevums uzņēmumiem jaunu biznesa projektu uzsākšanai, nekustamā īpašuma iegādei un remontam, kā arī iekārtu un transporta līdzekļu iegādei.²⁸ Komercbanka uzņēmuma investīciju kredītu piešķir atkarībā no uzņēmuma iesniegtā idejas modeļa. Komercbanka piedāvā iespēju segt 80% no biznesa plāna plānotajiem izdevumiem, bet 20% no izdevumiem uzņēmumam ir jāsedz pašam. Iespējamais kredīta atmaksas termiņš ir atkarīgs no komercbankas kredīta mērķa izvērtēšanas.²⁹ Aizņemtā kapitāla izsniegšana ir atkarīga no uzņēmuma iesniegtā biznesa plāna bankai. Aizdevuma summu var saņemt divos veidos- uzsākot projektu, var saņemt visu summu uzreiz vai, ejot pēc biznesa plāna, aizņēmuma summa var saņemt pakāpeniski. Banka šo summu novirza uz uzņēmuma izvēlēto darījumu veidu- norēķinu kontu, darījuma kontu vai trešās personas kontu, kas veic saimniecisko darbību atbilstoši uzņēmuma izveidotajam biznesa modelim. Aizņēmuma summai tiek piemērot procentu likme, kura komercbankai ir aizdošanas izdevīgums, jo tā gūst ienesīgumu no aizdotajiem līdzekļiem. Kredīta atmaksai var nodrošināt fiksēto procentu likmi, kura paliek nemainīga piecu gadu garumā un mēdz būt augstāka nekā mainīgā likme, vai mainīgo procentu likmi, kura ir atkarīga no finansiālo notikumiem un katru atmaksas reizi vērtība svārstās.³⁰ Šī likme uzņēmumam ļauj regulēt maksājuma grafiku. Uzņēmumiem ir izdevīgi aizņemties ilgtermiņa investīciju kredītu no komercbankas, ja uzņēmums neskars un kontrolēs savus brīvos naudas līdzekļus. Tas maksās bankai katru mēnesi vai ceturksni aizņēmum atmaksas

---

²⁷ Rupeika- Apoga R., Zelgalve E., *Finanšu tirgus un tā analīzes metodes*. Latvijas universitāte, Rīga, 2009. 21.lpp

²⁸ Bankas aizdevumu, Pieejams: <http://www.naudabiznesam.lv/finansejums/finansejums-biznesam/banku-aizdevumi/investiciju-kredits> (skatīts 25.04.2015)

²⁹ Mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmes aizdevums. Aizdevums investīcijām, Pieejams: http://www.hipo.lv/lv/attistibas_programmas/mvu_izaugsmes_aizdevums/aizdevums_investicijam (skatīts 02.05.2015.)

³⁰ Saksonova S., *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmuma finanšu lēmumu pieņemšanā*. Info Tilts, Rīga, 2012. 288.lpp.

summu atkarībā no bankas izveidotajiem nosacījumiem. Tā pat kā citos komercbanku aizdevumos, arī investīciju kredīts pieprasa aizņēmuma garantiju. Uzņēmumam par garantiju var kalpot tā aktīvi, nekustamais īpašums, pamatlīdzekļi, uzņēmuma kapitāldaļas, kā arī citu nodrošinājuma veidi, kas atbilst investīciju kredīta aizņēmuma summai.³¹ Vēl viens neatverams investīciju kredīta nosacījums ir tas, ka uzņēmumam ir jābūt pozitīvai kredīta vēsturei, kā arī Latvijas bankas normatīvus nedrīkst pārsniegt kopējais kredītrisks. Autore domā, ka investīciju kredīts ir iespēja uzņēmumam attīstīt perspektīvas idejas, kas uzlabos uzņēmuma dzīvotspēju, kā arī finansiālo stāvokli. Investīciju kredīts nav vienīgais kredīts, kas komercbanku piedāvājumā piedāvā aizņemties naudas līdzekļus turpmākajai attīstībai. Uz šādas pašas līdzīgas specifikas balstās mikrokredīts, kas ir specializēts kredīta veids maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Mikrokredīts ir komercbanku izveidots kredīta veids, kurš ir pieejams tikai maziem un vidējiem uzņēmumiem. Šo kredītu piešķir uzņēmumiem, kam ir nepieciešams aizņemtais kapitāls priekš investīciju un apgrozāmo līdzekļu finansēšanas. Aizdevuma summa ir limitēta- tā var būt no 10 000 eiro līdz 25 000 eiro. Komercbanka aizdevumu izsniedz uz salīdzinoši īsu atmaksa laika posmu- no 6 mēnešiem līdz 36 mēnešiem. Par aizdevuma atmaksas garantiju kalpo uzņēmuma finansiālie un matreālie līdzekļi aizņemtā kapitāla summas vērtībā.³²

Mikrokredīta piešķiršanas svarīgākie faktori ir:

- Lai kredītu piešķirtu, komercbankai un uzņēmumam ir jānoslēdz standarta līgums un ķīlas līgums;
- Komercbankas kredītu atsaka uzņēmumiem, kuriem ir maksātnespējas pazīmes vai kuri ir uzsākuši operatīvo darbību;
- Uzņēmuma kredītrisks ietekmē aizņemtā kapitāla likmes lielumu;
- Atkārtotiem komercbankas mikrokredīta klientiem, tiek piedāvātas privilēģijas atkārtotā kredīta aizņemšanā- lielāka kredīta summa un pielāgotāks kredīts uzņēmumam.³³

Uzņēmumam izvēloties mikrokredītu, komercbanka lielu uzmanību pievērš uzņēmuma finansiālo līdzekļu plūsmas stabilitāti, novirzīšanas mērķiem, izlietojuma efektivitāti. Finansiāla situācija tiek izskatīta no vienas līdz piecu dienu laikā. Komercbankai „gūstot priekšstatu par uzņēmuma saimnieciskās darbības efektivitāti, kas atspoguļojas tā

---

³¹ SEB bankas mājas lapa. Pieejams : <http://www.seb.lv/lv/corporate/services/credits/for-investments/investment/important/> (skatīts 14.04.2015)

³²Mikrokredīts. Pieejams: <http://www.presesnams.lv/mikrokredits> (skatīts 28.04.2015.)

³³Kredīti uzņēmējiem. Pieejams: <http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/mikrokredits/?ln=2> (skatīts 28.04.2015.)

finansiālajā darbībā, komercbankas pārstāvis veic pārrunas ar uzņēmuma vadības pārstāvi, lai pieņemtu gala lēmumu par mikrokredīta piešķiršanu uzņēmumam.³⁴ Mikrokredīta piešķiršanas laikā, tiek sastādīts aizņemtā kapitāla atmaksas grafiks balstoties uz uzņēmuma un komercbankas velmēm un vajadzībām. Atmaksas grafika maksāšanas kartība ir atmaksāt noteiktu aizņemtā kapitāla summu katru mēnesi, bet, ja uzņēmuma finansiālais stāvoklis atļauj atmaksāt aizņemto summu pirms atmaksas termiņa, tad tas ar komercbanku var vienoties par mikrokredīta pirms termiņa atmaksāšanu bez papildus procentu maksājumiem.³⁵ Autore domā, ka mikrokredīts ir izdevīgs aizņēmuma veids tādos brīžos, kad uzņēmums ātrā laika posmā ir jārealizē kāda inovatīva ideja vai mērķis. Neskatoties uz to, ka Latvijas komercbankas piedāvā kredīta veidus uzņēmuma turpmākajai attīstībai, tā piedāvā arī aizņēmuma veidus, kas uzņēmumam ļauj uzlabot savu tekošo naudas plūsmu, kā, piemēram, faktoringu.

Faktoringa pamatideja jau ir radusies ļoti sen – vērtība ir ne tikai tiem finanšu darījumiem, kuri ir jau ir notikuši, bet vērtība piemīt arī nākotnes vai vēl neatmaksātiem finanšu darījumiem.³⁶ Tā būtība balstās uz to, ka apgrozāmo līdzekļu finansēšana sedz ar debitoru parādiem. Faktoringu kalpo kā palīgs uzņēmuma naudas plūsmas uzlabošanai, kura pamatā ir nevis aizdevuma funkcija, bet gan aktīvu pārdošana (debitoru parādi). Tas nozīmē, ka finansiālais atbalsts dod iespēju uzņēmumam bez tiešas garantijas saņemt vajadzīgo finansējumu, kur par nodrošinājumu kalpo debitoru parādi jeb pircēju nesamaksātā nauda par precēm vai pakalpojumiem. Šis piedāvājums dod iespēju uzņēmumam novirzīt naudu savai pamatdarbībai, jo uzņēmums var neuztraukties par problēmām, kuras var sagādāt debitoru parādi.³⁷

Faktoringa darbības pamata būtība ir vienkārša. Tā darbības principus var raksturot pa strukturizētiem punktiem:

1. Pakalpojuma sniedzējas pie klienta nogādā iepriekš pasūtīto precī vai pakalpojumu.
2. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina vēl neatmaksāta un apstiprināta rēķina kopiju, un to iesniedz bankā.
3. Komercbanka izsniedz kredīta summu 80%-90% lielumā no neatmaksātā un apstiprinātā rēķina summas.
4. Preces vai pakalpojuma saņēmējs noteikta laika periodā, kuru nosaka pakalpojumu vai preces sniedzējs, samaksā izsniegtā rēķina summu.

---

³⁴ Kredīti uzņēmējiem. Pieejams: <http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/mikrokredits/?ln=2> (skatīts 28.04.2015)

³⁵ Banku aizdevumi. Pieejams: <http://www.naudabiznesam.lv/iespejas/mikrokredits/> (skatīts 28.04.2015.)

³⁶ Kredīti uzņēmējiem. Pieejams: <http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/faktoringi/?ln=2> (skatīts 30.04.2015)

³⁷ Krogzeme.H., *Finanses un nodokļi*. RTU izdevniecība, Rīga, 2010. 171 lpp

5. Komercbanka pēc rēķina atmaksāšanas saņem 100% rēķinā summu.
6. Faktoringa darījuma beigās komercbanka uzņēmuma, kas izmanto faktoringa pakalpojumu, izmaksā atlikušos neizmaksātos pamatsummas procentus atskaitot procentu maksājumu par bankas pakalpojumu izmantošanu.³⁸

Atšķirībā no citiem kredītu veidiem, faktoringa atmaksas termiņš nav garš. Daļa komercbanku piedāvā deviņdesmit dienu atmaksas termiņu, kā maksimālo aizdevuma atdošanas termiņu. Autore uzskata, ka faktoringa neļauj apstāties uzņēmuma finansiālajai darbībai, kas uzņēmumam darbību veicina darboties uz priekšu. Taču faktoringa nav vienīgais komercbanku piedāvātais kredīta veids, kas īstermiņā uzlabo uzņēmuma naudas apriti. Līdzīga funkcija arī ir kredītam overdraft.

Overdrafts ir komercbankas īstermiņa kredīts, kura būtība balstās uz apgrozāmo līdzekļu ātru palielināšanu.³⁹ To var izmantot gan finansiālo darbību uzlabošanas pasākumos, gan īstermiņa saimnieciskās darbības mērķu sasniegšanai. Aizdevuma summa tiek izsniegta līdz vienam gadam. Overdrafta summu komercbanka izrēķina pēc uzņēmuma finansiālā stāvokļa, kas ir atkarīgs no uzņēmuma vidējās peļņas.⁴⁰ Ņemot vērā aizņēmuma summu, tiek aprēķināt aizņēmuma atmaksas summa. Aizņēmumu un tā procentu maksājumus uzņēmums atmaksā tajā brīdī, kad norēķinu kontā ir parādījušies naudas līdzekļi. Aizdevuma procenti tiek aprēķināti katras dienas beigās - ja uzņēmums ir aizņēmies naudas līdzekļus overdrafta darījumā, tad procentu likmi aprēķina no aizņemtās naudas līdzekļu summas, vai arī, ja uzņēmums nav dienas laikā aizņēmies finansiālos līdzekļus ar šā darījuma starpniecību, netiek aprēķināta procentu likme par darījuma eksistēšanu. Šī pakalpojuma procentu likme ir katrai komercbankai atšķirīga. Uzņēmumam nav jāmaksā komercbankai komisijas maksa par overdrafta naudas limita summas novirzīšanu uz uzņēmuma norēķina kontu.⁴¹ Par šī komercbankas pakalpojuma izmantošanu banka garantiju jeb ķīlu neprasa, jo par aizdevuma garantiju var uzskatīt uzņēmuma apgrozāmos līdzekļus. Overdraftu piešķir komercbankas klientiem, kas minimāli sešus mēnešus ir bankas klients un aktīvi izmanto bankas norēķinu kontu. Komercbanka karam overdrafta klienta nosacījums izstrādā individuāli balstoties uz uzņēmuma finansiālo stāvokli.⁴² Autore uzsver, ka overdrafts ir viens no draudzīgākajiem

---

³⁸ Kredīti uzņēmumiem, Pieejams: <http://www.kreditiem.lv/lv/uznemumiem/faktoringa/?ln=2> (skatīts 29.04.2015.)

³⁹ Saksonova S., *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmuma finanšu lēmumu pieņemšanā*. Info Tilts, Rīga, 2012. 285.lpp

⁴⁰ Kudinska M., *Kreditēšana*. Latvijas Komercbanku asociācijas konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2008. 14 lpp

⁴¹ Turpat 14 lpp

⁴² Turpat 14 lpp

komercbankas pakalpojumiem uzņēmuma, kas ļauj uzņēmumam neapstāties darbībā ar finansiālajiem līdzekļiem pat gadījumos, ka tie pietrūkst uzņēmuma finansēs. Neskatoties uz pakalpojuma izdevīgumu, komercbankas izšķir vēl vienu līdzīga veida kredīta veidu, kas balstās uz līdzīgiem principiem- kredīts apgrozāmo līdzekļu finansēšanai.

Kredīts apgrozāmo līdzekļu finansēšanai uzņēmumam ļauj īstermiņā palielināt apgrozāmo līdzekļu apjomu, kas ir nepieciešams kādā konkrētā laika periodā priekš strauja pieprasījuma palielināšanās, jauna saimnieciskās darbības projekta īstenošanas un citas nepieciešamās uzņēmuma attīstības darbības.⁴³ Lai arī aizņēmums ir mērķēts un apgrozāmo līdzekļu palielināšanu īstermiņā, atšķirībā no overdrafta aizdevuma, šim aizņēmuma veidam ir nepieciešama atmaksas garantija. Par garantiju var kalpot nekustamais īpašums, debitora parādi, u.c. Aizdevuma atmaksas termiņš ir atkarīgs no komercbankas, kuras piedāvāto kredītu apgrozāmajiem līdzekļiem uzņēmums izmanto. Lielākā daļa komercbanku Latvijā kredīta atmaksas termiņu piedāvā gada garumā ar maksājumu grafiku reizi mēnesī, bet ir bankas, kas maksājumu grafiku piedāvā sadalīt trīs gadu garumā. Kredīta lielākā atšķirība no citu aizdevumu veidiem ir tāda, ka aizdevuma atmaksa notiek katru mēnesi tikai tādā gadījumā, ja uzņēmuma ir pozitīva naudas plūsma, kā arī no bilances naudas līdzekļu vērtības ir jābūt vismaz 20% no uzņēmuma paša finansiālajiem līdzekļiem.⁴⁴ Pēc darba autores domām, kredīts apgrozāmo līdzekļu finansēšanā ir izdevīgs uzņēmumiem, kuru ražotās preces vai pakalpojuma pieprasījums ir atkarīgs no sezonālības. Uzņēmumiem ir nepieciešami papildus līdzekļi preces ražošanā lielā pieprasījuma dēļ. Visi kredīta veidi ir specializējušies uz uzņēmuma mērķu piepildīšanu un naudas plūsmas uzlabošanu, taču komercbankas piedāvā kredīta veidu līzings, kas ir domāts konkrētu matereālo lietu iegādei.

Līzings ir komercbankas finansējuma veids, kura pamatā ir mantiskas vērtības nodošana lietošanai bankas klientam ar pārpirkšanas tiesībā. Tas jāsaprot, kā piesaistīto vai brīvo līdzekļu ieguldīšana mantiskā vērtībā, ko pēc savas vajadzības iegādājas fiziska vai juridiska persona un nodot uz noteiktu laiku tam lietošanā atbilstoši noslēgtam līgumam.⁴⁵ Kā obligāts transporta līzings nosacījums ir tas, ka auto ir jābūt ne tikai obligātai cilvēktiesiskajai apdrošināšanai, bet arī vispārīgai auto apdrošināšana (KASKO).Komercbanku piedāvātie līzingu veidi ir dažādi. Tie var atšķirties gan līzings objekta vērtības atmaksas veidā, gan piedāvājumu specifikā starp juridiskām personām un privātajām personām.

---

⁴³ SEB bankas mājas lapa. Pieejams : <http://www.seb.lv/lv/corporate/services/credits/floating-capital/current-assets/> (skatīts 18.04.2015.)

⁴⁴Turpat (skatīts 19.04.2015)

⁴⁵ Geipele I., *Līzings uzņēmējdarbībā*. Jumava, Rīga, 1999. 6 lpp

Banku piedāvātos transporta līzingus uzņēmējiem iedala divos veidos:

- Auto līzings- Līzings veids, kurā komercbanka piedāvā uzņēmējam, iegādājoties automašīnu uzņēmuma darbības vajadzībām, samaksāt auto noteikto sākuma vērtību, kā arī noteiktā laika posmā segt visu auto vērtību un procentu likmes par bankas sākotnēji aizdoto atlikušo automašīnas vērtību. Automašīnu var iegādāties gan jaunas, gan lietotas.⁴⁶
- Komerctransporta līzings- Līzings ir domāts auto iegādei, kas ir nepieciešams saimnieciskās darbības veikšanai. Šajā automašīnu veida grupā ietilps automašīnas kravu pārvadājumiem, piekabes, autobusi, u.c. Atmaksas kārtība šim līzings veidam ir tāda pati kā auto līzings- pirmā iemaksa sastāv no noteiktās auto sākuma vērtības, bet, laikam ejot, uzņēmuma ir jāsamaksā auto atlikusī vērtība, lai auto nonāktu uzņēmuma īpašumā.⁴⁷
- Industriālais līzings- Līzings veids ir domāts priekš uzņēmuma saimnieciskās darbības tehnisko iekārtu iegādes. Visbiežāk šo līzings veidu izmanto lauksaimniecībā, rūpniecībā un celtniecībā, bet līzings veids ir domāts priekš visiem uzņēmumu darbības virzieniem.⁴⁸

Darba autore uzskata, ka ne vienmēr transporta līzings uzņēmumiem ir vajadzīgs, jo bieži uzņēmuma vadība auto līzingu vērtē pēc savu velmju līmeņa, nevis vajadzības un iespējām, bet, runājot par komerctransporta līzingu, uzņēmumam tā ir nepieciešama sastāvdaļa saimnieciskās darbības veikšanai.

Taču komercbanku kredīti nav vienīgais aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veids. Analizējot papildus kapitāla piesaistīšanas veidus, autore secina, ka uzņēmumiem ir dažādas iespējas aizņemties kapitālu no ne banku aizdevējiem, kā, piemēram, aizdevuma platformas, biznesa enģeļu savienības, u.c.

Pasaules mērogā jau kādu laiku ir izveidojušās kredīt kompānijas, kas piedāvā alternatīvu komercbanku kredītiem. Tās tiek definētas kā aizdevuma platformas. Aizdevumu platforma balstās uz to, kā vienkāršot aizņemtā kapitāla saņemšanu un kā personai ar brīvie naudas līdzekļiem gūt ienākums, jo noguldījumi komercbankās personām vairs nenes tik lielu izdevīgumā kā persona vēlētos. Viena no pazīstamākajām aizdevuma platformām ir "Peer to peer lending", kura savu darbību veic Anglijā, taču kopš 2014.gada maija arī Latvijā ir pieejama šīs kompānijas apakš platforma- Mintos.

---

⁴⁶ Swedbank mājas lapa. Pieejams: <https://ib.swedbank.lv/private/credit/leasing/car?language=LAT> (15.04.2015)

⁴⁷ SEB bankas mājas lapa. Pieejams : <http://www.seb.lv/lv/corporate/services/lizings-uznemumiem/seb-lizings-uznemumiem/komerctransporta-lizings/> (skatīts 15.04.2015.)

⁴⁸Turpat (skatīts 15.04.2015.)

Mintos ir savstarpējo aizdevumu platforma, kas piedāvā jaunu iespēju, savedot kopā cilvēkus, kuriem ir vajadzīgi līdzekļi savu mērķu piepildīšanai, ar investoriem, kuri investēt brīvos līdzekļus.⁴⁹ Aizdevuma platformas mērķis ir radīt draudzīgāku vidi aizdevumu darījumu veikšanai Latvijā.

Investīciju un aizdevumu apkalpošana "Minots" platformā pakļauta visām normām un regulējumiem, ko nosaka Latvijas Republikas likumdošana. Aizdevumu izsniegšanu pārrauga Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pakļautībā.⁵⁰

"Minots" aizdevuma piešķiršanu var sadalīt trijos posmos:

1. Posms- Šis posms balstās uz aizdevuma mērķa, vajadzības izstrādāšanā. Aizņēmējs "Mintos" mājas lapā noformē pieteikuma veidlapu, kurā tiek iekļauta visa vajadzīgā informācija par aizņemtā kapitāla nepieciešamību.
2. Posms – Otrajā posmā ir iekļauta aizdevuma izvērtēšana un piešķiršana. Pēc aizdevuma pieprasījuma, "Mintos" darbinieki izvērtē aizdevuma vajadzību, izstrādā vajadzīgos radītājus, kā, piemēram, aizņemtā kapitāla procentu likmes. Visbeidzot, "Mintos" piešķir aizdevumu, kuru šī aizdevuma platforma ir izsniegusi no saviem finansiālajiem līdzekļiem.
3. Posms- Šajā posmā aizdevums tiek publiskots "Mintos" aizdevuma platformā, kur investori var meklēt sev interesējošākos investēšanas veidus, lai, pēc brīvo naudas līdzekļu ieguldīšanas, saņemtu investēto jeb aizdotu pamatsummu un procentu likmes par to, ka kādā konkrētā projektā, mērķī investējuši.

Aizdevuma platformas veidotāji uzsver abu darījumā iesaistīto pušu izdevīgumu, lai gan "Mintos" darbības pamata būtība balstās uz tādiem pašiem principiem kā komercbanku aizdevums. Lielākā atšķirība starp šiem abiem aizņēmuma veidiem ir tas, kam no naudas līdzekļu aizdošanas ir izdevīgums. "Mintos" investoram garantē līdz pat 15% peļņu gadā, kas tiek nodrošināt ar ikmēneša maksājumiem par aizdoto summu, kā arī nodrošina aizdevuma garantiju ar nekustamā īpašuma ķīlu, tādējādi izraisot lielāku konkurenci ar komercbankām.

Nenoliedzami, "Mintos" izmantošana aizņēmējiem ir ātrāks un pieejamāks veids, nekā komercbankas kredīts, jo aizdevuma nepieciešamības pieteikumi izskata relatīvi mazā laika posmā. "Mintos" piedāvā aizņemties kapitālu līdz pat 90% no nepieciešamā aizdevuma summas. Taču aizņēmējam jāņem vērā, ka procentu likmes par aizņemto

---

⁴⁹ Aizdevuma platformas "Mintos" mājas lapa. Pieejams: <https://mintos.lv/lv/ka-tas-darbojas/> (skatīts 16.04.2015.)

⁵⁰ Turpat (skatīts 16.04.2015.)

kapitālu ir lielākas nekā komercbankām- tās svārstās no 8% līdz 18% - , kā arī izsniegšanas maksa par aizņemto kapitālu ir lielāka nekā komercbankās- Minot smakas ir no 1% līdz 1,8%, bet komercbankās 1% līdz 1,5% Aizdevums netiek piešķirti tikai klientiem ar "tīru" kredītvēsturi, bet arī klientiem, kam ir bijušas grūtības saistībā aizņemtā kapitāla atdošanu, jo kompānijas uzskats ir , ka katram klientam aizņemtā kapitāla atmaksas nosacījumi ir jāizstrādā atkarībā no aizņēmuma mērķa un aizņēmēja finansiālās situācijas, tādejādi autore var secināt, ka katrs piedāvājums tiek izskatīts individuāli.

Latvijas sabiedrībā šī aizdevuma funkcija ir jauna un vēl līdz galam neiepazīta. Autore uzskata, ka latviešiem savas mentalitātes dēļ, nevajag to noraidīt. Aizdevuma platforma sniedz iespēju azartiskiem un mērķtiecīgiem cilvēkiem uzsākt biznesu vai turpināt to tajā brīdī, kad komercbanka neuzskata uzņēmumu par dzīvot spējīgu, taču bieži vien uzņēmuma grāmatvedības dati vai teorētiski izstrādāts biznesa plāns, neatspoguļo patieso uzņēmuma stāvokli. Aizdevuma platformas nav plaši pazīstamas sabiedrībā, bet , analizējot datus, autore secina, ka lielu uzmanība uzņēmējdarbības vidē kā jaunam finansēšanas avotam tiek pievērsta biznesa eņģeļiem.

Mūsdienu sabiedrībā tiek plaši diskutēts par to vai komercbanku aizdevums ir pareizais veids, lai uzsāktu uzņēmējdarbību vai attīstītu jaunu perspektīvu uzņēmējdarbības ideju. Tas tiek uzskatīts par riskantu pasākumu, kas neizdošanās riska gadījumā, var nest lielus zaudējumus, tādēļ , autore uzskata, ka sabiedrībā meklē alternatīvus komercbanku kredītiem, kas tik pat veiksmīgi spēj attīstīt talantīgu ekonomiski domājošu cilvēku idejas. Viens no šiem alternatīviem ir biznesa eņģeļi.

Biznesa eņģeļi ir investori, kas savus brīvos naudas līdzekļus vēlas investēt jaunās, potenciālās, kā arī riskantās uzņēmējdarbības idejās, ko piedāvā personas ar attīstītu uzņēmējdarbības domāšanu. Idejas izdošanās gadījuma biznesa eņģelis var kļūt par vienu no jaunā uzņēmuma jeb idejas īpašniekiem, taču ,neizdošanās gadījumā, tas neatgūst ieguldītos brīvos naudas līdzekļus. Šajā investēšanas veidā investoram ir vislielākā riska pakāpe, kas varētu svārstīties no 30% līdz 100%, jo biznesa eņģelis neprasa nekādas garantijas par ieguldītajiem naudas līdzekļiem, tādēļ vienai jaunam uzņēmējdarbības projektam cenšas piesaistīt vairāku investoru naudas līdzekļus, lai šī lielā riska pakāpe, kas ir iespējama vienam investoram, sadalītos uz vairākiem, lai neizdošanās gadījumā investoram nebūtu tik lieli finansiālie zaudējumi. Vairums gadījumu biznesa eņģeļi atbalsta jaunus uzņēmējus, bet dot iespēju arī jau strādājošiem uzņēmumiem jaunu ideju izstrādāšanai.

Latvijā biznesa eņģeļu darbība ir sākusi popularizēties salīdzinoši nesen. Latvijā biznesu eņģeļi ir izveidojuši biedrību "Latvijas biznesa eņģeļu tīkls", kurā aptuveni ir 42

iespējamie investori. Biedrība “Latvijas Biznesa Enģeļu Tīkls” vienkopus pulcē pieredzes bagātus uzņēmējus, - biznesa enģeļus, kas ir gatavi investēt savus privātos līdzekļus jaunos un daudzsološos projektos.⁵¹

Biedrības mērķis ir ne tikai attīstīt uzņēmējdarbības vidi Latvijā, bet pievērst investoru uzmanību šādam investēšanas veida, kā arī attīstīt investēšanu Latvijā.

Galvenais biedrības uzdevums ir savest kopā biznesa idejas autoru ar biznesa enģeli. Latvijas biznesa enģeļu tīkls reizi mēnesī rīko investīciju sesiju, kurā idejas autors ar savu ideju iepazīstina biznesa enģeļus. Autoram ir dotas 3 minūtes, lai viņš spētu izklāstīt savu biznesa ideju, tās oriģinalitāte un tās attīstības iespējas. Pēc idejas prezentēšanas, ieinteresētajiem biznesa enģeļiem ir dots 5 minūšu laiks, lai biznesa idejas autoram uzdotu sev interesējošus jautājumus.⁵²

Uzmanību piesaistošas idejas gadījumā, biznesa enģelis nolemj investēt naudas līdzekļus jaunajā biznesa projekta. Par investēšanas līdzekļu piešķiršanas kārtību biznesa enģelis vienojas ar idejas autoru.

Autore domā, ka šīs jaunais investēšanas virziens ir neatsverami svarīgs uzņēmējdarbības attīstībā Latvijā. Tas dot iespēju ekonomiski attīstīties ne tikai uzņēmējdarbībai, bet arī Latvijas ekonomikai kopsummā. Kā arī mūsdienu lielākā problēma balstās uz akadēmisko zināšanu aizplūšanu uz ārzemēm, bet biznesa enģelis ļauj izjust perspektīvu ideju atbalstu arī Latvijā.

Autores izvēlētie trīs aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidi ir atšķirīgi savu aizdevumu piešķiršanas politikā, kas, to atšķirības pēc, ietekmē klienta aizdevēja izvēli.

1.1.tabula

Aizdevēju rādītāju salīdzinājums⁵³

Aizdevējs	Komercbanka	Aizdevumu platforma ‘Mintos’	Latvijas biznesa enģeļu tīkls
Maksimālā aizdevuma summa	Atkarībā no aizdevuma mērķa	Līdz 100 000 Euro	Atkarībā no biznesa idejas vērtības
Aizņemtā kapitāla procentu likme	1) Ilgtermiņa aizdevumiem aptuveni 12%. 2) Īstermiņa aizdevumi aptuveni 24% no aizņēmuma summas	No 8% līdz 18%	Īpašumā iegūst 10 % uzņēmuma
Aizņemtā kapitāla atmaksas termiņš	Atkarīgs no aizdevuma mērķa	No 3 mēnešiem līdz 20 gadiem	Kļūst par līdzīpašnieku

⁵¹Latvijas biznesa enģeļu tīka mājas lapa. Pieejams: <http://www.latban.lv/>(skatīts 17.04.2015)

⁵² Latvijas biznesa enģeļu tīka mājas lapa. Pieejams: <http://www.latban.lv/> (skatīts 17.04.2015)

⁵³ Autores veidota tabula

Katra no aizdevēja mērķis ir gūt ienesīgumu no ieguldītā kapitāla. Latvijas biznesa enģeļu tīkla un aizdevuma platformas "Mintos" mērķis ir aizņēmajam atrast investoru. Šie aizdevuma veidi ir raksturojami kā starpnieki ar saviem mērķiem. Naudas līdzekļus aizdot biznesa enģelis, kas ir biznesa cilvēks ar investīcijām, kuras vēlas tās ieguldīt jaunos uzņēmējdarbības projektos, un aizdevuma platformas investors, kas ir privātpersona, kura ir pierēģistrējusies pie aizdevuma platformas "Mintos" investoriem, bet komercbanka ir tiešais aizdevējs, kas neizmanto starpniekus, lai aizdotu aizņemto kapitālu. Jebkuram no šiem aizņemtā kapitāla iesaistes veidiem ir mērķis gūt peļņu ar lielākiem vai mazākiem riskiem. Komercbankas un "Latvijas biznesa enģeļu tīkls" aizdoto naudas līdzekļu summu nosaka pēc aizņēmuma veida, tā nepieciešamības un plānotā ienesīguma. Līdz ar to, autore secina, ka šis komercbankas politikas faktors ir vienojošais ar Latvijas biznesa enģeļu tīklu, jo šie investoru ieguldīto finansiālo līdzekļu summa ir atkarīga no uzņēmējdarbības idejas realizēšanas izmaksām un tie nenosaka konkrētu naudas līdzekļu summu, kuru aizdot. Turpretim aizdevuma platforma "Mintos" ir noteikusi konkrētu naudas līdzekļu summas limitu līdz kādai ir gatavi aizdot aizņemto kapitālu. Šo darbības politiku atšķirību dēļ, rodas atšķirīgas aizņemtā kapitāla procentu likmes un klientu izvērtēšana. Komercbanka aizdevumu piešķir klientiem, kuru finansiālie rādītāji atbilst stabiliem un uz šo rādītāju pamata piemēro viszemāko procentu likmi no izvēlētajiem aizdevējiem. Aizdevuma platforma "Mintos" procentu likmes svārstās līdz pat 18 %, bet šajā likmē ir iekļauta gan aizdevuma platformas ienesīgums par investora un aizņēmēja savešanu kopā, gan investora ienesīgums par aizdotajiem naudas līdzekļiem, gan risks par aizdevuma neatmaksāšanas iespēju, jo aizdevuma platforma tik detalizēti kā komercbanka neanalizē klienta pagātnes saistību izpildi. Salīdzinājumā ar šo aizdevuma procentu likmē, Latvijas biznesa enģeļu tīkla investori par aizdotajām investīcijām uzņēmējdarbībā pieprasa 10 % īpašumā no uzņēmuma, bet, neizdošanās gadījumā, aizdevēja risks ir vislielākais, jo no izvēlētajiem trijiem aizdevējiem biznesa enģeļi pret aizdoto kapitālu neprasa garantiju ķīlas formā. No šiem darbības principiem arī izriet aizņemtā kapitāla atmaksas termiņu ilgums. Komercbanka atmaksas termiņu nosaka atkarībā no izvēlētajā aizdevuma, turpretim aizdevuma platformas "Mintos" politika ļauj pašam aizņēmajam izvēlēties atmaksas termiņā garu, bet "Mintos" darbinieki izvērtē vai termiņa grafiks ir izvēlēts adekvāti. Biznesa enģeļu aizdevuma gadījumā, aizņēmējs investoram ir piesaistīts visu darbības laiku, ja laika gaitā nedomā pārpirkt investora piederošo uzņēmuma daļu. Autore secina, ka katrs no izvēlētajiem aizdevumu veidiem savā darbībā ir pilnīga atšķirīgs, jo darbības

principi balstās uz savādākiem pieņēmumiem, bet vieno mērķis gūt labumu no investēšanas.

1.3. Teorētiskais uzņēmuma kapitāla struktūras novērtējums

Uzņēmumu kapitāla darbība ir saistīta ar dažādām izmaksām un papildus kapitāla piesaistīšanas avotiem. Aizņemtā kapitāla novirzīšanu uzņēmuma kapitālā ietekmē vairāki faktori. “Veidojot uzņēmuma kapitāla struktūru ir būtiski noteikt pieļaujamās finanšu sviras līmeni, kas būtībā līdzsvaro paredzēto risku un ienesīgumu⁵⁴. “

Kapitāla strukturālā novirzīšana saimnieciskajā darbībā veido uzņēmuma finansiālās darbības politiku. Tā novērtējums parāda uzņēmuma spēju piesaistīt aizņemto kapitālu uzņēmuma saimnieciskajai darbībai. Uzņēmuma dalībniekus šie rādītāji interesē, jo aprēķinātie procenti tiek uzskatāmi par izmaksām, kas palielina uzņēmuma saistības.⁵⁵ Neapdomāta aizņemtā kapitāla piesaistīšana uzņēmuma darbībai var veicināt negatīvas sekas- maksātnespēju, bankrotu, lielu finansiālo risku.

Viens no svarīgākajiem jautājumiem uzņēmuma vadībā ir kā kapitālu pareizi novirzīt, lai tas uzņēmuma būtu veiksmīgi panākumi. Kā jau darbā autore ir minējusi, uzņēmuma kopējo kapitālu veido pašu kapitāls un aizņemtais kapitāls, kuriem ir jābūt ciešā korelācijā, lai veicinātu veiksmīgu uzņēmuma darbību.

Lai radītu priekšstatu par uzņēmuma kapitāla struktūru, ir svarīgi zināt kādu īpatsvaru kopējā kapitālā ieņem pašu kapitāls un aizņemtais kapitāls. Sabiedrībai ar ierobežotām vajadzībām nepieder parastās akcijas un priekšrocību akcijas, tādēļ pašu kapitāla vērtībā ietilps uzņēmuma finansiālie līdzekļi, kurus pats uzņēmums ir investējis un uzkrājis savas darbības laikā. Pašu kapitāla īpatsvars atspoguļo uzņēmuma pašu kapitāla procentuālo lielumu no kopējā kapitāla:

$$\text{Pašu kapitāla īpatsvars} = \frac{\text{Pašu kapitāla vērtība}}{\text{Kopējā kapitāla vērtību}} \times 100 \quad [3.1.]^{56}$$

⁵⁴ Averina J., *Uzņēmuma vērtības saglabāšanu un palielināšanu ietekmējošie faktori*. Pieejams : http://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/LUR-744_Ekon-vadzinatne-doktoranti.pdf (skatīts 01.05.2015.)

⁵⁵ Bednarskis L., Paupa V, Vaikulis J., *Finanšu un pārskatu analīze*. Latvijas Universitāte, Rīga 2000. 23.lpp.

⁵⁶ Garanča B, *Komercdarbības finansiālā stāvokļa faktoriālā analīze*. Rēzeknes augstskola, Rēzekne, 2014. 4.lpp.

Uzņēmuma aizņemto kapitālu veido īstermiņa kredīt, ilgtermiņa kredīti un parējās finansiālās saistības, kuras uzņēmums ir uzņēmies, lai palielināto kopējā kapitāla vērtību. Saistību īpatsvar atspoguļo daļu no kopējā kapitāla procentuālo lielumu, kuru uzņēmums ir piesaistījis no ārējiem finansēšanas līdzekļu avotiem:

$$\text{Saistību īpatsvar} = \frac{\text{Aizņemtā kapitāla vērtība}}{\text{Kopējā kapitāla vērtība}} \times 100 \quad [3.2.]^{57}$$

Augsta koeficienta vērtība parāda uzņēmuma augsto risku norēķināties par aizņemtā kapitāla saistībām. Aizņēmēju interesēs ir tas, lai uzņēmuma saistību īpatsvara rādītājs būtu zemāks, lai gan tas mēdz parādīt uzņēmuma lēno attīstības tempu. Autore uzsver, ka ne vienmēr šī koeficienta pieaugumu var raksturot ar uzņēmuma finansiālajām grūtībām un lielo riska pakāpi, jo tas var arī raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības attīstību.

Uzņēmuma vadības finansiālo līdzekļu ieguldījuma apjomu atspoguļo finanšu līdzsvara koeficients, kas sevī iekļauj uzņēmuma kopējo saistību un pašu kapitāla attiecību. Tas parāda uzņēmuma finansiālo stabilitāti, tādējādi komercbankas piešķirot kredītu ņem vērā šī koeficienta lielumu, jo tas raksturo uzņēmuma finansiālās darbības politikas efektivitāti⁵⁸. Finanšu līdzsvara koeficients aprēķina šādi:

$$\text{Finanšu līdzsvara koeficients} = \frac{\text{Uzņēmuma saistību vērtība}}{\text{Pašu kapitāla vērtību}} \quad [3.3.]^{59}$$

Rādītājs ir atkarīgs no saimnieciskās darbības rakstura, kapitāla aprites ātruma un rentabilitātes līmeņa.⁶⁰ Pārāk augsts rādītājs atspoguļo uzņēmuma kapitālā pārāk lielu aizņemtā kapitāla īpatsvaru, kas liecina par vajadzību samazināt uzņēmuma parāda saistības. Zems līmenis rāda, ka uzņēmuma kapitāla piesaistīšana saistīta ar mazu risku.⁶¹ Uzņēmuma finansiālo stāvokli var uzskatīt par stabili, ja finanšu līdzsvara koeficients ir zems. Autore uzskata, ka tā ir būtiska uzņēmuma kapitāla naudas līdzekļu struktūras rakstura iezīme.

---

⁵⁷ Turpat 4.lpp

⁵⁸ Mietule I., Jackaniča A., *Uzņēmuma finanšu analīze: teorija un praktiskā pielietošana*. Rēzeknes augstskola, Rēzekne, 2013. 70 lpp

⁵⁹ Alsina R., Bojarenko J., Marinska K., *Vadības grāmatvedība: teorija un prakse*. SIA "Biznesa komplekss", Rīga, 2011. 135lpp

⁶⁰ Turpat. 172.lpp

⁶¹ Turpat 172.lpp.

Uzņēmuma kapitālās parāda uzņēmuma patstāvību vai atkarību no kāda cita ārējās finansēšanas avota. Šo uzņēmuma kapitāla izmantošanas tendenci raksturo uzņēmuma maksāspēja.⁶² Uzņēmuma maksāspēju parāda finansiālās atkarības koeficients:

$$\text{Finansiālās atkarības koeficients} = \frac{\text{Uzņēmuma saistību vērtība}}{\text{Uzņēmuma bilances kopsumma}} \quad [3.4.]^{63}$$

Rādītājs raksturo ne tikai finansiālo atkarību, bet arī neatkarību, jo rādītājs parāda uzņēmuma finansiālo līdzekļu pielietojumu. Koeficienta teorētiski novērtētā norma ir no 0,33 līdz 1 vērtībā, lai uzņēmuma finansiālā stabilitāti un maksāspēja par saistībām varētu novērtēt. Augsts rādītājs nozīmē, ka par aizņēmumiem ir jāmaksā procenti, tāpēc uzņēmums riskē nesaņemt jaunus kredītus.⁶⁴

Spēju pildīt piesaistītā kapitāla piešķirtās saistības, raksturo maksājamo procentu seguma koeficients jeb peļņas pietiekamība procentu maksājumu segšanai.

$$\text{Peļņas pietiekamība procentu maksājumu segšanai} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitījumiem}}{\text{Maksājamo procentu summa}} \quad [3.5.]^{65}$$

Rādītājs parāda cik reizes uzņēmums ir spējīgs segt saistību uzliktos procentu maksājumus. Maksājamo procentu seguma koeficients raksturo finanšu riska lielumu, pamatojoties uz peļņas un zaudējumu aprēķina.⁶⁶

Uzņēmuma izmantojamajam kopējajam kapitālam pēc tā pielietošanas un struktūras efektivitātes tiek noteikta kapitāla cena. Kapitāla cena ir izmaksu summa, kas tiek maksāta kapitāla īpašniekiem: par aizņemto kapitālu kredīta procentu veidā vai par pašu kapitālu izmantošanu dividendu veidā.⁶⁷ Kapitāla cenas vērtību veido aizņemtā kapitāla proporciju bilancē. Uzņēmuma kapitāla vidējā svērtajā cena raksturo gan uzņēmuma kopējā kapitāla risku, gan iespējas piesaistīt aizņemto kapitālu uzņēmuma kopējajā kapitālā, kā arī uzņēmuma kapitāla vērtību kopsummā.⁶⁸ Uzņēmuma vidējo svērto kapitāla cenu aprēķina :

⁶² Alsina R., Zolitušina K., Bojarenko J., *Vadības grāmatvedības pamati*. Raka, Rīga, 2000. 134 lpp

⁶³ Mietule I., Jackaniča A., *Uzņēmuma finanšu analīze. Teorija un praktiskā pielietošana*. Rēzeknes augstskola, Rēzekne, 2013. 71.lpp

⁶⁴ Ludboržs A., *Apgrozāmā kapitāla vadīšana nelielos uzņēmumos*. SIA "Lietišķās informācijas dienests", Rīga. 2007. 234.lpp.

⁶⁵ Alsina R., Zolitušina K., Bojarenko J., *Vadības grāmatvedības pamati*. SIA "Raka", Rīga. 135.lpp.

⁶⁶ Turpat 135.lpp.

⁶⁷ Rurāne M., *Finanšu menedžments*. Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, Rīga/ 2006. 152.lpp.

⁶⁸ Zelgalve E., Bērzkalne I., *Ražošanas uzņēmumu kapitāla veidošanas problēmas*. Latvijas Universitātes ekonomikas un vadības fakultāte, Rīga, 2011. 42.lpp.

$$WACC = r_p * (PK : KK) + r_a * (AK : KK) \quad [3.5.]^{69},$$

Kur r_p – pašu kapitāla cena;
 r_a – aizņemtā kapitāla cena;
PK – pašu kapitāla vērtība;
AK – aizņemtā kapitāla cena;
KK- kopējā kapitāla cena.

Vidējā svētā kapitāla cenā tiek iekļauta pašu kapitāla cena, kuru aprēķina pēc dividendžu, parasto akciju un priekšrocību akciju lietošanu uzņēmuma. Sabiedrībai ar ierobežotām vajadzībām šāda pašu kapitāla darbība visbiežāk nenotiek, kas pašu kapitāla cenai liek veidoties 0, jo uzņēmuma nefigurē ne obligācijas, ne tiek maksātas dividendes. Aizņemtā kapitāla cena veidojas no uzņēmuma aizņēmumu summas un procentu likmes, ko tam ir piešķīris aizdevējs. Šādu darbību rezultātā uzņēmums var uzzināt sava kapitāla vidējo svērto cenu. Autore secina, ka uzņēmumi vidējo svērto kapitāla cenu izmanto naudas plūsmas noteikšanai un prognozēšanai. Uzņēmums ir ieinteresēts, lai vidējā svērtā kapitāla cena būtu pēc iespējas mazāka, jo vidējā svērtā kapitāla cena var būt negatīvs rādītājs, ja tās vērtība ir augsta, jo tas parāda aizņemtā kapitāla lielo īpatsvaru no uzņēmuma kapitāla, kā arī finansiālo risku esamību uzņēmumā. Aizņemtais kapitāls ietekmē visu uzņēmuma finanšu līdzekļu uzņēmumā. Kā arī ir jāatzīmē tas, ka vidējo svērto kapitāla cenu nevar izrēķināt pilnīgi precīzi, jo šajā rādītāja tiek iekļauti daudz specifiski rādītāji, kuri daži tiek glabāti uzņēmumā kā komercnoslēpums, tādēļ kapitāla cena var būt aptuvens rādītājs, kas aptuveni ļauj prognozēt vajadzīgo situāciju.

Pēc autores domām, viennozīmīgi nevar apgalvot, ka kapitāla struktūras analīze var būt precīzs uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs. Kā jau pati autore darbā ir minējusi, ir jāņem vērā fakts, ka uzņēmuma bilancē neparādās visi patiesie dati par uzņēmuma finansiālo stāvokli, jo ir daļa uzņēmumu, kur valda "slēptās" finanses, kas nav publicētas uzņēmuma grāmatvedības datos. Šo finansiālo līdzekļu esamību var kontrolēt tikai attiecīgās valsts varas institūcijas.

---

⁶⁹Zelgalve E., Bērzkalne I., *Ražošanas uzņēmumu kapitāla veidošanas problēmas*. Latvijas Universitātes ekonomikas un vadības fakultāte, Rīga, 2011. 40 lpp

2.KAPITĀLA IZMANTOŠANA UZŅĒMUMĀ SIA "MERITS"

2.1.SIA "Merits" uzņēmuma raksturojums

SIA "Merits" ir uzņēmums, kura darbības novirziens ir ēdināšanas un viesnīcas pakalpojumi. Uzņēmuma dibinātājs ir Aleksandrs Meirāns, kurs pašreiz ir uzņēmuma valdes priekšsēdētājs. SIA "Merits" uzņēmuma valdes mērķis ir uzņēmuma mērķa un struktūra pilnveidošana, lai uzņēmuma saimnieciskā darbība nestu ienesīgumu. Uzņēmuma pamatkapitāla vērtība ir 37 000 eiro, kura ir pilnībā atmaksāta.

Uzņēmums SIA "Merits" ir reģistrēts komercreģistrā 1997.gad 6.jūnijā. Uzņēmuma saimnieciskā darbība notika Alūksnes novadā. Tas savu darbību uzsāka verot vaļā veikalu "Merits". Veikala "Merits" darbība bija cieši saistīta ar Z/S "Bērziņi" darbību. Veikala galvenais tirdzniecības produkti bija gaļas produkti, kurus piegādāja no zemnieku saimniecības "Bērziņi". Šajā laika posmā uzņēmuma struktūrām pievienojās arī maizes ceptuve, kas arī atradās Z/S "Bērziņi. Uzņēmuma izraisīja interesi apkārtējās pirmskolas izglītības un izglītības iestādēs, kas uzņēmuma pakalpojums izmantoja pārtikas piegādei iestāžu ēdināšanai. Kā piemēr , Alūksnes pilsētas pirmskolas izglītības iestāde "Pienenīte" sadarbību ar uzņēmumu sāka 1997.gadā nogalē. Šī sadarbības uzsākšana uzņēmuma vadību veicināja piedāvāt izglītības iestādēm ēdināšanas pasākumos. Uzņēmums piedalījās Alūksnes novada, tajā laikā rajona, izsludinātajos skolu ēdināšanas konkursos un guva panākumus. Sākot ar 2000.gadu SIA "Merits" bija vadošais izglītības iestāžu ēdināšanas pakalpojumu veicējas Alūksnes novadā. Uzņēmuma darbība bija ļoti piesātināta, tādēļ uzņēmuma vadība nespēja kontrolēt visas izveidotās uzņēmum struktūrvienības. 2000.gadā uzņēmums pārtrauca sadarbību ar zemnieku saimniecības "Bērziņi", un pārstrukturizējās uz pārtikas produktu vairumtirdzniecību un ēdināšanas pakalpojumu sniegšanu. SIA "Merits" darbība noritēja veiksmīgi. Saimnieciskā darbība uzņēmumam nesa pozitīvus finanšu rādītājus. Taču , sākoties globālās ekonomikas krīzes ietekmei uz Latvijas tautsaimniecību, tā arī ietekmēja uzņēmuma darbību. Uzņēmuma SIA "Merits" veikals nenesa uzņēmuma nepieciešamo ienesīgumu, un uzņēmuma vadība nolēma par veikla slēgšanu. Veikals "Merits" tika slēgts 2007.gadā. Uzņēmuma saimnieciskā darbība balstījās vairs tikai uz ēdināšanas pakalpojumu sniegšanu. Šo brīdī uzņēmuma valde prognozēja jau iepriekš un saprata, ka ir jāveido inovatīva biznesa ideja, kas spēs nest vajadzīgo panākumus uzņēmuma mērķu darbībā, tādēļ paralēli pieminētajai

saimnieciskajai darbībai 2002.gadā uzņēmums uzsāka atpūtas centra ‘Paideri’ darbību. Atpūtas centrs ‘Paideri’ piedāvāja viesnīcas pakalpojumus ar 35 gultas vietām, pirti, kā arī kafejnīcu. Tajā brīdī šis centrs kļuva par uzņēmuma vadības prioritāti. SIA ‘Merits’ beidza sadarbību ar izglītības iestādēm ēdināšanas pakalpojumu jomā. Uzņēmums no piesātinātu struktūrvienību saimnieciskās darbības kļuva par vienas saimnieciskās darbības struktūrvienību pārvaldītāju.

Mainoties gan ekonomiskajai situācijai, gan papildinoties uzņēmuma valdei, uzņēmuma darbība atkal ir paplašinājusies. Uzņēmum piedāvā ēdināšanas pakalpojumus, kā arī jau minētos viesnīcu pakalpojumus. Atpūtas centrs ‘Paideri’ ir palielinājuši gultas vietu skaitu līdz aptuveni 50 gultas vietām, kā arī šobrīd uzņēmuma ēdināšanas pakalpojumus izmanto Cēsu 2.pamatskola un A/S Rīgas Siltums. SIA ‘Merits’ 2013.gada apgrozījumu sastādīja sekojoši rādītāji:

- Ēdināšanas pakalpojumi 85,71%,
- Viesnīcu pakalpojumi 14,29%.

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs un uzņēmuma dibinātājs Aleksandrs Meirāns, uzņēmuma hronoloģisko saimniecisko darbību raksturo kā uzņēmuma mērķa meklējums. Viņš apgalvo, ka galvenais uzņēmum darbības veiksmes faktors ir nepārtrauktu ideju izskatīšana, lai nonāktu pie pareizās idejas, kuru var īstenot.

Autore analizējos uzņēmuma darbības faktus, secina, ka uzņēmuma darbības laikā nav reģistrēts likvidācijas process, maksātnespējas process, tiesiskās aizsardzības process, kā arī kredītvēsture nav ar negatīviem rādītājiem. SIA ‘Merits’ nav reģistrēti apgrūtinājumi-komerckārtu liegums uzņēmuma reģistrā.

Uzņēmuma lielumu var raksturot kā mazu. Tajā ir neliels darbinieku skaits, kā arī apgrozāmo līdzekļu lielums nav liels.

2.1.tabula

Uzņēmuma SIA ‘Merits’ vispārīgie rādītāji⁷⁰

Gads	2009	2010	2011	2012	2013
Darbinieku skaits	10	10	12	9	7
Apgrozījums, Euro	93 744	90 170	104 957	107 878	122 245
Peļņa vai zaudējums , Euro	-198	7 106	31 986	-504	7 430

⁷⁰ Autore veidota tabula, izmantojot SIA ‘Merits’ neregistrētos datus

Kā jau tabulā ir redzams, uzņēmuma darbinieku skaists visos pētāmajos gados ir bijis neliels. Darbinieku skaitam tendence ir samazināties, neskatoties uz to, ka 2011.gadā uzņēmuma darbinieku skaits bija 12 darbinieki. 2013.gadā darbinieku skaits ir bijis 7 darbinieki, kas liecina par to, ka katrā uzņēmuma struktūrvienībā ir neliels darbinieku skaists, kas veic uzņēmuma saimniecisko darbību. Lai gan darbinieku skaitam tendence ir samazināties, un tas varētu ietekmēt apgrozāmo līdzekļu lielumu uzņēmumā, tas to neietekmē, jo ir vērojams apgrozījums pieaugums šo piecu gadu laikā. Kā redzams, 2013.gadā apgrozījums ir 122 245 eiro. Neskatoties uz to, uzņēmuma peļņa vai zaudējumi šajos gados ir bijuši svārstīgi. No pieciem gadiem trijos uzņēmumam no saimnieciskās darbības ir vērojami zaudējumi, bet divos no tiem ir peļņa. 2013. gadā uzņēmumam ir 7 430 eiro peļņa, kuru nav ietekmējuši pagājušā gada zaudējumi.

Šajos gados uzņēmuma vadība aktīvi ir domājuši par uzņēmuma saimnieciskās darbības uzlabošanu un pilnveidošanu. Šie mērķi ir saistīti gan ēdināšanas pakalpojumu piedāvājuma paplašināšanu, gan viesnīcas pakalpojumu papildināšanu. Viens no SIA "Merits" uzņēmuma plānotajiem projektiem ir viesnīcas pakalpojumu papildināšana.

Atpūtas centrs "Paideri" atrodas blakus biatlona un slēpošanas bāzei "Mežinieki". Trase atrodas aptuveni trīs kilometru attālumā no Alūksnes pilsētas centra. Sporta bāze tiek uzskatīta par vienu no septiņām nozīmīgākajām biatlona un slēpošanas bāzēm Latvijā. Sporta bāzes ietvaros ir biatlona un slēpošanas trase, kas ir pareizi veidota priekš sportistu efektīvas treniņu programmas veidošanas. Šo faktoru apvienojums, SIA "Merits" uzņēmuma vadība ir izstrādājusi savu viesnīcu pakalpojumiem jaunu struktūrvienību. Aleksandrs Meirāns uzsver, ka šīs biznesa idejas mērķis ir ne tikai vairot uzņēmuma ienesīgumu, bet arī palīdzēt attīstīties jaunajiem un esošajiem sportistiem.

SIA "Merits" valde ir izstrādājusi ideju, kuras mērķis ir organizēt jauno biatlonistu un slēpotāju nometnes gan vasarā, gan ziemā. Uzņēmums vēlas nodrošināt kvalitatīvu atpūtas, dzīvošanas, kā arī treniņa procesa vidi sportistiem. Tam nepieciešams ir atpūtas centra "Paideri" labiekārtošana, nepieciešamo treniņu tehnikas vispārīga vai daļēja iegāde, kam nepieciešams aizņemtā kapitāla piesaistīšana SIA "Merits" kopējajam kapitāla. Nepieciešamo vajadzību īstenošanai ir nepieciešami aptuveni 15 000 eiro aizņemtā kapitāla. Autore domā, ka uzņēmuma viesnīcas pakalpojumu ideja spēs uzlabot uzņēmuma naudas plūsmu, popularitāti, kā arī nesīs plānoto ienesīgumu.

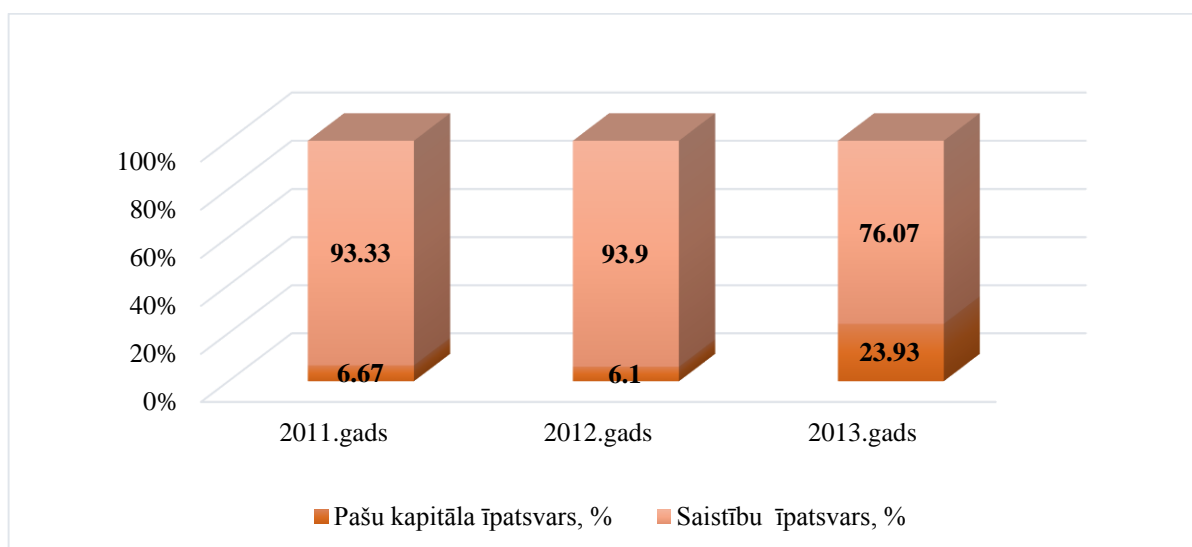
Autore uzskata, ka uzņēmuma darbība ir jāattīsta, jāpilnveido un jāvirza vairāk iekšā tirgū, jo uzņēmums ir dzīvotspējīgs un ir nepieciešams tā mērķu attīstība, realizēšana.

2.2. Uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla struktūras novērtējums

Uzņēmuma SIA "Merits" viens no tuvākajiem mērķiem ir jaunās biznesa idejas attīstība, kam nepieciešam piesaistīt aizņemto kapitālu. Pirms aizņemtā kapitāla piesaistīšanas ir nepieciešams izvērtēt uzņēmuma kapitāla struktūru, lai secinātu vai uzņēmums ir spējīgs uzņemties aizņemtā kapitāla saistības. "Pie tam ir jāņem vērā, ka kapitāla struktūrai ir būtiska nozīme uzņēmuma vērtības noteikšanā un palielināšanā, jo pareizi izvēlēta un piemērota pašu un aizņemtā kapitāla attiecība var minimizēt vidējo svērto kapitāla cenu un izrietoši maksimizēt uzņēmuma akciju vai kapitāla daļu vērtību."⁷¹

Autore balstās uz uzņēmuma nepublicētajiem datiem no 2011.gada līdz 2013.gada, jo uzņēmuma 2014.gada dati vēl nebija publiskoti, kā arī uzņēmuma vadība vēl nevēlējās izpaust šāda veida informāciju.

Kapitāla strukturālais īpatsvars ir rādītājs, kas parāda, kā uzņēmuma kopējais kapitāls strukturāli sadalās pašu kapitāla un aizņemtajā kapitālā.

2.1. att. SIA "Merits" kapitāla struktūra⁷²

SIA "Merits" ir mazs uzņēmums, kas darbojas vietā ar mazu pieprasījumu pēc tā pakalpojumiem. Šī situācija atspoguļojas arī uzņēmum aizņemtā kapitāla un pašu kapitāla īpatsvarā. Kā redzams, attēlotajā diagrammā. Uzņēmuma kopējā kapitāla lielāko īpatsvaru ieņem aizņemtais kapitāls. Autore, analizējot bilances datus, secina, ka lielāko aizņemtā

⁷¹ Bērzkalne I., *Uzņēmuma kapitāla struktūras intervāla izmantošana vērtības palielināšanā*. Pieejams: http://www.evf.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/evf/konferences/LU_73_konference/Ekonometrija/IrinaBerzkalne.pdf (skatīts 05.05.2015)

⁷² Autores veidots attēls, izmantojot SIA "Merits" nepublicētos matreālus

kapitāla daļu ieņem nevis aizņēmumi no kredītiestādēm, bet gan citi aizņēmumi no fiziskām vai juridiskām personām. Bilances iedaļā "citi aizdevumi" var būt iekļauti uzņēmuma vadības ieguldītie personiskie līdzekļi, kas ir uzskatāmi par aizdoto kapitālu uzņēmuma kopējajā kapitālā. SIA "Merits" 2011.gada pašu kapitāla īpatsvars bija 6,67% no uzņēmuma kopējā kapitāla. To var raksturot kā kritisku rādītāju. Meklējot sakarības bilancē iekļautajos datos, autore secina, ka pašu kapitāla minimālo īpatsvaru var paskaidrot ar īstermiņa kredītu apjomu. 2011.gadā uzņēmumam SIA "Merits" ir īstermiņa kredītu apjoms ir 46 293 eiro, kas strukturāli sadalās 1 414 eiro ir aizņemtais kapitāls no kredītiestādēm un 31 922 eiro ir aizņēmumi no citām fiziskām vai juridiskām personām. Līdz ar to, autore izdara secinājumu, ka uzņēmuma vadība 2011.gadā SIA "Merits" kopējā kapitāla lielāko vērtību ir veidojis aizņemtais kapitāls, kurā lielākais īpatsvars ir aizņēmumiem, kas nav veikti komercbankās. Šis kapitāla struktūrvienības lielumu varēja arī ietekmēt uz to brīdi spēcīgais ekonomiskās krīzes periods, kas ietekmēja Latvijas tautsaimniecības attīstību kopumā. Uzņēmuma kapitāla vērtība salīdzinājumā ar aizņemtā kapitāla vērtību ir tikai nedaudz lielāka, kas SIA "Merits" kapitāla struktūru no teorētiskā aspekta veido tik neefektīvu. Ar neefektīvu saprot to, ka uzņēmums šajā gadā finansiālajai darbībai principā ir izmantojis tikai aizņemto kapitālu. Aizņemtā kapitāla vērtība 93,33% no kopējā kapitāla, kurā 3,04% ir aizņēmumi no kredītiestādēm, 68,96% citi aizņēmumi, 10,02% parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem, 13,9% nesamaksātie nodokļi vai valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, 4,08% pārējie kreditori. Sadaļas pārējie kreditori summu veido uzņēmuma nesamaksātās produkcijas vērtība, kura šajā pētāmajā gadā ir salīdzinoši maza, tādēļ nav uzskatāms par lielu zaudējumu uzņēmuma kopējā kapitālā. Aleksandrs Meirāns uz jautājumu kādēļ ir tik liels aizņemtā kapitāla īpatsvars 2011.gadā atbildēja, ka uzņēmumu nenoliedzami ietekmēja uz to brīdi valdošā ekonomikas situācija valstī, ka uzņēmums strādāja pie politikas, kas veicinātu tā finanšu atveseļošanu, tādēļ uzņēmuma vadība nolēma uzņēmumam aizdot savus personīgos līdzekļus, nevis izmanto komercbankas piedāvātos aizņēmuma veidus, jo uz to brīdi to uzskatīja par visdrošāko aizņemtā kapitāla piesaisti uzņēmumā tādēļ, ka uzņēmuma finansēs iepriekšējos gados bija vērojama svārstība starp negatīviem un pozitīviem rādītājiem, kas apstiprina autores izteikto apgalvojumu par globālās krīzes paliekošajām sekām uzņēmuma kapitālā.⁷³ Ņemot to vērā, autore izdara secinājumu, ka uzņēmums 2011.gadā strādāja nevis ar aizņemto kapitālu, kas ir aizgūts no kredītiestādēm vai citām juridiskām vai fiziskām personām, bet gan ar uzņēmuma vadības privātajiem ieguldītajiem naudas līdzekļiem. 2.1 attēlā ir

---

⁷³ Pamatojoties uz autores veikto interviju

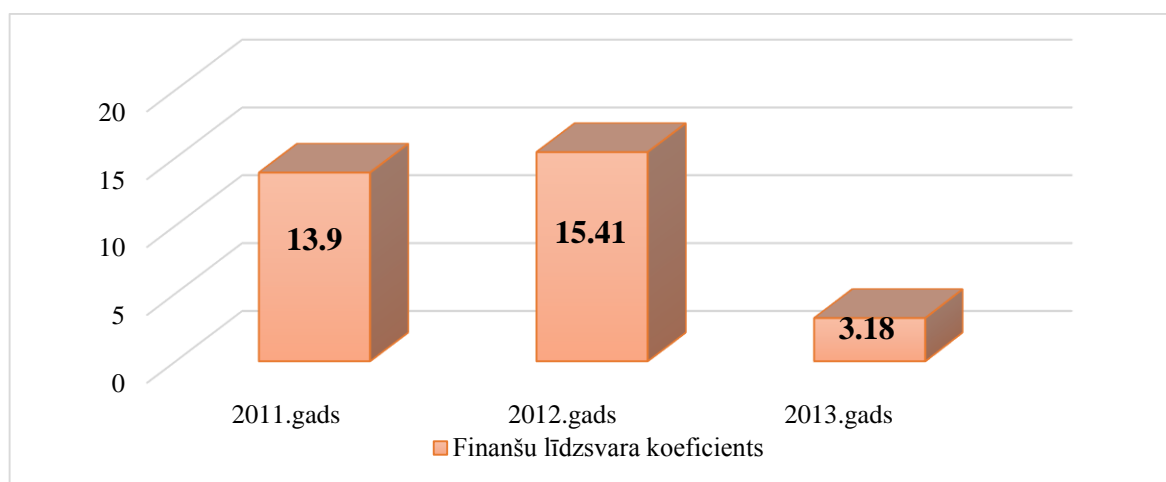
vērojams, ka 2012.gadā uzņēmuma pašu kapitāla īpatsvars nav uzlabojies. Pašu kapitāla īpatsvars ir 6,1%. Salīdzinot ar 2011.gadu tas ir krities par 0,57%. Tādējādi aizņemtā kapitāla īpatsvars ir palielinājies līdz 93,9%. Pētot uzņēmuma finanšu datus, autore izdara secinājumus, ka 2012.gadā ir veikti ilgtermiņa aizdevumi gan no kredītiestādēm, gan citām aizņēmuma iespējām, bet īstermiņa aizdevumi ir samazinājušies līdz par 35 525 eiro. Šī samazinājums ir vērojams parādos piegādātājiem un darbuzņēmējiem, nodokļos vai valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, pārējie kreditori, turklāt īstermiņa saistības, kas attiecās aizņēmumi no kredītiestādēm un citiem aizņēmumiem, uzņēmums ir dzēsis. Autore secina, ka 2012.gadā aizņemtā kapitāla lielāko īpatsvaru veido ilgtermiņa saistības, kuri sastāda 75,03% no aizņemtā kapitāla ieņemtās proporcijas SIA "Merits" kopējā kapitālā. Šajā gadā ir vērojama līdzīga sakarība kā 2011.gada- ilgtermiņa saistību lielāko īpatsvaru sastāda citi aizņēmumi. Tie ir 91,36% no ilgtermiņa saistībām. Aizņēmumiem no kredītiestādēm ir salīdzinoši mazāks īpatsvars. Tas ir 8,64%. Pēc autores domām, 2012.gadā SIA "Merits" notika lēna un neefektīva naudas plūsmas veidošana, ko parāda liels aizņemtā kapitāla īpatsvars. Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirāns to paskaidro ar to, ka uzņēmumam 2012.gadā bija jāiegulda finansiālie līdzekļi pakalpojuma veikšanas telpu uzlabošanai un ēdināšanas pakalpojumu noteikto standartu izpildei, tādēļ aizņēmumu vērtība ir augusi.⁷⁴ Līdz ar to, autore secina, ka uzņēmumam finansiālā stabilitāte 2012.gadā ir pasliktinājusies, ko liecina arī peļņas un zaudējuma pārskatā uzrādītais uzņēmuma pārskata gada zaudējums – 504 eiro. Neskatoties uz iepriekšējo gadu kopējā kapitāla struktūras negatīvo tendenci, 2013.gada uzņēmuma pašu kapitāla īpatsvars ir redzami uzlabojies. Kā jau attēlā ir redzams, pašu kapitāla īpatsvars ir audzis līdz 23, 93%. Lai gan pašu kapitāla īpatsvars teorētiski vēl nav uzskatāms par pietiekoši pozitīvu, tas parāda uzņēmuma darbības efektivitāti 2013.gadā. Pašu kapitāla ieņemtais lielums kopējā kapitālā liecina par to, ka uzņēmums ir spējīgs uzņemties ilgtermiņa saistības attiecībā pret aizdevumiem. Šajā gadā aizņemtā kapitāla īpatsvars ir samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējiem diviem pētāmajiem gadiem. Aizņemtā kapitāla lielāko vērtības daļu ieņem ilgtermiņa kreditori. Aizņēmumi no komercbankām sastāda tikai 0,97% no aizņemtā kapitāla īpatsvara, tādēļ autore secina, ka SIA "Merits" veiksmīgi pilda noslēgtās saistības ar komercbanku tādēļ, ka uzņēmuma saistībās ar kredītiestādēm ir vērojams samazinājums. Bilances iedaļās "citu aizdevumu" vērtības īpatsvars krasi nesamazinās. Tas ir 82.2% no aizņemtā kapitāla īpatsvara. No iepriekš pētāmā gada nav mainījusies tendence īstermiņa saistību vērtībai samazināties. Salīdzinājumā ar 2012.gadu

---

⁷⁴ Pamatojoties uz autores veikto interviju

parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem ir samazinājušies līdz pat 40%. Īstermiņa saistību posteņos pārējie kreditori un nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas vērtības samazinājums nav vērojams tik redzami, tomēr minimāla tendence vērtības samazināšanās ir vērojama. Autore domā, ka uzņēmuma saimnieciskajā darbībā ir kāds posms, kas bremzē uzņēmuma attīstību vai nav līdz galam izstrādāts, jo uzņēmuma darbībai nepārtraukti ir nepieciešams piesaistītie finanšu līdzekļi, kas liecina par to, ka uzņēmums līdz galam nespēj segt savus izdevumus ar darbības ieņēmumiem. Uz autores uzdoto jautājumu, kas ir veicinājis šādu pašu kapitāla īpatsvara pieaugumu 2013.gadā, Aleksandrs Meirāns atbild, ka uzņēmums šajā gadā nav veicis nevienu attīstības vai uzlabošanas projektus. Tas savu saimniecisko darbību ir veicis ierastajā kārtībā, kā arī pieprasījums pēc viesnīcas pakalpojumiem minimāli auga.⁷⁵ Pēc autores domā, ar tiem naudas līdzekļiem, ko uzņēmuma vadība aizdot uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanai, SIA "Merits" varētu palielināt uzņēmuma pamatkapitāla vērtību, lai uzņēmuma finansiālajos datos samazināto aizņemtā kapitāla vērtība, kas uzņēmuma vērtības rādītājus uzlabotu.

Kā jau iepriekš darbā ir minēts, finanšu līdzsvara koeficients parāda uzņēmuma finansiālo neatkarību. Tā kā iepriekšējais rādītājs parādīja, ka SIA "Merits" kopējā kapitāla īpatsvaru sastāda aizņemtā kapitāls, tas arī ietekmēs šī koeficienta lielumu, jo uzņēmuma finansiālo līdzsvaru ir atkarīgs no uzņēmuma kopējā kapitāla strukturālā sadalījuma.

2.2. att. SIA "Merits" finanšu līdzsvara koeficients⁷⁶

⁷⁵ Pamatojoties uz autores veikto interviju

⁷⁶ Autores veidots attēls, izmantojot SIA "Merits" neregulārus matreālus

Kā jau uzskates attēlā ir vērojams, 2011.gadā uzņēmumam SIA "Merits" finanšu līdzsvar koeficients ir 13,9. Tas atspoguļo lielo aizņemtā kapitāla ietekmi uz uzņēmuma kopējo kapitālu. Ir redzams, ka rādītājam ir augsta vērtība, kas apliecina to, ka uzņēmuma finansiālajos līdzekļos valda teorētiski liela riska pakāpe. Kā jau iepriekš darbā analizēts, ka 2011.gadā uzņēmuma kapitāla lielāko īpatsvaru sastādīja aizņemtais kapitāls, kas apliecina to, ka uzņēmuma paša kapitāla līdzekļi tikai nedaudz figurē uzņēmuma saimnieciskajā darbībā. Finanšu līdzsvara koeficienta vērtība apliecina uzņēmuma tendenci lielā īpatsvarā izmanto aizņemto kapitālu. Koeficienta vērtība ietekmē aizdevēju lēmumu par kapitāla piešķiršanu. Šis rādītājs ietekmētu SIA "Merits" iespējas aizņemties ilgtermiņa aizdevumu no kredītiestādēm. Ir jāņem vērā fakts, ka lielāko aizņemtā kapitāla kopsummas vērtību ir sastādījuši uzņēmuma vadības aizdotie līdzekļi uzņēmuma darbībai, kas praktiski šo rādītāju varētu samazināt, ja uzņēmums, kā jau iepriekš darbā ir minēt, ar savus aizdotos līdzekļus novirzītu uzņēmuma statūtu kapitāla vērtības palielināšanai. Raugoties uz finanšu līdzsvara koeficientu, SIA "Merits" vadība nebija iespēja apspriest lēmumu par ilgtermiņa saistībām 2011.gadā, kā arī iespēja piesaistīt īstermiņa aizdevumus uzņēmuma kapitālam ir bijusi maza, bet 2011.gadā uzņēmumam ir īstermiņa saistības gan no kredītiestādēm, gan citiem aizņēmējiem. Autore secina, ka uzņēmums ir izmantojis komercbankas kredītus apgrozāmo līdzekļu palielināšanai, kas tiek uzņēmuma norēķinu kontam piesaistīti kā kredītlīnija. Komercbankas apgrozāmo līdzekļu finansēšanai piedāvā kredītlīnijas, kuras piesaistīt uzņēmuma norēķinu kontam, kā, piemēram, overdraft vai kredītu apgrozāmajiem līdzekļiem. Uzņēmuma vadība apstiprināja autores domas, ka uzņēmums 2011.gadā ir izmantojis bankas pakalpojumu overdrafts. Viena no uzņēmuma vadošajām darbiniecēm Astrīda Muceniece skaidro, ka uzņēmumam ir ilga sadarbība ar SEB banku. Tas ir noslēdzi overdrafta kredītlīnijas darījumu, kas uzņēmuma norēķinu kontā ir viena no struktūrvienībām.⁷⁷ Šīs kredītlīnijas limitu nosaka uzņēmums un komercbankas vienošanās, kas regulē, lai uzņēmums no bankas neizņemtos summu, ko pēc tam nevarēs atmaksāt. Šo limitu nosaka pēc uzņēmuma finansiālās situācijas, un, ja tā ir novērtējama kā pietiekami stabila, uzņēmums drīkst bankai pieprasīt limita paaugstināšanu, bet, ja tas ir novērtējams kā nestabils, tas banka drīkst limitu samazināt. Autore uzskata, ka ņemot vērā finanšu līdzsvara koeficienta lielumu 2011.gadā uzņēmumam kredītlīnijas limits ir bijis neliels, neskatoties uz to, ka šī koeficienta lieluma lielāko ietekmi ir radījis uzņēmuma vadības ieguldītie finansiālie līdzekļi. Autore secina, ka uzņēmums 2011.gada aizdoto kredītlīnijas overdraft summu ir atmaksājis gada laikā, jo

---

⁷⁷ Pamatojoties uz autores veikto interviju

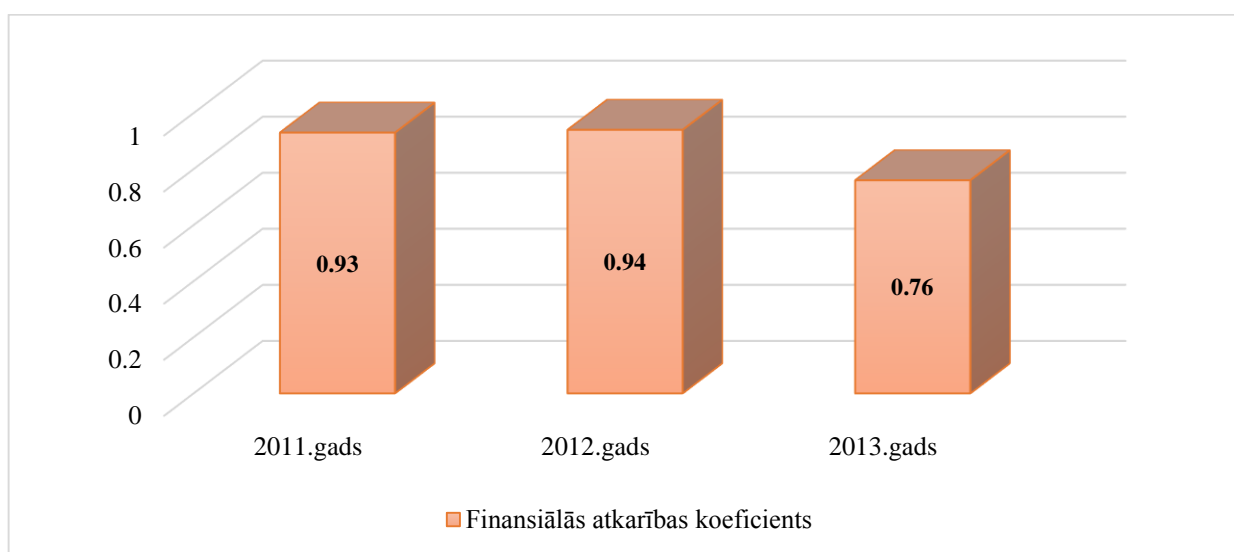
uzņēmuma npublicētajos matereālos tas tiek raksturots kā īstermiņa kredīts. 2012.gadā ir vērojams, ka SIA ‘Merits’ finanšu līdzsvara koeficients ir pasliktinājies. Tas ir audzis līdz 15, 41. Tas liecina par to, ka uzņēmuma finansiālā situācija nav uzlabojusies. Uzņēmums SIA ‘Merits’ vēl joprojām finansiālajās darbības vairāk ir izmantojis aizņemto kapitālu nekā pašu kapitālu. Lai gan finanšu pārskatos ir vērojams, ka īstermiņa kredīti nav piesaistīti uzņēmuma kopējam kapitālam, bet, kā jau darbā iepriekš ir minēts, 2012.gadā uzņēmums savam kopējam kapitālam ir piesaistījis ilgtermiņa finanšu saistības. Tas nozīmē, ka uzņēmumam ir bijusi nepieciešamība pēc kādas saimnieciskās darbības struktūrvienības uzlabošanas vai arī apgrozāmo līdzekļu kredīta termiņa pagarināšanas. Pētot uzņēmum SIA ‘Merits’ kredītvēsturi, nav vērojamas problēmas ar kredīta saistību izpildi, tādēļ ilgtermiņa aizdevuma piešķiršana ir bijusi iespējama, bet visticamāk šis ilgtermiņa saistības pret kredītiestādēm ir balstījušās uz atmaksas termiņa pagarināšanu, kas īstermiņa saistībām turpmāk liek definēties kā ilgtermiņa saistībām. Tādejādi, pēc autores domām, finanšu līdzsvar koeficienta lielums nedotu iespēju uzņēmuma kapitālam piesaistīt ilgtermiņa naudas līdzekļu aizdevumus, jo rādītāja vērtība ir augsta, kā arī šis rādītājs parād to nestabilitāti, kas 2012.gadā atspoguļojas peļņas un zaudējuma pārskatā, kurā ir redzams, ka uzņēmums pārskata gadu ir strādājis ar zaudējumiem. Aleksandrs Meirāns šo paskaidro ar to, ka uzņēmums nav ņēmis investīciju kredītu, bet gan pagarinājis kredītlīnijas atmaksas termiņu, kā arī lielākais aizņemtā kapitāla īpatsvars tika novirzīts kādas no uzņēmuma struktūrvienības uzlabošanu.⁷⁸Tas apstiprina autores pieminēto apgrozāmo līdzekļu aizdevumu atmaksas termiņa pagarināšanu, kas līdz ar to autorei liek secināt, ka uzņēmuma vadības aizdotā kapitāla viena daļa tika novirzīta uzņēmuma saimnieciskās darbības uzlabošanai, bet daļa ir izmantota uzņēmuma finansiālajās, kas veicināja aizņemto naudas līdzekļu pieaugumu no kredītiestādēm. 2013.gads rādītājs rāda redzamus uzlabojumus. Finanšu līdzsvara koeficients ir samazinājies par 12,23 vienībām. 2013.gadā SIA ‘Merits’ finanšu līdzsvara koeficients ir 3,18. Šo uzlabojumu raksturo uzņēmuma ienesīguma uzlabojums, kas uzņēmumam ļāva veikt regulāros maksājumus ar saimnieciskās darbības ieņēmumiem un uzņēmuma vadības aizdotajiem naudas līdzekļiem, nepiesaistot papildus komercbankas kredītlīnijas naudas līdzekļus. Vērojot SIA ‘Merits’ bilanci uzrādītos datus, autore secina, ka uzņēmuma kopējais kapitāls 2013. gadā ir mazinājies, bet, salīdzinot ar 2012.gada pašu kapitāla vērtību, uzņēmuma pašu kapitāla naudas līdzekļu vērtība ir augusi par 7 430 eiro, kā arī aizdevumi no kredītiestādēm ir samazinājusies par 317 eiro, kas raksturo finanšu līdzsvara koeficienta vērtības lielo

---

⁷⁸ Pamatojoties uz autores veikto interviju

uzlabojumu. Astrīda Muceniece apgalvo, ka 2013.gadā uzņēmuma saimnieciskā darbība ir nostabilizējusies gan ēdināšanas pakalpojumu jomā, gan viesnīcas pakalpojumu jomā. Viņa saka:” Uzņēmumam bija nepieciešam laiks, lai citos reģionos pierādītu sevi kā konkurētspējīgu konkurentu, kā arī parādīt savu sniegto pakalpojumu kvalitāti.”⁷⁹ Tādēļ, pēc autores domām, uzņēmuma saimnieciskā darbība 2013.gadā ir attīstījusies, tas savas darbības kvalitāti ir apliecinājis patērētāju acīs. Autore secina, ka uzņēmuma vadības šī brīža finanšu politika ir uzskatāma par veiksmīgu. Tas apliecina šī koeficienta samazināšanos, kā arī rādītāja teorētiski stabilo novērtējumu.

Ar finanšu atkarības koeficienta palīdzību autore analizēs cik lielā mērā uzņēmums ir atkarīgs no ārpus uzņēmuma darbības iegūtajiem finansiālajiem līdzekļiem.

2.3.att. SIA “Merits” finanšu atkarības koeficients⁸⁰

Finansiālās atkarības koeficients parāda jau iepriekš izanalizēti uzņēmuma SIA “Merits” situāciju, ka uzņēmums pamatā strādā ar aizņemto kapitālu. Diagrammā ir redzams, ka 2011.gadā uzņēmuma atkarība no piesaistītajiem finansiālajiem līdzekļiem ir 0,93, kas tuvojas koeficienta kritiskajai robežai viens. SIA “Merits” savus saimnieciskās darbības izdevumus nespēj segt ar saimnieciskās darbības ieņēmumiem, kas veicina uzņēmuma lielo atkarību no piesaistītajiem finanšu līdzekļiem. Lai gan uzņēmuma peļņas un zaudējumu pārskatā uzņēmuma peļņa 2011.gadā ir vislielākā, bet šis fakts finansiālo atkarību no ārpus uzņēmuma piesaistītajiem līdzekļiem nemazina. Autore domā, ka uzņēmuma ir bijuši lieli saimnieciskās darbības izdevumi, kas šo peļņu novirzīja to segšanai, kā arī, autore uzsver, 2011.gadā uzņēmumā ir bijušas tikai īstermiņa saistības,

⁷⁹ Pamatojoties uz autores veikto interviju

⁸⁰ Autores veidots attēls, SIA “Merits” nepublicēties matreālus

kas nozīmē to, ka uzņēmums gada laikā aizņemtus finanšu līdzekļus ir pilnībā atmaksājis. Šis fakts liecina par to, ka uzņēmuma tiešā finanšu atkarība ir bijusi no uzņēmuma vadības aizdotajiem naudas līdzekļiem, kurus SIA "Merits" ir izmantojis gan saistību segšanai, gan citiem saimnieciskās darbības izdevumiem. Vaicājot par šo gadu finansiālo situāciju, A. Meirāns atbild: "2011.gadā uzņēmumam SIA "Merits" nebija lielu finansiālo grūtību, kuras mēs nevarētu atrisināt ar uzņēmuma peļņu un pašu naudas līdzekļiem, kas ir 0% aizdevums uzņēmumam, kuru gada laikā arī spēja segt."⁸¹ Skatoties uz nākamā gada situāciju, autore secina, ka 2012.gadā ir vērojama līdzīga situācija kā 2011.gadā. Rādītājs teorētiski ir novērtējums parāda zemu finansiālo stabilitāti uzņēmuma saimnieciskajā darbībā, bet aizņemtā kapitāla lielāko īpatsvaru sastāda citi aizdevumi, kuri, kā jau iepriekš ir minēts, ir uzņēmuma vadības personiskie finansiālie līdzekļi. Šis lielums parāda uzņēmuma nestabilo finanšu situāciju, kura ir izveidojusies uz tā darbības pamata. Lai gan aizdevuma lielāko īpatsvaru arī sastāda vadības aizdotie līdzekļi, tas tomēr ir aizdevums, kas liecina par uzņēmuma darbības neefektivitāti. To raksturo arī tas, ka uzņēmuma pašu kapitālu. Tādejādi autore var secināt, ka uzņēmuma vadības ieguldīto finansiālo līdzekļu lielākā daļa tika novirzīta uzņēmuma saimnieciskajai darbībai un tikai salīdzinoši neliela daļa tika novirzīta SIA "Merits" kādas no struktūrvienības uzlabošanai. Autores izdarīto pieņēmumu var paskaidrot arī ar uzņēmumu kredītsaistību ar komercbanku palielināšanos. 2013.gadā rādītājs ir redzami uzlabojies, kas liecina par to, ka uzņēmuma pašu kapitāls ir palielinājies, kā arī samazinājusies finansiālo līdzekļu piesaistīšana uzņēmuma kopējā kapitālās. Šis rādītājs liecina par finanšu stāvokļa uzlabošanos, bet uzņēmums vēl joprojām strādā vairāk ar aizņemto kapitālu, nekā ar pašu kapitālu, un, kā jau darbā iepriekš ir minēts, šajā aizņemtajā kapitāla ļoti mazs figurē aizņēmumi no kredītiestādēm. Aleksandrs Meirāns savu lēmumu par savu finansiālo līdzekļu aizdošanu no saviem privātajiem naudas līdzekļiem nevis kredīta piesaistīšanu uzņēmuma kopējā kapitālā komentē tā, ka tas, viņaprāt, esot pareizākais lēmums priekš viņa vadītā uzņēmuma, jo uzņēmuma saimnieciskā darbība nenes tik lielu efektivitāti, lai uzņēmums spētu piesaistīt liela apmēra finansiālos līdzekļus ar attiecīgajām saistībām.⁸² Tādēļ autore domā, ka svarīgi ir izvērtēt uzņēmuma SIA "Merits" peļņas pietiekamību procentu maksājumu segšanai.

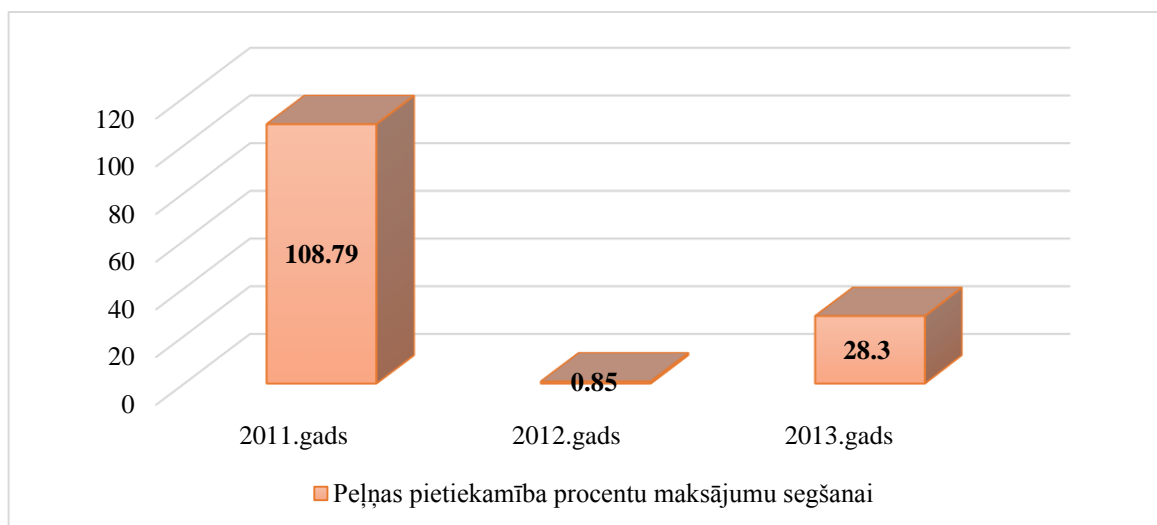
Peļņas pietiekamības rādītājas parāda vai uzņēmums SIA "Merits" ir spējīgs segt savas saistības pret komercbanku, šajā gadījumā SEB banku. Finanšu atkarības rādītājs teorētiski parādīja to, ka uzņēmumam no diviem pētāmajiem gadiem nebūtu iespēja

---

⁸¹ Pamatojoties uz autores veikto interviju

⁸² Pamatojoties uz autores veikto interviju

piesaistīt aizņemto kapitālu no komercbankām, bet šis rādītājs parāda aptuvenu uzņēmuma spēju pildīt aizņemtā kapitāla piešķirtās saistības, kas ir raksturojamas kā procentu maksājumi.

2.4.att. SIA "Merits" peļņas pietiekamība procentu maksājumu segšanai⁸³

2.4.attēlā ir redzams SIA "Merits" spēja segt uzņemtās saistības pret SEB banku. 2011.gadā uzņēmuma spēja segt procentu maksājumus ir 108,79 reizes 2011.gada maksājamo procentu summu. Procentu izmaksas ir nelielas. Tās ir 299 eiro vērtībā, kā arī peļņa pirms procentiem ir 32 531 eiro, kas ir salīdzinoši ar pārējiem gadiem vislielākā, tādēļ šis peļņa pietiekamības rādītājs veidojas liels. Autore uzskata, ka uzņēmums ir spējis efektīvi sadalīt naudas līdzekļus, kas ļāva pildīt savas finanšu saistības, kā arī tās neradīja palielinošu efektu uz uzņēmuma finanšu situāciju. Peļņas pietiekamība procentu maksājumu segšanai komercbankai dot garantiju, ka uzņēmums SIA "Merits" spēš pildīt tās noteiktās prasības. Autore secina, ka 2011.gadā šis rādītājs parāda, ka uzņēmumam teorētiski bija iespēja palielināt saistības, jo saistību segšanai uzņēmums ir izmantojis mazs līdzekļus, bet aizņemtā kapitāla īpatsvar uzņēmumā bija liels, tādēļ, autore izdara secinājumu, ka uzņēmuma vadības 0% aizdevums nav ietekmējis uzņēmuma spēju segt saistības, tādēļ šis rādītājs teorētiski novērtējams kā labs, un šī sakarība paskaidro nelogiski izveidojušos saistību starp kapitāla struktūru un peļņas pietiekamību procentu maksājumiem. Taču, ņemot vērā kapitāla struktūras rādītāju, 2012.gadā neveidojas līdzīga sakarība starp rādītājiem. 2012.gadā rādītājs ir redzami samazinājies. Tas ir 0,85. Šis rādītāja kritums raksturo gan uzņēmuma peļņas kritumu, gan procentu maksājumu paaugstināšanos. Pētot uzņēmuma finanšu pārskatus, autore secina, ka uzņēmuma peļņa pirms procentiem un

⁸³ Autore veidots attēls, izmantojot SIA "Merits" npublicētus matreālus

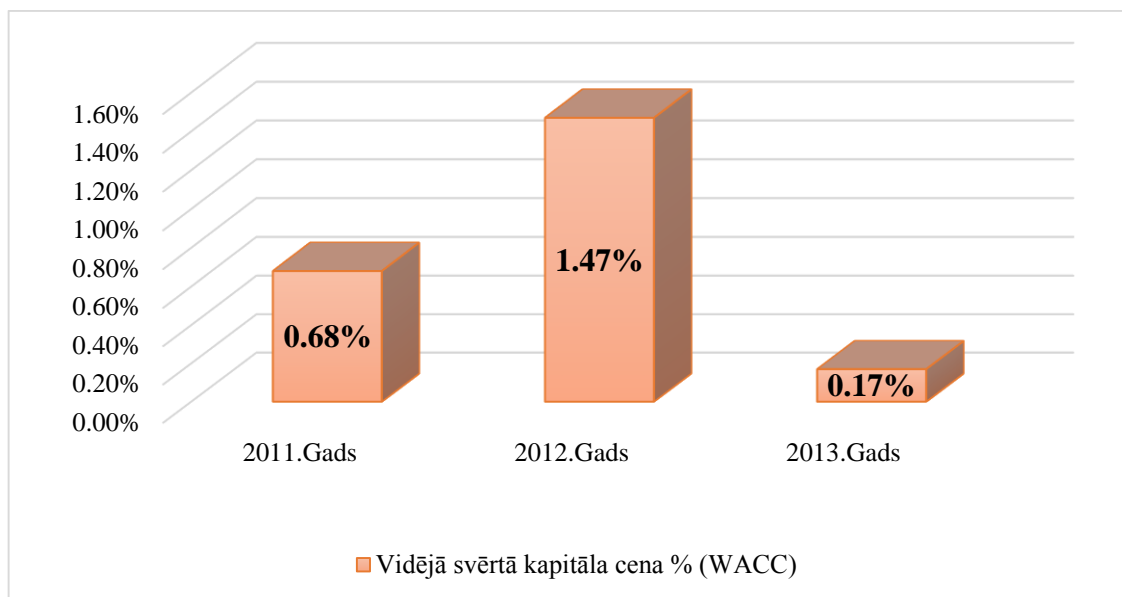
nodokļiem 2012.gadā salīdzinājumā ar 2011.gadu ir kritusies par 31 919 eiro, kas SIA "Merits" ir liels kritums, kā arī procentu maksājumi summa ir pieaugusi par 417 eiro. Šeit parādās sakarība, ka uzņēmums 2012.gadā nespēja segt procentu maksājumus, ko raksturo arī aizņemtā kapitāla īpatsvara palielināšanās 2012.gadā. Kā jau darbā ir minēts, 2012.gadā uzņēmuma SIA "Merita" saistības ar kredītiestādēm ir pieaugušas, kas arī raksturo šo procentu maksājumu pieaugumu, salīdzinot ar 2011.gadu, kā arī uzņēmuma peļņas un zaudējumu aprēķinā ir redzams, ka šajā gadā uzņēmums ir strādājis ar zaudējumiem, kas, līdz ar to, raksturo tik lielu šī rādītāja kritumu. Hronoloģiski skatoties, 2013.gadā uzņēmuma peļņa pietiekamības rādītājs ir uzlabojies. Tas ir 28.3. Uzņēmuma finanšu situācijas uzlabošanās ir vērojama arī uzņēmuma nepublicētajos matreālos. 2013.gadā salīdzinājumā ar 2012.gadu uzņēmuma peļņa ir palielinājusies, kredīta pamatsumma ir samazinājusies, kā arī procentu maksājumi samazinājušies. Šie faktori uzlabošanās veicināja arī uzņēmuma 2013.gada peļņas pietiekamības procentu maksājumiem rādītāju. Autore domā, ka uzņēmumam piesaistīt aizņemto kapitālu vislielākā iespēja ir 2013.gada, jo uzņēmuma spēja atmaksāt saistības ir vērtējama pozitīvi, kā arī pašu kapitāla īpatsvars šajā gadā ir vislielākās, tādēļ kredītiestādes šo rādītāju kombināciju novērtēs ar augstāku rezultātu nekā 2011.gadā, kur peļņas pietiekamība procentu maksājumu segšanas rādītāj ir ļoti labs, bet pašu kapitāla īpatsvar kopējā kapitāla ir minimāls. Autore secina, ka starp SIA "Merits" notiek ļoti lielas svārstības, tādēļ SEB bankas kredītlīnijas limits var būt ļoti svārstīgs, kā arī uzņēmuma vadībai ir jādomā kā finanšu situāciju nostabilizēt ne tikai vienā gadā, bet visos nākamajos darbības gados. Aleksandrs Meirāns saka: "Uzņēmuma SIA "Merits" politika balstās uz stabilitāti gan saimnieciskajā darbībā, gan finansiālajā darbībā, un vai tas tiek panākts ieguldot manus personīgos līdzekļus, vai izmantojot pašu kapitālu nav svarīgi, jo tas tikai tiek definēts kā aizdevums manis vadītajam uzņēmumam bez saistībām."⁸⁴ Līdz ar to, autore secina, ka uzņēmuma vadība strādā pie stabilas finanšu politikas, bet to ietekmē blakus faktori, kā, piemēram, apgrozījums, kas raksturo uzņēmuma pakalpojumu pieprasījuma apjomu. Lai gan apgrozījuma tendence ir augt, uzņēmuma peļņa tik un tā svārstās, no kā izriet, ka uzņēmuma saimnieciskās izmaksas nav precīzi prognozējamas.

Uzņēmuma vidējā svērtā kapitāla cena ir procentuāls lielums, kas parādā uzņēmumā izmantotā kapitāla cenu. Ar dividenžu izmaksām to īpašniekiem tiek samaksāt par pašu kapitāla izmantošanu, bet par aizņemtā kapitāla izmantošanu tiek samaksāt ar aizņemtā kapitāla procentu maksājuma likmi. Rādītāja iegūšanā ir jāņem vērā daudz blakus faktori,

---

⁸⁴ Pamatojoties uz autores veikto interviju

kā , piemēram, vai uzņēmumā vispār tiek izmaksātas dividendes, kādi ir aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidi un kādi aizņemtā kapitāla saistību procentu maksājumi tiek maksāt uzņēmuma aizņemtā kapitāla investoriem.

2.5.att. SIA "Merits" vidējā svērtā kapitāla cena (WACC)⁸⁵

Ir jāņem vērā, ka uzņēmumam SIA "Merits" īpašumā nav parasto akciju un priekšrocību akciju, kā arī uzņēmums neizmaksā dividendes, kas veidotu pašu kapitāla vidējo svērto cenu. Ņemot vērā šos faktorus, autore secina, ka SIA "Merits" pašu kapitāla vidējā svērtā cena visos pētāmajos gados ir pieņemama 0 vērtībā, jo uzņēmuma pašu kapitāls neapgrozās nekur citur, kā vien saimnieciskās darbības vajadzību segšanā, kā arī uzņēmuma SIA "Merits" nav pietiekami lieli naudas līdzekļu daudzums, lai uzņēmums tā īpašniekiem spētu izmaksāt dividendes. Kā jau attēlā ir redzams, pētāmajam uzņēmumam kapitāla cenu procentuālais lielums ir neliels. 2011.gada uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla cenu ir 0,68%. Šī gada kapitāla cena stāda aizņemtā kapitāla cena sareizinot ar aizņemtā kapitāla īpatsvaru, jo uzņēmumā arī netiek maksāts uzņēmum ienākuma nodoklis. Uzņēmuma ienākumu nodoklis netiek maksāts tādēļ, ka uzņēmums spēj segt tikai savas saimnieciskās darbības izdevumus, tādēļ uzņēmums strādā bez pietiekošas peļņas. Vidējā svērtā kapitāla cenas vērtība ir vērtējama diezgan nereāla, bet uzņēmuma aizņemtā kapitāla lielāko vērtību sastāda aizdevumi no uzņēmuma vadības, kura vērtība ir 31 922 eiro no 46 293 eiro kreditoru vērtības, un , kurš skaitās 0% aizdevums, tad šī vērtība raksturo tikai aizņēmumu, kuriem ir piesaistītas attiecīgās saistības. Aizņemtā kapitāla cenas procentuālo lielumu sastādīja uzņēmuma aizņēmumi no kredītiem, kuru kopējā vērtība bija

⁸⁵ Autores veidots attēls, izmantojot SIA "Merits" npublicētus matreālus

1 414 eiro, kā arī kredīta saistību noteiktie procenti, kuru vērtība ir 24% no aizņemto naudas līdzekļu vērtības. Kā jau darbā ir minēts, uzņēmums bija izmantojis SEB bankas kredītlīniju apgrozāmo līdzekļu finansēšanai Overdraft. Šī aizņēmums ir īstermiņa, kuru uzņēmums ir atmaksājis gada laikā. Ņemot vērā šos aspektus, autore izsecināja, ka aizņemtā kapitāla vidējā svērtā cena ir 0,733%. Šis procentuālais lielums ļauj noskaidrot uzņēmuma kopējā kapitāla vidējo svērtu, Tā kā uzņēmuma paša kapitāla cena ir 0 % un uzņēmuma aizņemtā kapitāla cena 0.733%, tad kapitāla cena ir 0,68%. Tas nozīmē, ka uzņēmums par aizņemtā kapitāla vērtību maksā 0.68% no kopējā kapitāla. Neizslēdzams fakts ir tas, ka šis rādītājs parāda uzņēmuma nelielo risku neatmaksāt saistības pret komercbanku. Rādītāja vērtība neatbilst iepriekš izsecināto aizņemtā kapitāla īpatsvara vērtībai, kas sastādīja lielāko daļu no kopējā kapitāla, kā arī, balstoties uz šajiem rādītājiem, uzņēmuma vidējai svērtai kapitāla cenai ir jābūt salīdzinoši augstai. Autore to paskaidro ar to, ka uzņēmuma vadība ir aizdevusi uzņēmuma kapitālam finansiālos līdzekļus 0 % aizdevuma veidā, tādēļ šis struktūrvienības lielums aizņemtā kapitāla vidējā svērtā cenā ir pielīdzināma 0, jo uzņēmuma nekādas papildus izmaksas neuzlik. 2011.gada kapitāla cena ir vērtējama kā pozitīva, jo uzņēmums nav lielu saistību izdevumu attiecībā pret kopējo kapitālu, kas uzņēmuma SIA "Merits" izdevumus samazina. Autore secina, ka priekš uzņēmuma 2011.gadā lētākais aizņēmuma piesaistes veids ir bijis uzņēmuma vadības piesaistītie naudas līdzekļi SIA "Merits" kapitālā. 2012.gadā uzņēmuma kapitāla cena ir augusi līdz 1.47%. Šis rādītājs ir aptuveni divas reizes lielāks nekā 2011.gada rādītājs. Autore to izskaidro ar to, ka uzņēmumam 2012.gadā ir ilgtermiņa kredītsaistības pret komercbanku, kuru vērtība arī aptuveni divreiz lielāka nekā iepriekš pētītajā gadā. Uzņēmums SIA "Merit" 2012.gadā ir aizņēmis arī aizdevumu Overdraft, bet tas atmaksas termiņu ir pagarinājis, kas līdz ar to ir palielinājis aizņemtās summas procentu maksājumus līdz 24,2% no aizņemtās summas vērtības. SIA "Merits" 2012.gadā ir palielinājušies finanšu saistību maksājumi, kā arī finanšu risks ir palielinājies, un lētākais aizņēmuma veids ir bijis uzņēmuma vadības aizdotie naudas līdzekļi. Neskatoties uz to, ka iepriekšējo divu gadu salīdzinājumā parādā tendence augt kapitāla cenai, 2013. gada uzņēmuma SIA "Merits" kapitāla cena ir redzami pazeminājusies. Tās vērtība ir 0.17 %. Analizējot uzņēmuma bilances datus, autore secina, ka uzņēmuma ir ilgtermiņa saistības no kredītiestādēm, kuru vērtība ir 317 eiro. Tas liecina par uzņēmuma minimālo saistību risku un izmaksām. Uzņēmuma kapitāla cena neļauj spriest par to, kurš no aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidiem varētu uzņēmumam būt lētākais avots, jo uzņēmums izmanto tikai minimālus komercbankas aizdevumus un pašu ieguldītos līdzekļus. Uzņēmuma vadītājs A. Meirāns to skaidro ar to, ka šis ir kredītlīnijas Overdraft aizdevums,

kura atmaksas termiņu pagarina, lai uzņēmumam aizņemtā kapitāla saistību summa ir jāatmaksā garākā periodā, lai būtu mazāka ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti.⁸⁶ Tas nozīmē, ka uzņēmuma aizņēmuma apgrozāmajiem līdzekļiem procentu likme saglabājās 24,2% lielumā. Autore uzskata, ka uzņēmuma kapitāla cena neparāda uzņēmuma finanšu līdzekļu izmantošanas efektivitāti. SIA "Merits" vidējās svērtās kapitāla cenu rādītāji pētāmo trīs gadu laikā teorētiski ir uzskatāmi par labu rādītāju, jo ikviena uzņēmuma interesēs ir zema kapitāla cena, kas liecina par uzņēmuma patstāvību, bet šajā gadījumā uzņēmuma finansiālo līdzekļu lielāko īpatsvaru tik un tā sastāda aizņemtais kapitāls. Uzņēmuma vadība uz autores uzdoto jautājumu par to, kādēļ uzņēmumam aizdot savus personīgos finansiālos līdzekļus bez procentu maksājumu saistībām, vadība atbildēja, ka viņu ieguvums jau ir atgūt šo ieguldīto summu, jo uzņēmuma saimnieciskā darbība ir svārstīga. Saimnieciskā darbība ēdināšanas jomā balstās uz noslēgtajiem līgumiem un to termiņu. Līgumu termiņa beigās uzņēmuma ir jāpiedalās jaunā ēdināšana pakalpojumu konkursā ar viņiem un konkursa izsludinātājiem izdevīgu nosacījumu izpildi izstrādātajā konkursa pieteikumā, tādēļ saimnieciskās darbības ienesīgums var būt svārstīgs, bet tajā pašā laikā daļēji prognozējams.⁸⁷

Pētot uzņēmuma kapitāla struktūru autore secina, ka uzņēma kapitāla lielāko īpatsvaru sastāda aizņemtais kapitāls, kur lielākā vērtības daļa ir aizņēmumi no uzņēmuma vadības līdzekļiem. Tas uzņēmumam ir 0 % aizdevums, kurā vienīgais nosacījums ir SIA "Merits" segt aizdoto pamatsummu. Uzņēmums ir ilggadējs SEB bankas klients, kas izmanto šīs komercbankas piedāvāto pakalpojums. SIA "Merits" papildus norēķina kontam izmanto aizdevumu apgrozāmo līdzekļu segšanai Ovedraft. Uzņēmums aizņemtās summas atmaksas termiņu regulāri pagarina, kas īstermiņa aizdevumu ļauj definēt par ilgtermiņu aizdevumu, jo tas saistību termiņu ir pagarinājis ilgāku nekā gadu. Līdz ar to uzņēmuma aizņemtā kapitāla procentu lielums ir audzi par 0.2%. Lai arī uzņēmuma kapitāla struktūras rādītāji parāda, ka uzņēmums ir nestabilitāti, uzņēmums spēj segt visas saistības. Pēc šo faktu analīzes, autore secina, ka uzņēmums SIA "Merits" nespēj nodrošināt savu saimniecisko darbību bez papildus piesaistītā kapitāla, bet skatoties uz 2013.gada rādītājiem, uzņēmumam ir iespējam piesaistīt aizņemto kapitālu priekš jaunās uzņēmuma viesnīcu pakalpojumu papildināšanas idejai, bet uzņēmuma SIA "Merits" ir jāizsver izdevīgākais aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veids. Valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirāns saka :” Uzņēmuma SIA "Merits" mērķis ir atrast mums izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu, jo uzņēmuma vadība savus personīgos līdzekļus

---

⁸⁶ Pamatojoties uz autores veikto interviju

⁸⁷ Pamatojoties uz autores veikto interviju

iegulda priekš saimnieciskās darbības veikšanas, bet mūsu paredzētajam projektam ir vajadzīgs papildus piesaistītais kapitāls no kredītiestādēm vai citām aizņēmuma piesaistīšanas veidiem.”⁸⁸ Līdz ar to autore uzsver, ka SIA “Merits” ir jāmeklē sev izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu, lai uzņēmuma kopējais kapitāls spētu efektīvi strādāt un uzņēmuma finansiālajā situācijā neizraisītu pārāk augstu riska pakāpi.

---

⁸⁸ Pamatojoties uz autores veikto interviju

3.KAPITĀLA PIESAISTĪŠANAS IESPĒJAS UZŅĒMUMĀ

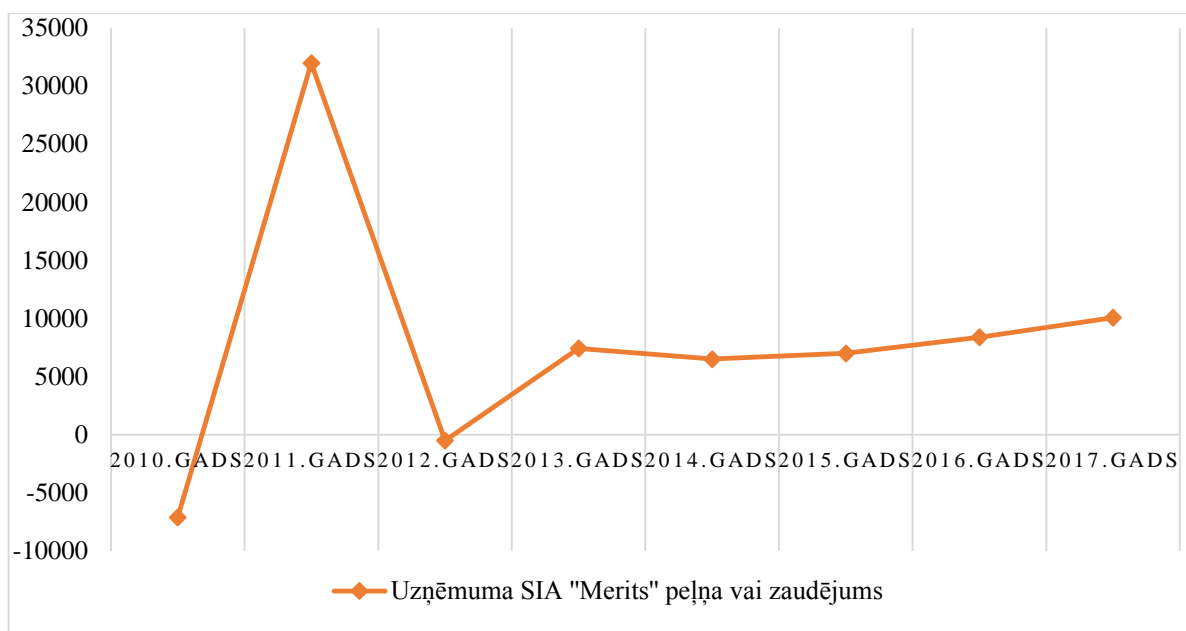
SIA "MERITS"

Uzņēmums SIA "Merits" ir izstrādājis viesnīcu pakalpojuma piedāvājumā jaunu struktūrvienību, kas sevī iekļauj specializētu viesnīcas pakalpojumu priekš biatlonistiem, un, kuras īstenošanai ir nepieciešams uzņēmumam piederošā atpūtas centra "Paideri" uzlabošanas un labiekārtošanas darbi. Kā jau autore uzņēmum aprakstā ir minējusi, šīm vajadzībām SAI "Merits" ir nepieciešams aizņemta kapitāla piesaistīšana uzņēmuma kopējā kapitālā. Tie ir 15 000 eiro. Autore zemāk izvērtēs iespēju piesaistīt aizņemto kapitālu gan no kredītiestādēm, gan aizdevuma platformas "Mintos", kā arī uzņēmuma nozares jaunas struktūrvienības ieviešanu ir uzskatāms par jaunas biznesa idejas izstrādi, ko varētu atbalstīt apvienība "Latvijas biznesa eņģeļu tīkls".

Autorei nebija iespējas iegūt pilnīgus uzņēmuma 2014.gada finanšu datus, tādēļ autore jautāja uzņēmuma vadībai vai 2014.gada SIA "Merits" finanšu situācija ir strauji uzlabojusies vai kritusies. Uzņēmuma darbiniece A. Muciniece atbild: "Uzņēmuma finansiālā situācija strauji nav mainījusies 2014.gadā. Ir palielinājušies īstermiņa kredīti, bet ilgtermiņa kredīti principā ir dzēsti. Īstermiņa kredīta palielinājums ir vērojams tādēļ, ka uzņēmumam bija nepieciešami finansiālie līdzekļi pakalpojuma telpu tehniskajai uzlabošanai."⁸⁹ Ņemot vērā Astrīdas Mucenieces teikto, autore secina, ka drīkst balstīties uz 2013.gada uzņēmuma SIA "Merits" finanšu datiem, lai prognozētu aizņemtā kapitāla piesaistīšanas iespējas uzņēmumā, jo finansiālā situācija uzņēmumā nav uzskatāmi mainījusies. Balstoties uz iepriekš pieejamajiem uzņēmuma SIA "Merits" finanšu datiem, autore ir izstrādājusi peļņas vai zaudējumu prognozi nākamajiem gadiem, lai noskaidrotu kā varētu ietekmēt jaunā uzņēmuma viesnīcu pakalpojuma ieviešana uzņēmuma peļņu.

---

⁸⁹ Pamatojoties uz autores veikto interviju

3.1.att. Uzņēmuma SIA ‘Merits’ peļņa vai zaudējums eiro 8.gadu garumā⁹⁰

Uzņēmuma SIA ‘Merits’ peļņā vai zaudējumā nepārtraukti notiek svārstības. Balsoties uz uzņēmuma SIA ‘Merits’ izstrādāto projektu, autore secina, ka uzņēmuma peļņai ir jā saglabājas 2013.gada līmenī, lai uzņēmums spētu piesaistīt aizņemot kapitālu, tādēļ autore izsaka pieņēmumu, ka uzņēmuma 2014.gada peļņa ir jābūt aptuveni 6 500 eiro. Salīdzinājumā ar 2013.gadu šī peļņa ir nedaudz mazāka, jo, analizējot pagājušo gadu peļņu vai zaudējumu, autore pieļauj nelielas peļņas svārstības uzņēmuma iepriekšējo gadu peļņas svārstības dēļ, kā arī uzņēmuma vadības izteiktā komentāra par 2014.gada īstermiņu saistību vērtības paaugstināšanās dēļ. 2015. gada par uzņēmuma finanšu politikas mērķi autore izvirza uzņēmuma peļņu sasniegt aptuveni 2013.gada līmenī. Izvirzītā mērķa summa ir 7000 eiro. Šī summa ir mazāka nekā 2013.gada peļņa tādēļ, ka autore ņem vērā peļņas vai zaudējuma svārstības tendenci uzņēmumā SIA ‘Merits’. Uzņēmumam šādā gadījumā ir jāsedz saistības pret kredītiestādēm un jāpalielina kapitālu. No uzņēmuma vadības izklāstītās informācijas, autore secina, ka 2015.gadā jūnijā uzņēmuma esošās saistības pret kredītiestādēm beidzas, kā arī jaunās struktūrvienības izveide uzņēmuma finansēm nesīs ienesīgumu, jo tajā tiek iekļauti gan ēdināšanas pakalpojumu sniegšana, gan viesnīcas pakalpojumu sniegšana. Līdz ar to, autore uzskata, ka izvirzītais mērķis uzņēmuma peļņu 2015. gadā sasniegt pārskata gada peļņu 7000 eiro vērtībā ir iespējams. Kā jau uzņēmuma aprakstā ir minēts, viesnīcu pakalpojumu uzņēmuma SIA ‘Merits’ apgrozījumā ieņem 14, 29%, tādēļ, ņemot vērā to, ka uzņēmuma jaunā struktūrvienība nesniegs tikai viesnīcu pakalpojumus un prognozējamo pieprasījuma apjoma pieaugs,

⁹⁰ Autore veidots attēls, balstoties uz uzņēmuma SIA ‘Merits’ nepublicētajiem matreāliem

autore pieņem, ka 2016.gadā uzņēmuma peļņa augtu par 20%, balstoties uz to, ka iepriekš minētie fakti uzņēmuma apgrozījumu var palielināt vairāk kā divas reizes. Tādejādi uzņēmuma SIA "Merits" 2016.gada peļņa būs 8 400 eiro. 2017.gadā, papildinot struktūrvienības pakalpojumu, piesaistot citu sporta veidu sportistus, kā, piemēram, slēpotājus un kalna slēpotājus, kā arī pakalpojuma cenas paaugstināšana no 5 eiro par diennakti līdz 7 eiro par diennakti uzņēmuma pakalpojumu servisa uzlabošanās dēļ, salīdzinājumā ar 2016.gada peļņu augs arī par 20%. Līdz ar to 2017.gadā peļņa augs līdz 10 080 eiro. Autore secina, ka uzņēmuma viesnīcas jaunā pakalpojuma pilnveidošanai ir jānotiek nepārtraukti, lai uzņēmumam šī struktūrvienība nestu cerēto peļņas uzlabojumu.

Aizdevēju viens no galvenajiem nosacījumiem ir spēja atmaksāt aizņemto summu. Par spēju atmaksāt aizņemtos naudas līdzekļus var spriest pēc kapitāla struktūras. Pašu kapitāla īpatsvars nevar būt mazāk kā 20 % no kopējā kapitāla visos aizņēmuma atmaksas termiņa gados. Uzņēmuma SIA "Merits" 2013.gada kopēja kapitālā pašu kapitāla 23.09 %, kas liecina par to, ka uzņēmumam ir iespēja piesaistīt aizņemto. Pēc autores izstrādātā peļņas prognozes plāna, uzņēmums ir spējīgs pildīt šo aizdevēju prasību, jo, ņemot vērā to, ka uzņēmuma peļņa 2013.gadā bija aptuveni tāda pati kā pirmajos prognozētajos gados un zemāka kā pēdējos prognozējamajos gados, uzņēmuma pašu kapitāla īpatsvar nevarētu sasniegt mazāku vērtību kā 20 % tādēļ, ka finanšu datus vajadzētu samazināt uzņēmuma vadības aizdoto līdzekļu apjoms uz uzņēmuma peļņas palielināšanās pamata. Autore domā, ka uzņēmums ir spējīgs piesaistīt un atmaksāt aizņemtos naudas līdzekļus, balstoties uz minētajiem faktiem.

Neskatoties uz nevērtēto spēju atmaksāt aizdevumu, lielākā daļa aizdevēju pret aizdoto aizdevumu prasa garantiju jeb ķīlu, lai, neizdošanās riska gadījumā, būtu garants atgūt aizdotos līdzekļus. SIA "Merits" par garantiju sniegtu atpūtas centrs "Paideri", kas arī ir uzņēmuma jaunā projekta attīstības mērķis, jo uzņēmuma īpašumā nav cita pietiekoši vērtīga nekustamā īpašumu, kā arī vairumā gadījumu par ķīlu kalpo finansējamais objekts. Šīs ķīlas veids izpilda galveno aizdevēju nosacījumu, lai ķīla atbilst aizdevuma vērtībai. Atpūtas centra "Paideri" tirgus vērtība ir lielāka nekā 15 000 eiro. Uzņēmuma īpašnieks A. Meirāns stāsta, ka šīs vietas vērtība ir aptuveni 123 000 eiro.⁹¹ Autore domā, ka uzņēmuma ķīla atbilst aizdevēju nosacījumiem.

Runājot ar uzņēmuma SIA "Merits" vadību, autore secina, ka uzņēmuma vadība uzticas SEB bankas piedāvātajiem pakalpojumiem. Uzņēmums vairāku gadu garumā nav izvēlējies citu banku piedāvātos pakalpojumus aizņemta kapitāla piesaistes ziņā. SIA

---

⁹¹ Pamatojoties uz autores veikto interviju

“Merits” vadība uzver, ka SEB bankas pakalpojumus izvēlas kvalitatīvās un profesionālās darbības dēļ, kā arī ilgo gadu sadarbība uzņēmuma vadībai ir radījusi lielu uzticēšanos bankas darbībai un darbības politikai.

3.1.tabula

SEB bankas piedāvātie aizdevuma veidi maziem un vidējiem uzņēmumiem⁹²

Aizdevuma veids	Kredīts investīcijām
Aizdevuma summa	15 000 Euro
Aizdevuma procentu likme	Tiek piemērota privāti
Aizdevuma termiņš	Atkarībā no aizņēmuma mērķa

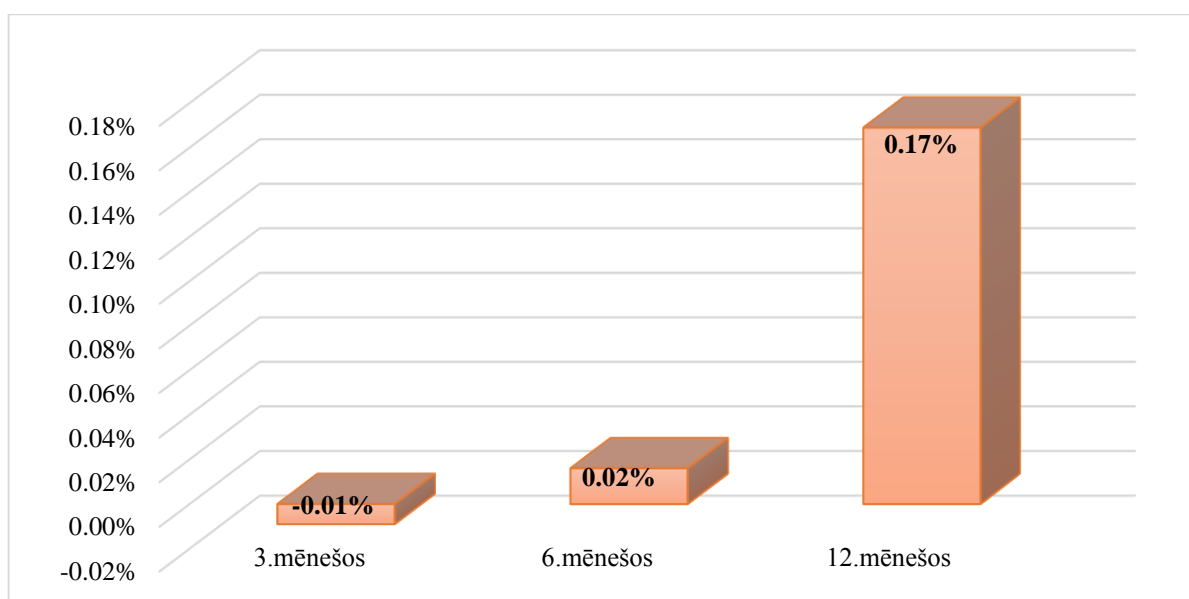
SEB bankas kredīta piešķiršana balstās uz vairākiem nosacījumiem. Ir jābūt stabilai kapitāla struktūrai, bankai jāsniedz nodrošinājums, kā arī tiek ņem vērā uzņēmuma reputāciju. Kā jau iepriekš ir apskatīts, uzņēmums spēj pildīt komercbankas nosacījumus, kas saistīti ar kapitāla struktūras stabilitāti un nodrošinājumu. Ar jēdzienu reputācija saprot to, ka uzņēmums visus iepriekšējās bankas saistības ir pildījis un nav bijušas situācijas, kad uzņēmums nespētu pildīt saistības ar komercbanku. Uzņēmuma SIA “Merits” vēsturē nav vērojami fakti, kas uzņēmuma reputācijā būtu vērtējami kā negatīvi. Lai arī uzņēmuma finanšu situācijā ir vērojama svārstība, kā, piemēram, divu gadu peļņas un zaudējuma aprēķina pārskata gada perioda zaudējumi, uzņēmums vienmēr ir pildījis noteiktās saistības. Pēc šo faktu apkopojuma, autore secina, ka uzņēmums atbilst svarīgākajiem bankas aizdevuma piešķiršanas nosacījumiem.

Kā jau tabulā ir redzams, SEB banka maziem un vidējiem uzņēmumiem šādu mērķu sasniegšanai piedāvā kredītu investīcijām. Kredīts investīcijām ir ilgtermiņa kredīts, kur uzņēmumiem dot iespēju nekustamo īpašuma remontam, uzņēmuma struktūrvienību atjaunošanai vai jaunas struktūrvienības uzsākšanai, kā, piemēram, jauna biznesa idejas uzsākšanai.⁹³ Uzņēmuma SIA “Merits” gadījumā šis investīciju kredīts būtu noformulējams kā esošo telpu remonts un pielāgošana jauno sportistu vajadzībām. SEB bankas uzskates matereālos par piedāvātajiem kredītiem tiek uzsvērts, ka katra uzņēmuma aizņemtā kapitāla mērķim tiek pielāgots tā atmaksas termiņš, kā arī procentu likmes lielums. Procesā tiek izvērtēta uzņēmuma finansiālā situācija un aizņēmuma nepieciešamība. Konsultējoties ar SEB bankas darbiniekiem, autore secina, ka uzņēmumiem, kam nepieciešams aizdevums uzņēmuma struktūrvienību uzlabošanai vai palidināšanai kredīts

⁹² Autores veidota tabula, balstoties SEB bankas sniegto informāciju tās mājas lapā.

⁹³ SEB bankas mājas lapa. Pieejams : <http://www.seb.lv/lv/corporate/services/credits/for-investments/investment/>

tiek piešķirt uz piecu gadu kredīta atmaksas termiņu ar procentu likmi no 3% līdz 4% plus eiribor likme gadā, kā arī SEB banka šādām vajadzībām aizdevuma summu piešķir līdz 15 000 eiro. Tas ir atkarīgs no uzņēmuma lieluma un naudas plūsmas aprites, tādēļ autore secina, ka uzņēmuma SIA ‘Merits’ kredīts investīcijām teorētiski varētu tikt piešķirts ar atmaksas termiņu uz pieciem gadiem, kā arī ņemot vērā procentu likmes svārstību, procentu aptuveni būtu 3,5% plus eiribora likme gadā. Eiribor likme nepārtraukti notiek svārstības, bet komercbankas parasti fiksē trīs mēnešu likmi, sešu mēnešu likmi un divpadsmit mēnešiem.

3.2.att. Fiksētās eiribor likmes procentos (%) uz 2015.gada 8.maiju⁹⁴

Eiribor likmi nosaka atkarībā no ekonomiskās situācijas kreditēšanas sfērā. Kreditēšanas pieprasījuma pieaugums, likmi var palielināt, lai radītu līdzsvaru kredītu tirgū, bet , kreditēšanas pieprasījuma samazināšanās, likmi pazemina, jo komercbankām ir nepieciešams pieprasījums pēc to sniegtajiem pakalpojumiem. Eiribor likmes svārstība ietekmē uzņēmuma maksājamo saistību summu. Šī ir ikmēneša maksājuma summas struktūrvienība. Kā redzams, eiribor likmei ar katru fiksēšanas periodu tendence ir pieaugu. Uzņēmumam ir iespēja izvēlēties eiribor likmes fiksēšanas periodus. Autore uzsver, ka, atkarībā no izvēlēta fiksēšanas perioda, maksājuma grafika periodos šī likme arī mainīsies. Tā kā precīzu maksājumu grafiku sastāda komercbanka , balstoties uz tās darbības politiku, autore pieņem, ka uzņēmums aizņemtās naudas līdzekļus atmaksās piecu gadu atmaksas termiņā ,maksājumu veicot reizi gadā ar 3,5 % likmi plus 12 mēnešu eiribors likme, lai

⁹⁴ Autore veidots attēls, balstoties uz SEB bankas mājas lapā sniegto informāciju, Pieejams: <http://www.seb.lv/lv/s/private/services/currency/rates/euribor/?day0=08&month0=05&year0=2015>

prognozētu aptuveno SEB bankas kredīta saistību lielumu. Uz 2015.gada 8.maiju eirbor likme 12 mēnešiem ir 0.169 %. Kopējā procentu likmes vērtība būtu 3,659 %. SIA "Merits" bankai katru gadu būt aptuveni jāatmaksā 3000 eiro no pamatsummas. Procentu maksājumu summa atšķirsies katru gadu, jo to aprēķina no atlikušā kredīta maksājuma summas.

3.2.tabula

Bankas aizdevumu maksājumu grafiks eiro ar atmaksu vienreiz gadā⁹⁵

Gads	1.gads	2.gads	3.gads	4.gads	5.gads
Pamatsumma	3000	3000	3000	3000	3000
Procentu maksājums	550,35	440,28	330,21	220,14	110,07
Kredīta izdevumi kopā	3550,35	3440,28	3330,21	3220,14	3110,07

Katru gadu uzņēmumam ir jānovirza aptuveni piektā daļa no aizņēmuma pamatsummas un, no atlikušās pamatsummas lieluma, procentu maksājumi. Kopējā aizņēmuma atmaksas procentu likme aptuveni varētu būt 12%, jo komercbankas nemēdz pārsniegt šo procentu likmes lielumu, lai nepazaudētu piesaistītos klientus. Vērojot tabulu, autore secina, šī kredīta atmaksas summa katru gadu ietekmēs uzņēmuma situāciju ar vien mazāk, jo prognozējamais uzņēmuma ienesīgums pieaugs, bet procentu likmes samazināsies, līdz ar to uzņēmuma finansiālā situācija uzlabosies. Precīzu bankas atmaksas grafiku un to izdevumu uzņēmums var uzzināt pēc kredītkomitejas lēmuma pieņemšanas par aizdevuma piešķiršanu. Autore uzskata, ka aizņēmums katru gadu ar vien mazāk ietekmēs uzņēmuma finansiālo situāciju arī tādēļ, ka uzņēmumam tiek prognozēta peļņa jaunā uzņēmuma projekta veiksmīgas realizēšanas gadījumā. Autore secina, ka, ja uzņēmums katru gadu spēs nodrošināt peļņas pieaugumu, tad uzņēmums spēs pildīt SEB bankas noteiktos nosacījumus. Analizējot SEB bankas aizdevuma ietekmi, autorei radās jautājums kāds uzņēmuma vadības prāt ir optimālais kredīta atmaksas termiņš. Uzņēmuma vadība apgalvo, ka uzņēmuma aizdevuma optimālais atmaksas termiņš varētu būt trīs gadi, lai saistību papildus izmaksas par aizņemto kredītu būtu pēc iespējas mazāku laika posmu.⁹⁶ Tādā gadījumā uzņēmumam SIA "Merits" katru gadu SEB bankai būs jānovirza 5000 eiro no pamatsummas, kā arī procentu maksājumu. Tā kā uzņēmums izvēlas mazāku atmaksas termiņu kredītam investīcijām, autore pieņem, ka procentu likmes lielums varētu

⁹⁵ Autores veidots attēls

⁹⁶ Pamatojoties uz autores veikto interviju

paaugstināties līdz 4 % gadā pluss eiribora likme, jo atmaksas termiņš ir īsāks un komercbanku aizņēmuma kopējā procentu likme svārstās ap 12%. Šādā gadījuma uzņēmumam gada aizņēmuma atmaksa pieaugtu, bet būtība balstītos uz to pašu principu kā piecu gadu atmaksas grafikam- katru gadu uzņēmumam bankai būtu jānovirza ar vien mazāka kredīta atmaksas summa. Autore secina, ka SIA ‘‘Merits’’ vadībai būtu jārēķinās ar mazāku līdzekļu atlikumu uzņēmuma saimnieciskajām vajadzībām, bet tas šīs saistības ar komercbanku beigtos ātrāk, kas uzņēmuma darbībai arī būtu ieguvums.

Pēc autores domām, ir svarīgi aplūkot arī citu banku piedāvājumus un kā tie atšķiras, tādejādi izsecinot vai tiešām izdevīgāk šāda veida kredītu ir aizņēties no SEB bankas. Analizējot banku popularitāti Latvijas sabiedrībā, autore šos SEB bankas kredīta veidu izvēlējās salīdzināt ar Swedbank un DNB banku, jo šīs bankas ir vienas no vadošajām komercbankām Latvijas tirgū.

3.3.tabula

Konkurējošo komercbanku ilgtermiņa aizdevumu piedāvājumi maziem un vidējiem uzņēmumiem⁹⁷

Banka	Swedbank	DNB bank
Kredīta veids	Investīciju kreditēšana	Kredīts biznesa uzsākšanai un attīstībai
Aizņēmuma summa	15 000 eiro	15 000 eiro
Procentu likme	Tiek piemērota individuāli	Tiek piemērots individuāli
Aizdevuma atmaksas termiņš	Līdz 10 gadiem	Līdz 15 gadiem

Katra banka piedāvā kredītu uzņēmumiem ar mērķi uzlabot uzņēmuma saimnieciskās darbības un finansiālo ienesīgumu no realizētā biznesa projekta. Abas bankas kā sava kredīta mērķi noformulē kā uzņēmuma darbības attīstības stimulēšanu. Kā jau tabulā ir vērojams, gan Swedbanka, gan DNB banka aizdevuma procentu likmi piemēro katram uzņēmuma individuāli. Abu banku pārstāvji neatbildēja par to kāda ir vidējā procentu likme par kādu izsniedz uzņēmumiem kredītus priekš attīstības un uzsākšana. Pēc autores domām, starp Latvijas komercbankām valda liela konkurence klientu piesaistē, tādēļ procentu likmes visām konkurējošajām bankām ir līdzīgi, lai nepazaudētu jau esošo piesaistītos klientus. Tādejādi, autore domā, ka Swedbankas un DNB bankas procentu likmes varētu svārstīties no 3 % līdz 5% plus eiribor likme gadā, lai būtu konkurēt spējīgas ar pārējo banku piedāvājumiem. Tā kā Swedbanka, DNB banka un SEB banka ir vienas no vadošajām bankām Latvijā, tādēļ šo

⁹⁷ Autores veidota tabula

procentu likmju piemērojums uzņēmumiem ir jābūt ļoti līdzīgam. Šajā situācijā, kā vienīgo konkurējošo faktoru, autore uzskata, aizņēmuma atmaksas termiņu. Sewdbanka aizņēmuma termiņu izsniedz līdz 10 gadiem. Pieņemot to, ka aizņēmuma izsniegšanas procentuālā likme nemainās, uzņēmuma izmaksas kredīta aizņemšanās laikā maina tikai bankas noteiktais aizņēmuma atmaksas termiņš. Līdzīga situācija ir vērojama DNB banka aizdevuma piešķiršanā. DNB banka aizņemtā kapitāla summu izsniedz līdz 15 gadiem. Protams, ir jāņem vērā fakts, ka abas bankas aizņēmuma mērķi izvērtē, un tā atmaksas maksimālo termiņu novērtē pēc mērķa un aizņemtās summas. Autors pieņem, par to, ka šo banku atmaksas termiņi ir lielāki nekā SEB bankai šādai kredīta mērķa aizdošanai, ir radusies no tā, ka SEB banka šādam aizdevuma mērķim atmaksas termiņu piedāvā līdz pieciem gadiem, bet konkurējošās bankas savās mājas lapās ir minējušas iepriekš autora apskatīto informāciju. Protams, ir jāņem vērā, ka maksimālais atmaksas termiņš ir domāts priekš aizdevumiem, kuru mērķis ir jaunas struktūrvienības izveidošana, bet kā konkurētspējas bonusu konkurējošās bankas iespējam aizdevumus ar mērķi uzņēmuma attīstībai piedāvā uz garāku atmaksas termiņu. Uzņēmuma vadības viedoklis par aizņemtā kapitāla aizņemšanos citās bankas, uzņēmuma vadība atbild: "Mūsu lēmums par SEB bankas piedāvāto pakalpojumu izvēli nebalstās tikai uz izdevīgākām procentu likmēm, bet gan uz bankas radīto iespaidu. SIA "Merits" 2007.gadā atmaksāja SEB bankai aizdoto kredītu. Kredīta attiecības ar banku veidojās ļoti veiksmīgi un saprotoši. Protams, esam skatījušies arī uz citu banku piedāvātajiem pakalpojumiem, kā, piemēram, kredītlīnijām. Pakalpojumu struktūra un maksājumi ievērojami neatšķiras, lai apsvērtu izmantot citas bankas pakalpojumus. Kredīts priekš kādas uzņēmuma pakalpojumu vienības uzlabošanas uzņēmuma ir ļoti nopietns lēmums. Šī uzņēmuma izvēle balstās uz ļoti lielu risku. Tam ir jāpaļaujas gan uz saviem spēkiem, gan bankas sapratni, tādēļ uzņēmums izvēlas banku par kuru tas ir pārliecinājies, bet, ja uzskatāmi izdevīgāks būtu citas komercbankas piedāvājums, mēs to noteikti izsvērtu."⁹⁸ Autore secina, ka komercbanku piedāvājumu uzņēmumu ļoti minimāli atšķiras. Uzņēmuma izvēle balstās uz sadarbību jau ilgu gadu garumā. Balstoties uz izvērtēto situāciju, autore domā, ka uzņēmums ir spējīgs piesaistīt aizņemto kapitālu no komercbankas sava inovatīvā projekta realizēšanai, bet ir svarīgi, lai uzņēmuma pašu kapitāls un peļņas ienesīgumam turpmākajos gados ir tendence paaugstināties, bet ir jāņem vērā, ka uzņēmuma saimnieciskās darbības ienesīgums nav pietiekoši liels, lai tas spētu šādu aizdevuma summu segt trīs gadu periodā, jo ir jāreķinās ar faktu, ka uzņēmuma izdevumi arī ir pilnībā jāsedz.

---

⁹⁸ Pamatojoties uz autores veikto interviju

Komerčbankas nav vienīgā iespēja kā uzņēmuma piesaistīt aizņemto kapitālu. Kā jau darbā iepriekš ir minēt, no pagājušā gada Latvijā savu darbību ir uzsākusi aizdevuma platforma ‘‘Mintos’’, kuras mērķis aizņēmumam ir piesaistīt investoru, lai gan aizdevējam, gan aizņēmējam būtu izdevīgums.

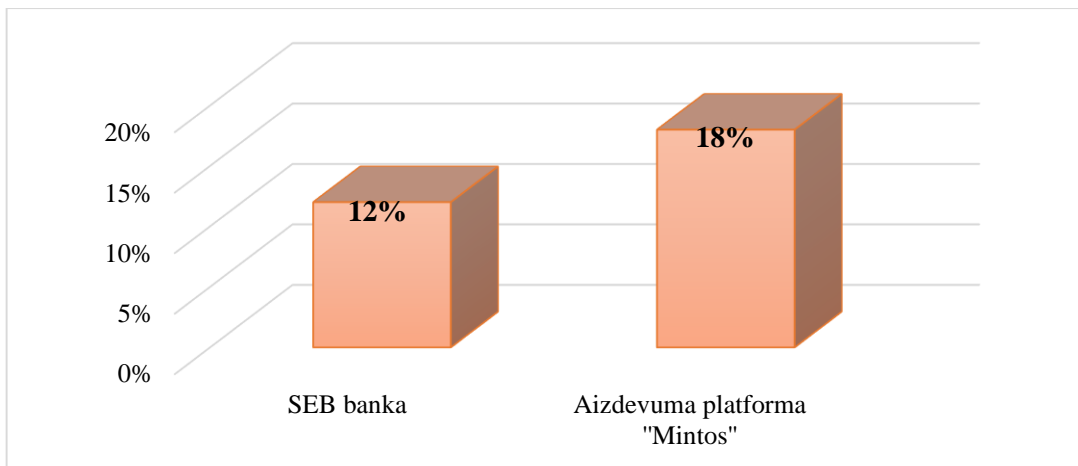
3.4.tabula

Aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ aizdevums⁹⁹

Aizdevuma veids	Aizdevums pret nekustamā īpašuma ķīlu
Aizdevuma summa	15 000 eiro
Procentu likme	No 8 % līdz 18%
Atmaksas termiņš	Līdz 20 gadiem

Aizdevuma platforma uzņēmumu vai privātpersonu finansiālo stāvokli nevērtē tik stingri kā komercbankas. ‘‘Mintos’’ kompānijai svarīgi ir izvērtēt vai uzņēmums ir spējīgs atmaksāt šo aizdevumu nākotnē, jo kredīta vēsturei tā nepiešķir tik lielu uzmanību. Uzņēmumam SIA ‘‘Merits’’ ir iespēja aizņemt aizņemto kapitālu no aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ pret nekustamā īpašuma ķīlu. Aizdevuma procesa viena no specifikām ir tāda, ka uzņēmums drīkst izvēlēties kādā termiņā atmaksāt aizņemto summu, bet termiņš nedrīkst pārsniegt 20 gadu ilgumu, bet komercbanka aizdevuma atmaksas maksimālo termiņu nosaka pati, tādēļ ,autore uzskata, ka šis ir labs veids kā uzņēmumam pašam regulēt savas finanses, jo aizdevuma platforma ‘‘Mintos’’ uzņēmumam dot iespēju pašam izvērtēt nepieciešamo atmaksas termiņu. Atmaksas terminā izvēle, nav dominējošais uzņēmuma izvēles faktors. Galvenokārt uzņēmuma izvēli ietekmē procentu likmes lielums, kas raksturo papildus izmaksas par aizņemto kapitālu.

⁹⁹ Autores veidota tabula

3.3.att. Aizdevēju kopējās procentu likmes par aizdotajiem naudas līdzekļiem¹⁰⁰

Komerčbankas aizdevuma kopējā procentu likme aptuveni svārstās ap 12%, bet tā ir atkarīga no aizņēmuma veida un aizņēmēja novērtējuma. Ir pieļaujams, ka tā var būt arī nedaudz lielāka. Salīdzinot ar aizdevuma platformas aizdevuma procentu likmi, komerčbankas procentu likme ir aptuveni par 6% zemāka. Starpība starp procentu likmēm veidojas aizdevēju aizdošanas politikas un riska atšķirības pēc. Aizdevuma platformas aizdevumā darbojas trīs personas no kurām divām ir mērķis gūt peļņu no šī aizdevuma, bet komerčbankas aizdevuma gadījumā vienīgā peļņas guvēja ir tā, kā arī klientu finanšu riska pārbaude atšķiras, kas šo procenta likmi arī paaugstina. Šī 6% atšķirība var būt noteicošais faktors, kādēļ uzņēmums izvēlas aizņēmumam lūgt komerčbankai. Taču autore uzskata, ka aizdevuma platforma ir laba alternatīvā iespēja piesaistīt aizņemto kapitālu, ja uzņēmuma SIA "Merits" svārstīgās finansiālās situācijas pēc komerčbanka „savas izveidotās darbības politika”, nevar piešķirt aizņemto kapitālu uzņēmumam, lai gan uzņēmumam nākotnē ir prognozēts peļņas pieaugums.

Tā kā darbā jau iepriekš autore ir minējusi, ka SEB bankas kredītam investīcijām maksimālais atmaksas termiņa garums šādam mērķim ir pieci gadi un uzņēmuma vadības domā, ka uzņēmuma optimālais atmaksas termiņa garums ir trīs gadi, autore izdarīs secinājumus par aizdevuma platformas "Mintos" aizdevumu šādos pašos atmaksas termiņos. Analizējot uzņēmuma iespējas aizņemt naudas līdzekļus, "Mintos" piedāvā izvērtēt savas iespējas uzskatāmi parādot iespējamo maksājuma grafiku. Viņi ļauj veikt analīzi par to, cik lielu summu katru mēnesi uzņēmums var novirzīt aizņemtā kapitāla atmaksai. Autore to uzsver kā vienu no aizdevuma platformas priekšrocībām, jo, kā jau darbā ir minēts komerčbankas precīzu atmaksas grafiku var uzzināt tikai tajā brīdī, kad kredītkomiteja ir

¹⁰⁰ Autore veidots attēls

izskatījusi uzņēmuma darbības situāciju, kas uzņēmumam, lēmuma pieņemšanas procesā, uzņēmuma finanses ļauj analizēt tikai aptuveni.

3.5.tabula

Aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ aizdevuma atmaksas grafiks trīs gadu garumā¹⁰¹

Gads	1.gads	2.gads	3.gads
Gadā atmaksātā pamatsumma, eiro	4399,37	4977,21	5623,42
Gadā samaksātie procentu maksājumi, eiro	1615,75	1037,91	384,22
Gadā maksājuma kopsumma, eiro	6015,12	6015,12	6007,64

Aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ aizņemtā kapitāla atmaksas grafiks tiek veidots pēc ikmēneša maksājuma grafika. Ja uzņēmums SIA ‘‘Merits’’ izvēlētos aizņēmumu aizņemt trīs gadu garumā, tad katru mēnesi uzņēmumam būtu jānovirza 501,26 eiro kompānijas ‘‘Mintos’’. Šo summu veido procentu maksājumi un pamatsumma, kas katru mēnesi atšķiras. Tabulā ir vērojams, ka pirmajā gadā procentu likme ir vislielākā ar vismazāko pamatsummas atmaksu no visiem trīs gadiem. Tas liecina par tādu pašu atmaksas termiņa uzbūvi kā komercbankai, ka ar katru maksājuma reizi procentu likme samazinās. Tā kā tabulā ir vērojams procentu maksājumu samazinājums katru gadu, tad šī procentu maksājuma likme arī radītu mazāku iespaidu uz uzņēmuma kopējo kapitālu. Uzņēmuma viena no vadošajām darbiniecei Astrīda Muciniece apgalvo, ka neilgā aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ darbība ietekmētu uzņēmuma izvērtēšanu par aizdevuma platformas darbību, kā arī analizētu sabiedrības izteikto pieredzi šajās aizdevuma attiecībās. Autore uzskata, ka šis aizdevuma platformas aizdevuma atmaksas termiņš uzņēmuma SIA ‘‘Merits’’ nebūtu izdevīgs, tādēļ, ka aizņēmumam katru gadu ir jānovirza 6015,12 eiro, kas bremzētu uzņēmuma projekt turpmāko attīstību. Šo aizdevuma atmaksas grafiku vajadzētu pagarināt, lai gada izmaksas samazinātos, tādēļ autore apskatīs jau iepriekš minēto piecu gadu atmaksas termiņu.

Tā kā SEB bankas maksimālais aizdevuma termiņš uzņēmuma struktūrvienības uzlabošanai ir pieci gadi, autore uzskata, ka ir vajadzīgs apskatīt aizdevuma platformas ‘‘Mintos’’ aizdevuma atmaksas termiņu piecu gadu garumā.

¹⁰¹ Autores veidota tabula

Aizdevuma platformas "Mintos" aizdevuma atmaksas grafiks piecu gadu garumā¹⁰²

Gads	1.gads	2.gads	3.gads	4.gads	5.gads
Gadā atmaksātā pamatsumma, eiro	2289,85	2600,77	2953,91	3355	3800,47
Gadā samaksātie procentu maksājumi, eiro	1788,71	1477,79	1124,65	723,56	267,21
Gadā maksājumu kopsumma, eiro	4078,56	4078,56	4078,56	4078,56	4067,68

Aizņēmuma atmaksas grafika pagarinājums kompānijā "Mintos", atmaksas grafika principu nemaini. Sākotnēji tiek maksāti lielāki saistību procenti un ar katru gadu tiem tendence ir samazināties, tas, protams, ir izskaidrojams ar pamatsummas atmaksāšanu, jo procentu maksājumus rēķina no atlikušās summas. Uzņēmuma katra mēneša maksājums būtu 339. 88 eiro. Salīdzinot ar trīs gadu aizņēmuma atmaksas termiņa šī summa ir samazinājusies par 161,38 eiro, tas pierāda jau iepriekš minēto faktu, ka aizdevuma platforma ļauj uzņēmumam plānot savas finanses. Aleksandrs Mierāns uzskata, ka aizdevuma platforma "Mintos" ir jaunums Latvijā, un tā darbība rada veselīgāku konkurenci starp aizdevuma iestādēm. SIA "Merits" aizdevuma platformas aizņemtā kapitāla piesaistīšanu izvērtu tikai tādā gadījumā, ja komercbanka atraidītu uzņēmuma pieprasījumu pēc aizņemtā kapitāla. Uzņēmuma vadība to skaidro ar to: "Mums ir konservatīva pieeja veidojot uzņēmuma finanšu plūsmu. Mēs izmantojam tikai tādas iespējas, kuras esam pārbaudījuši. "Mintos" darbība mums šķiet vēl nestabila un riskanta. Mēs saprotam, ka šī darbības principi ir sasaistīt investoru un aizņēmēju, bet tas mums nekliedē mūsu šaubas par tā stabilitāti. Ir svarīgi izvērtēt vai šis aizdevuma veids nerada paliekošas sekas uz uzņēmuma kredīta vēsturi tādā ziņā, ka tas neietekmē komercbanku lēmumu kredītu piešķiršanā. Uzņēmuma saimnieciskajai darbībai ir nepieciešams apgrozāmo līdzekļu kredītēšana, jo brīžiem saimnieciskajā darbībā rodas nestabilitāte, kas ietekmē uzņēmuma finanses. Mēs nevēlamies riskēt ar šādu bankas pakalpojumu."¹⁰³ Autore uzņēmuma neuzticību izveidotajai aizdevuma platformai skaidro ar to, ka šī platforma nav finanšu un kapitāla tirgus komisijas uzraudzībā. Šajā situācijā uzņēmumu neizsargā neviena no valsts aizsardzības metodēm ne investēšanā, ne aizņemšanās. Lai gan aizdevuma platforma darbojas pēc visiem tiesiskajiem aktiem, kas ir noteikti Latvijas Republikā, tas nemazina neuzticamību šai kompānijai. Šāda veida aizdevumu praksi izmanto arī Igaunijā, un Igaunijas sabiedrības attieksme pret to nav negatīvi

¹⁰² Autores veidota tabula¹⁰³ Pamatojoties uz autores veikto interviju

noskaņota. Šo faktu Aleksandrs Mierāns apgalvo, ka viņš nenoliedz, ka uzņēmums SIA "Merits" varētu apsvērt domu par šī aizņemtā kapitāla piesaistes veidu, bet aizdevuma platformai "Mintos" sabiedrībai ir jāparāda šis drošības un stabilitātes faktori, lai arī sabiedrībai tai spētu noticēt.¹⁰⁴ Ņemot vērā faktus, autore secina, ka uzņēmums SIA "Merits" teorētiski varētu būt spējīgs piesaistīt aizņemto kapitālu no aizdevumu platformas "Mintos", bet praktiski šo aizdevuma piesaistes formu uzņēmums ir izvērtējis kā otršķirīgu. Uzņēmumam SIA "Merits" iespēja ir ne tikai aizņemto kapitālu piesaistīt no kredītiestādēm, bet arī pie investoriem, kuru aizņēmuma nosacījumi ir strukturēti savādāk.

"Latvijas biznesa eņģeļu tīkls" ir apvienojušies investori, kas ir gatava attīstīt jaunus un inovatīvus biznesa projektus. Lai gan biedrības mērķos ir minēts, ka tie atbalsta jaunas uzņēmējdarbības ideja agrīnā stadijā, lai attīstītu uzņēmējdarbību Latvijā. Nav noliedzams, ka SIA "Merits" struktūrvienības ideja ir spējīga attīstīties, bet jau esošajā uzņēmumā, kam nepieciešams aizņemtais kapitāls. Uzņēmums SIA "Merits" var mēģināt ar savu jauno ideju griezties pie "Latvijas biznesa eņģeļu tīkla" ar nostāju, ka šo ideju var attīstīt jau uz izveidota pamata, un tas nenozīmē, ka to atbalsts neveicinātu uzņēmējdarbības attīstību, jo arī jau izveidotos uzņēmumos ir daudz sološas idejas, kuras ir vērts atbalstīt, lai attīstītos ne tikai uzņēmējdarbība, bet ar labklājības līmeni Latvijā kopumā. Gan Latvijas amatpersonas, gan sabiedrība plaši diskutē par jauno talantu attīstību, ka tos vajag atbalstīt. SIA "Merits" mērķis ar šo projektu ne tikai no darbības gūt ienesīgumu, bet arī dot iespēju jaunajiem sportistiem attīstīt savas spējas. Latvijā šādas specifiskas uzņēmējdarbība nav plaši izplatīta. Līdzīgus pakalpojumus piedāvā Madonas novadā, kurā biatlona bāzes infrastruktūra ir attīstītāka, kā arī tehniski treniņu trase ir daudz nodrošinātāka, bet, priekš treniņu procesa organizēšanas, lielākā daļa organizatorisko jautājumu ir jāveic dažādās iestādēs, kas šo procesu pagarina. Alūksnes novads strādā pie līdzekļu piesaistīšanas Alūksnes biatlona trases attīstības. Uz šo fakta balstoties, SIA "Merits" vēlas attīstīt ideju. Tam visam ir nepieciešams atpūtas centra "Paideri" saimnieciskā darbība priekš telpu uzlabošanas, kā arī nepieciešamā treniņu inventāra iegādei. Uzņēmuma nav brīvo līdzekļu, kas spētu segt nepieciešamo darbību, lai pārstrukturizētu uzņēmumu. Ar šādu idejas pasniegšanas veidu var ieinteresēt kādu no "Latvijas biznesa eņģeļu tīkls" investoriem. Šajā gadījumā SIA "Merits" varētu piesaistīt kāda investora līdzekļus bez teorētiskas atmaksas un aizdevuma atmaksas procentu likmēm, bet no šī ieguldījuma, protams, vēlas gūt labumu. Investoram aizdot nepieciešamo summu, bet, apmaiņā pret to, viņam ir jāpieder aptuveni 10% no uzņēmuma vērtības. Šo procentuālo lielumu, kas, pēc investīciju ieguldīšanas uzņēmuma darbībā, nosaka ieguldīto naudas

---

¹⁰⁴ Pamatojoties uz autores veikto interviju

līdzekļu daudzums, idejas attīstība. Salīdzinājumā ar komercbankas aizdevumu un aizdevuma platformas "Minto" aizdevuma struktūras pilnībā atšķiras. Šīs divas aizdevumu iespējas uzņēmumu piesaista savai darbībai kādu noteiktu laika posmu, bet izvēloties kāda no biznesa enģeļa aizdevumiem uzņēmums sev piesaista vēl vienu personu, kam pieder uzņēmums. Līdz ar to, autore uzskata, ka ar to uzņēmuma vadība nespēj vairs brīvi pieņemt lēmumus, balstoties uz savu subjektīvo viedokli. Uzņēmuma dibinātājs Aleksandrs Meirāns saka: "Šī iespēja ir nenoliedzami laba, lai piesaistītu aizņemto kapitālu, jo kaut vai iespēja apspriest biznesa stratēģiju ar zinošu un pieredzes bagātu investoru, kurš ir ieinteresēts, lai tava ideja attīstītos, ir ļoti daudz. Tas ir pamats, kas iedrošina un virza turpmākajai attīstībai, bet tavš uzņēmums visas darbības laikā būs saistībās ar trešo personu. Vai šis ir izdevīgākais veids kā praktiski piesaistīt jau esošam uzņēmumam finansiālos līdzekļus, ir jāpārdomā kārtīgi."¹⁰⁵ Uzņēmums SIA "Merits" novirzītu 10% no visa uzņēmuma, nevis tikai no atpūtas centra "Paideri, kādam investoram. Šādā gadījumā uzņēmuma tas nebūtu izdevīgi, jo lai arī tam ir šaurs darbības loks, SIA "Merits" vēlas paplašināt to. Ir jāpieļauj varbūtība, ka investorus neieinteresēs uzņēmuma piedāvātais projekts un viņi pateiks "nē", bet tādā gadījumā uzņēmuma tā ir jāuztver kā iespēja uzlabot jau esošo projektu, piešķir tam lielāku specifiku un izvērtēt lielāka ienesīguma faktoros. SIA "Merits" vadība apgalvo, ka viņi šādu iespējamo finansēšanas veidu noteikti apsvērtu vairāk nekā aizdevuma platformas "Mintos" aizņemtā kapitāla iespēju. Aleksandrs Meirāns komentē: "Šī darbība balstās uz investoru, kuru Tu reāli vari iepazīt, un kurš tavai saimnieciskajai darbībai var palīdzēt ne tikai ar naudas līdzekļiem, bet arī noderīga padoma došanu."¹⁰⁶

Izvērtējot uzņēmuma iespējas piesaistīt autores izvēlētos aizņemtā kapitāla piesaistes veidus, autore secina, ka uzņēmuma kopējam kapitālam ir iespējam piesaistīt visus trīs minētos investorus. Uzņēmuma izvēle balstās uz tā izdevīguma un uzticamības principa. SIA "Merits" jau ilgstoši sadarbojas ar SEB banku, uz kā arī balstās uzņēmuma izvēle. Taču autore pieļauj domu, ka komercbanka var uzņēmumam neizdot vajadzīgos naudas līdzekļus vai arī nepiešķir tik lielā apmērā kā uzņēmumam nepieciešams. Šādā situācija uzņēmuma valdes priekšsēdētājs A.Meirāns apgalvo, ka uzņēmums apsvērtu mazāku aizdevuma piesaisti projekta realizēšanai. Atlikušo summu uzņēmumam censtos piesaistīt ar pašu īpašnieku privātajām investīcijām. Tādā gadījumā uzņēmuma jauno projektu attīstītu periodiskāki lēnāka laika posmā, nekā tas iepriekš bija plānojis.¹⁰⁷ Tādejādi autore secina, ka uzņēmuma vadība pārējos piesaistes veidus izvērtē otršķirīgi. Gadījumā, ja uzņēmumam komercbanka

---

¹⁰⁵ Pamatojoties uz autores veikto interviju

¹⁰⁶ Pamatojoties uz autores veikto interviju

¹⁰⁷ Pamatojoties uz autores veikto interviju

atteiktu aizdevumu, uzņēmums izsvērtu piesaistīt privātos investorus vai griezties pie biznesa enģeļiem. Šī izvēle pamatojoties uz uzņēmuma vadības stereotipu, ka aizdevuma platforma esot riskanta uzņēmuma reputācijai.

SECINĀJUMI

Izstrādājot darbu, autore ir nonākusi pie šādiem secinājumiem:

1. Uzņēmuma kopējais kapitāls sastāv no divām strukturālajām vienībām- pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla. Pašu kapitāls raksturo uzņēmuma naudas līdzekļus, bet aizņemtā kapitāls raksturo piesaistītos naudas līdzekļus uzņēmuma kapitālam kādu saimniecisko vajadzību dēļ. Šo struktūrvienību strukturālais sadalījums parāda uzņēmuma finanšu darbības efektivitāti, kā arī raksturo saimnieciskās darbības norisi.
2. Uzņēmums SIA "Merits" ir mazas uzņēmums, kas nodarbojas ar ēdināšanas pakalpojumu un viesnīcu pakalpojumu sniegšanu. Laika posmā no 2011.gada līdz 2013.gadam uzņēmumā ir vērojama svārstīga finansiālā situācija, kura ietekmē uzņēmuma darbība saimnieciskās darbības ienesīgums, kā arī naudas līdzekļu struktūra un tās novirzīšana.
3. Visos pētāmajos gados, SIA "Merits" kopējā kapitāla struktūrai ir īpašība lielāko vērtību ieņemt aizņemtā kapitāls. Aizņemtā kapitāla lielāko īpatsvaru sastāda uzņēmuma vadības aizdotie finansiālie līdzekļi, kas ir raksturojami kā 0 % aizdevums, kā arī kas ir ietekmējuši kapitāla struktūras sadalījumu. 2011.gadā un 2012. gadā aizņemtā kapitāla īpatsvars pārsniedz 90 %, bet 2013. gadā kapitāla struktūra ir uzlabojusies, kurā aizņemtā kapitāla īpatsvars ir 76,06 %. Šo iemeslu dēļ, ir redzams, ka uzņēmums vairāk strādā ar aizņemto kapitālu, nekā pašu kapitālu. Šo uzņēmuma tendenci apliecina arī finanšu atkarības koeficients, kas visos pētāmajos gados pārsniedz optimālo lielumu 0,5.
4. Finanšu līdzsvara koeficienta vērtība 2013.gadā parāda uzņēmuma finansiālās situācijas uzlabojumu. 2011.gadā šī rādītāja vērtība bija 13,9 un 2012.gadā 15,41, kas parād to, ka uzņēmum aizņēmums ļoti pārsniedz uzņēmuma pašu kapitāla vērtību. 2013.gadā finanšu līdzsvara koeficients bija 3,18, kas liecina par paša kapitāla vērtības un nozīmes palielināšanos kopējā kapitālā.
5. Uzņēmuma peļņas pietiekamība procentu maksājuma segšanai pozitīvi ir novērtējama 2011.gadā, kur vērtība bija 108,79, un 2013.gada, kur vērtība bija 23,3, kas liecina par uzņēmuma spēju pildīt uzņemtās saistības, bet 2012.gadā šis rādītājs bija 0,85, un ir vērtējams kā negatīvs, jo nepārsniedza rādītāja 1 robežas, kas liecina, ka uzņēmums nespēj segt noteiktos procentu maksājums. Ņemot to vērā, 2012.gadā uzņēmumam SIA "Merits" bija vissliktākā finansiālā situācija.

6. Uzņēmuma SIA "Merits" vidējā svērtā kapitāla cena pētāmajos gados ir neloģiski maza, kuru ietekmē aizņemtā kapitāla struktūra. Uzņēmuma vienīgās saistības ir ar SEB banku overdrafta lietošanā, kur procentu likme ir aptuveni 24% no aizņemtās summas, tādēļ šie rādītāji veidojas 2011. gadā 0,68 %, 2012.gadā 1,47 % un 2013.gadā 0,17% , lai gan pēc aizņemtā kapitāla īpatsvara uzņēmuma kapitāla cenai ir jāveidojas daudz lielākā vērtībā.
7. SIA "Merits" aizņemtais kapitāls ir nepieciešams priekš uzņēmuma atpūtas centra "Paideri" uzlabošanas un pielāgošanas jauno sportistu treniņu procesam. Nepieciešamā aizņēmuma summa ir 15 000 eiro, un par nodrošinājumu kalpos pats uzlabošanas darbu objekts. Balstoties uz projekta nepieciešamību, uzņēmuma peļņa palielināsies, tādēļ var prognozēt, ka uzņēmuma peļņa nākamajos gados augs.
8. SEB banka ir uzņēmuma izvēlēta banka, kuras pakalpojumus ilgu gadu jau izmanto, un tās darbībai uzticas. SEB banka uzņēmumam piedāvā aizņemt nepieciešamo aizņēmumu uz piecu gadu atmaksas termiņu ar vidējo procenta likmi 3,5 % pus eiribora likme gadā.
9. Aizdevumu platforma "Mintos" ir alternatīva iespēja komercbankas aizdevumiem. Ņemot vērā lielāku pretim nākšanu klientu finansiālajai situācijai un investora piesaisti aizņēmumam, procentu likme ir augstāka nekā komercbankai. Komercbankas aptuvenā procenta likme par aizdevumu ir 12 %, bet aizdevuma platformas procentu likme ir 18%. Likmju atšķirība balstās uz dažādajām aizdevēju darbības politikām.
10. "Latvijas biznesa enģeļu tīkls" apvieno investorus, kuru mērķis ir atbalstīt jaunas un inovatīvas uzņēmējdarbības idejas. SIA "Merits" biznesa enģeļiem savu uzņēmējdarbības ideju var pasniegt kā uzņēmuma pārstrukturizēšanu, kam nepieciešams papildus finansējums. Salīdzinot ar komercbanku un aizdevuma platformas "Mintos" finansējumu veidiem, šis uzņēmuma SIA "Merits" darbībā radītu vislielāko paliekošo iespaidu, jo investors pret ieguldītajiem līdzekļiem prasa aptuveni 10 % īpašumā no uzņēmuma, bet nepieprasa aizdotā kapitāla atgriešanu.

PRIEKŠLIKUMI

1. Uzņēmuma SIA "Merits" ir jāpaplašina saimnieciskā darbība, lai kapitāla struktūru kļūtu efektīvāka. Jāuzlabo ne tikai viesnīcu pakalpojumu sniegšana, bet arī ēdināšanas pakalpojumu. To var veicināt ar piedalīšanos ēdināšanu pakalpojumu konkursos izglītības iestādēm un citām iestādēm, kur veiksmīgas piedalīšanās gadījumā, ir iespēja paplašināt gan saimniecisko darbību, gan uzņēmuma ienesīgumu gadā.
2. Ar aizdoto uzņēmuma vadības kapitālu uzņēmumam SIA "Merits" vajadzētu palielināt uzņēmuma pamatkapitālu, lai uzņēmuma pašu kapitāla vērtība augtu un uzlabotu finanšu rādītājus, kas uzņēmumam dotu lielāku iespēju piesaistīt kapitālu no ārpus uzņēmuma.
3. Uzņēmuma SIA "Merits" ir jāapsver vai tiem ir nepieciešamo aizņemto kapitālu nevar samazināt, lai neradītu tik lielu iesaidi uzņēmuma finansiālo darbību. Sākumā uzņēmums varētu aizņemt 10 000 eiro vai mazāk, un, laukum ejot, attīstīt ideju ar finansiālajiem līdzekļiem, kas tiek sabalansēti ar uzņēmuma pašu līdzekļiem un nepieciešamajiem aizņemtajiem līdzekļiem.
4. SIA "Merits" izdevīgākais aizņemtā kapitāla veids būtu komercbanku piesaistītie finansiālie līdzekļi, jo salīdzinājumā ar aizdevuma platformas "Mintos" un "Latvijas biznesa enģeļu tīklu", šis aizdevums uzņēmuma finansēm atstās mazāku iesaidi, jo procentu likmes lielums no izvēlētajiem aizdevuma veidiem ir vismazākā. Šādā gadījumā uzņēmumam maksājuma grafiks ir jāastāda tā, lai maksājumi nepārsniegtu uzņēmuma iespējas atmaksāt un aizņemtā kapitāla atmaksai nebūtu jāpiesaista papildus uzņēmuma vadības finansiālie līdzekļi, kas ir raksturojami kā aizdevums uzņēmumam.
5. Ja komercbankai nerodas pārliecība par uzņēmuma nākotnes finanšu stabilitāti, tam būtu jāizsver iespēja par aizņēmuma platformas "Mintos" aizdevumu, jo aizdevuma platformai ir pieņemami nosacījumi pret aizņēmēju nekā Latvijas biznesa enģeļu tīkam tādēļ, ka uzņēmuma īpašnieku skaitam nepiesaista trešo personu.
6. Uzņēmumam SIA "Merits" jāveido sadarbība ar Latvijas biatlona federāciju, lai informētu sportistus par jauno uzņēmuma viesnīcas pakalpojumu, tādējādi piesaistot lielāku uzmanību uzņēmuma piedāvājumam.
7. SIA "Merits" ir jāpiesaista lielāks klientu loks, nekā tas ir atzīmējis. Šāda veida pakalpojumu var ieinteresēt dažādu veidu sportistus. Šāda stratēģiskā darbība

uzņēmuma peļņu iespaidotu pozitīvi. Jāvēršas pie citu veidu sportistiem, kam šāds pakalpojums būtu nepieciešams.

8. Katru gadu Vides ministrija izsludina konkursu ar mērķi finansējuma piesaisti jauniešu un bērnu vasaras nometnēs ar mērķi izglītēt tos par dabu un tās norisēm. Uzņēmums SIA "Merits" vajadzētu izstrādāt šāda veida projektu, kur jauniešus un bērnus iepazīstina ar sporta vajadzību un būtību, gan dabas norisēm. Atpūtas centrs "Paideri" ģeogrāfiski izdevīgā vietā, lai abas šīs darbības apvienotu. Šāda uzņēmuma rīcība spēs piesaistīt uzņēmumam lielāku klientu loku, kas saimniecisko darbību padarīs efektīvāku, kā arī informēs sabiedrību par piedāvātajiem pakalpojumiem.

IZMANTOTĀ LITERTŪRA

1. LR likums *Komerclikums*. LR AP un Vadības ziņojums, Nr.11 , 01.01.2002. (ar turpmākajiem grozījumiem) , Pieejams : <http://likumi.lv/doc.php?id=5490> (skatīts 10.04.2015.)
2. LR likums *Kredītiestāžu likums*. LR AP un Vadības ziņojums, Nr.23 , 24.10.1995. (ar turpmākajiem grozījumiem), Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=37426> (skatīts 20.04.2015.)
3. **Alsiņa R., Bojarenko J., Marinska K.**, *Vadības grāmatvedības: teorija un prakse*. Rīga, SIA ‘Biznesa komplekss’, 2011. 239 lpp
4. **Alsiņa R., Bojarenko J., Zolotuhina K.**, *Vadības grāmatvedības pamati*, Rīga, SIA ‘Raka’, 2000. 179 lpp
5. **Apsīte I.**, *Uzņēmuma gada pārskati*, Sigulda, Lietišķās informācijas centrs, 2009. 267 lpp
6. **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.**, *Finanšu pārskatu analīze*, Rīga, Latvijas Universitāte, 2000. 103 lpp
7. **Garanča B.**, *Komercedarbības finansiālā stāvokļa faktoriālā analīze*, Rēzekne, Rēzeknes augstskola, 2014. 51 lpp
8. **Grastiņš N., Pudula A.**, *Ekonomisko terminu vārdnīca uzņēmējdarbībai*, Rīga, rihino DESING, 1997. 111 lpp
9. **Geipele I.**, *Līzings uzņēmējdarbībā*, Jumava, Rīga, 1999. 72 lpp
10. **Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus I., Svarinska A.**, *Finanšu grāmatvedība*, Rīga, SIA ‘Izglītības solī’, 2004. 246 lpp
11. **Kudinska M.**, *Kreditēšana*, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas konsultāciju un mācību centrs, 2008. 126 lpp
12. **Kutuzova O.**, *Finanses un Kredīts*, Rīga, SIA ‘Biznesa augstskola Turība’, 2012. 224 lpp
13. **Kvēle V.**, *Grāmatvedības jēdzienu skaidrojošā vārdnīca*, Rīga, Avots, 2005. 252 lpp
14. **Korsaka T.**, *Finanšu vadība*, Rīga, Banku augstskola, 2003. 59 lpp
15. **Krogzeme.H.**, *Finanses un nodokļi*, RTU izdevniecība, Rīga, 2010. 568 lpp
16. **Ludboržs A.**, *Apgrozāmā kapitāla vadīšana nelielos uzņēmumos*, Rīga, Lietišķās informācijas dienests, 2007. 288 lpp
17. **Ludboržs A.**, *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. Rīga, Lietišķās informācijas dienests, 2003. 282lpp.

18. **Mietule I., Jackaniča A.,** *Uzņēmuma finanšu analīze: teorētiskā un praktiskā pielietošana*, Rēzekne, Rēzeknes augstskola, 2013. 82 lpp
19. **Rupeika –Apoga R., Zelgalve E.,** *Finanšu tirgus un tā analīzes metodes*, Rīga, Latvijas Universitāte, 2009. 117 lpp
20. **Rurāne M.,** *Uzņēmuma finanses*, Rīga, Jumava, 2007. 266 lpp
21. **Rutāne M.,** *Finanšu menedžments*, Rīga, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 383 lpp
22. **Saksonova S.,** *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*, Rīga, Info Tilts, 2012. 313 lpp
23. **Vaikulis J.,** *Grāmatvedības terminu vārdnīca*, Rīga, Latvijas Universitāte, 1998. 49 lpp
24. **Zelgalve E., Bērzkalne I.,** *Ražošanas uzņēmumu kapitāla veidošanās problēmas*, Rīga, Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultāte, 2011. 183 lpp
25. **Averina J.,** *Uzņēmuma vērtības saglabāšanu un palielināšanu ietekmējošie faktori*, Pieejams : http://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/LUR-744_Ekon-vadzinatne-doktoranti.pdf
26. **Bērzkalne I.,** *Uzņēmuma kapitāla struktūras intervāla izmantošana vērtības palielināšanā*, Pieejams: http://www.evf.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/evf/konferences/LU_73_konference/Ekonometrija/IrinaBerzkalne.pdf
27. **Romānova I.,** *Aizņēmēja kredītriska novērtēšanas pilnveidošana*, Pieejams : <http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/702.pdf>
28. *SEB bankas mājas*. Pieejams: [lapa www.seb.lv](http://www.seb.lv)
29. *Swedbankas mājas*. Pieejams: [lapa www.swedbank.lv](http://www.swedbank.lv)
30. *Abizāre.V. Uzņēmējdarbības pamati (mācību matreāls)*. Pieejams: http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (skatīts 30.03.2015.)
31. *Aizdevumu platforma "Mintos"*. Pieejams: <https://mintos.lv/lv/ka-tas-darbojas/> (skatīts 15.04.2015.)
32. *Banku aizdevumi*. Pieejams : <http://www.naudabiznesam.lv/finansejums/finansejums-biznesam/banku-aizdevumi/> (skatīts 28.04.2015.)
33. *Kredīti uzņēmējiem*. Pieejams: <http://www.kreditiem.lv/lv/zinas/?ln=2> (skatīts 15.05.2015.)
34. *Latvijas biznesa enģeļu tīkls*. Pieejams: <http://www.latban.lv/> (skatīts 16.04.2015.)

35. *Mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmes aizdevums. Aizdevums investīcijām.* Pieejams:
http://www.hipo.lv/lv/attistibas_programmas/mvu_izaugsmes_aizdevums/aizdevums_investicijam (skatīts 02.05.2015.)
36. *Mikrokredīts.* Pieejams : <http://www.presesnams.lv/mikrokredits> (skatīts 28.04.2015.)
37. Autores veiktā intervija ar uzņēmuma SIA ‘‘Merits’’ vadību
38. Uzņēmuma SIA ‘‘Merits’’ npublicētie matreāli

PIELIKUMI

1.pielikums

SIA "Merits" peļņas un zaudējumu aprēķins¹⁰⁸

Postenis	Kods	2011.Gads	2012.Gads	2013.Gads
1. Neto apgrozījums	010	104 957	107 878	122 245
2. Gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas	020	-185	-107	233
3. Uz pašu ilgtermiņa ieguldījumiem attiecinātās (kapitalizētās) izmaksas	030	0	0	0
4. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	040	40 274	5 711	4 839
5. Materiālu izmaksas	050	69 193	73 722	80 633
a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksas	051	57 416	61 104	69 641
	052	11 777	12 618	10 992
b) pārējās ārējās izmaksas.				
6. Personāla izmaksas	060	32 503	29 498	29 014
a) atlīdzība par darbu;	061	26 121	23 742	23 355
b) pensijas no sabiedrības līdzekļiem;	062	0	0	0
	063	0	0	5 626
c) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;	061	6 382	5 756	33
d) pārējās sociālās nodrošināšanas izmaksas.				
7. Līdzekļu un vērtību norakstīšana	070	3 654	3 103	2 857
a) pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana;	071	3 654	3 103	2 857
	072	0	0	0
b) apgrozāmo līdzekļu vērtības				

¹⁰⁸ Uzņēmuma SIA "Merits" npublicētie matreāli

norakstīšana virs normālajiem norakstījumiem				
8. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	080	7 166	6 548	6 521
9. Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto sabiedrību kapitālos	090	0	0	0
10. Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus	100	0	0	0
11. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	110	3	74	0
12. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana	120	0	0	0
13. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	130	299	716	293
14. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	140	32 235	-30	7 999
15. Ārkārtas ieņēmumi	150	0	0	0
16. Ārkārtas izmaksas	160	0	0	0
17. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	170	32 235	-30	7 999
18. Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu	180	0	0	0
19. Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	190	0	0	0
20. Pārējie nodokļi	200	249	474	569
21. Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	210	31 986	-504	7 430

SIA "Merits" balance¹⁰⁹

Postenis	Kods	2011.Gads	2012.Gads	2013.Gads
AKTĪVS				
<u>I. Ilgtermiņa ieguldījumi</u>				
<u>1. Nemateriālie ieguldījumi</u>				
1. Attīstības izmaksas	010	0	0	0
2. Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības	020	296	225	154
	021	0	0	0
3. Citi nemateriālie ieguldījumi	030	0	0	0
4. Nemateriālā vērtība	040	0	0	0
5. Avansa maksājumi par nemateriāliem ieguldījumiem				
I. KOPĀ	050	296	225	154
<u>II. Pamatlīdzekļi</u>				
1. Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi	060	33 995	32 683	31 068
	070	0	0	0
2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	080	5 911	4 730	3 783
3. Iekārtas un mašīnas	090	817	279	403
4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	100	0	0	0
5. Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	110	0	0	0
	111	0	0	0
6. Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem				
7. Ilgtermiņa ieguldījumi publiskā partnera pamatlīdzekļos				

¹⁰⁹ Uzņēmuma SIA "Merits" nepublicētie matreāli

II. KOPĀ	120	40 723	37 692	35 254
III. Ieguldījuma īpašumi				
I. Ieguldījuma īpašumi	125	0	0	0
III. KOPĀ	128	0	0	0
IV. Bioloģiskie aktīvi				
I. Bioloģiskie aktīvi	215	0	0	0
IV. KOPĀ	218	0	0	0
V. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi				
1. Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā	130	0	0	0
2. Aizdevumi radniecīgajām sabiedrībām	140	0	0	0
3. Līdzdalība asociēto sabiedrību kapitālā	150	0	0	0
4. Aizdevumi asociētajām sabiedrībām	160	0	0	0
5. Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi	170	0	0	0
6. Pārējie aizdevumi un citi ilgtermiņa debitori	180	0	0	0
7. Pašu akcijas un daļas	190	0	0	0
8. Aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai	200	0	0	0
9. Atliktā nodokļa aktīvi	201	0	0	0
V. KOPĀ	210	0	0	0
I. IEDAĻAS KOPSUMMA	220	41 019	37 917	35 408
2. <u>Apgrozāmie līdzekļi</u>				
1. <u>Krājumi</u>				
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	230	1 781	1 675	1 908
2. Nepabeigtie ražojumi	240	0	0	0

3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	250	0	0	0
	260	0	0	0
4. Nepabeigtie pasūtījumi	270	0	0	0
5. Avansa maksājumi par precēm	280	0	0	0
6. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki				
I. KOPĀ	290	1 781	1 675	1 908
<i>II. Pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi</i>				
1. Pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi	295	0	0	0
II. KOPĀ	298	0	0	0
<i>III. Debitori</i>				
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	300	6 470	6 305	5 310
2. Radniecīgo sabiedrību parādi	310	0	0	0
3. Asociēto sabiedrību parādi	320	0	0	0
4. Citi debitori	330	0	0	0
5. Neiemaksātās daļas sabiedrības kapitālā	340	0	0	0
	350	0	0	0
6. Īstermiņa aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai	360	7	10	4
	370	0	0	0
7. Nākamo periodu izmaksas				
8. Uzkrātie ieņēmumi				
III. KOPĀ	380	6 477	6 315	6 477
<i>IV. Īstermiņa finanšu ieguldījumi</i>				
1. Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā	390	0	0	0
	400	0	0	0
2. Pašu akcijas un daļas	410	0	0	0
3. Pārējie vērtspapīri un līdzdalība kapitālos	411	0	0	0
4. Atvasinātie finanšu instrumenti				
IV. KOPĀ	420	0	0	0

<i>V. Nauda</i>	430	323	26	144
2. IEDAĻAS KOPSUMMA	440	8 581	8 015	7 366
<u>BILANCE</u>	450	49 600	45 932	42 774
PASĪVS				
<u>1. Pašu kapitāls</u>				
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	460	52 646	52 646	52 646
	470	0	0	0
2. Akciju (daļu) emisijas uzcenojums	480	0	0	0
3. Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve	481	0	0	0
4. Finanšu instrumentu pārvērtēšanas rezerve				
5. Rezerves	490	0	0	0
	500	0	0	0
a) likumā noteiktās rezerves	510	0	0	0
b) rezerves pašu akcijām vai daļām	520	30 799	30 799	30 799
c) sabiedrības statūtos noteiktās rezerves	530	30 799	30 799	30 799
d) pārējās rezerves				
5. KOPĀ	540	112 125	80 139	80 643
6. Nesadalītā peļņa	550	31 986	504	7 430
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa				
b) pārskata gada nesadalītā peļņa				
1. IEDAĻAS KOPSUMMA	560	3 307	2 803	10 233
<u>2. Uzkrājumi</u>				
1. Uzkrājumi pensijām un tamlīdzīgām saistībām	570	0	0	0
	580	0	0	0
2. Uzkrājumi paredzamajiem				

	nodokļiem	590	0	0	0
	3. Citi uzkrājumi				
2. IEDAĻAS KOPSUMMA		600	0	0	0
<u>3. Kreditori</u>					
<u>I. Ilgtermiņa kreditori</u>					
	1. Aizņēmumi pret obligācijām	610	0	0	0
	2. Akcijās pārvēršamie aizņēmumi	620	0	0	0
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	630	317	2 797	0
	4. Citi aizņēmumi	640	26 434	29 563	0
	5. No pircējiem saņemtie avansi	650	0	0	0
	6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	660	0	0	0
		670	0	0	0
	7. Maksājамie vekseli	680	0	0	0
	8. Parādi radniecīgajām sabiedrībām	690	0	0	0
	9. Parādi asociētajām sabiedrībām	700	0	0	0
	10. Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	701	0	0	0
		710	0	0	0
	11. Atliktā nodokļa saistības	720	0	0	0
	12. Pārējie kreditori	721	0	0	0
	13. Nākamo periodu ieņēmumi				
	14. Neizmaksātās dividendes				
I. KOPĀ		750	26 751	32 360	0
<u>II. Īstermiņa kreditori</u>					
	1. Aizņēmumi pret obligācijām	760			
	2. Akcijās pārvēršamie aizņēmumi	770			
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	780			1 414
	4. Citi aizņēmumi	790			31 922
	5. No pircējiem saņemtie avansi	800			
	6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	810	1 872	4 614	4 636
		820			
	7. Maksājамie vekseli	830			
	8. Parādi radniecīgajām sabiedrībām				

9. Parādi asociētajām sabiedrībām	840			
10. Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	850	2 518	4 678	6 434
	851			
11. Atliktā nodokļa saistības	860	1 399	1 476	1 887
12. Pārējie kreditori	870			
13. Nākamo periodu ieņēmumi	871			
14. Neizmaksātās dividendes	900			
15. Uzkrātās saistības				
II. KOPĀ	910	5 790	10 768	46 293
3. IEDAĻAS KOPSUMMA	920	32 541	43 129	46 293
<u>BILANCE</u>	930	42 774	45 932	49 600

Intervijas jautājumi uzņēmuma SIA ‘Merits’ vadībai

1. Kā Jūs vērtējat uzņēmuma finansiālo situāciju un saimniecisko darbību laika posmā no 2011.gada līdz 2013.gadam?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs A. Meirāns : ‘‘ Uzņēmuma SIA ‘Merits’ politika balstās uz stabilitāti gan saimnieciskajā darbībā, gan finansiālajā darbībā, un vai tas tiek panākts ieguldot manus personīgos līdzekļus, vai izmantojot pašu kapitālu nav svarīgi, jo tas tikai tiek definēts kā aizdevums manis vadītajam uzņēmumam bez saistībām. 2011. gadā uzņēmuma finansiālā situācija kļuva stabilāka nekā iepriekšējos gados. 2011.gadā uzņēmumam SIA ‘Merits’ nebija lielu finansiālo grūtību, kuras mēs nevarētu atrisināt ar uzņēmuma peļņu un pašu naudas līdzekļiem, kas ir 0 % aizdevums uzņēmumam, kuru gada laikā arī spēja segt. Man savus naudas līdzekļus vajadzēja ieguldīt tik lielā apmērā, jo uzņēmums sāka ‘‘atveseļoties’’ no Latvijas ekonomiskās krīzes, kas uzņēmuma darbību ietekmēja, un iepriekšējo gadu nestabilās peļņas ietekme ir vērojama arī 2011.gadā. 2012.gadā uzņēmuma finansiālā situācija pasliktinājās tā iemesla dēļ, ka mums bija jāveic uzlabošanas darbi ēdināšanas pakalpojumu telpās atbilstoši standartiem. Tiem mēs novirzījām salīdzinoši lielu naudas līdzekļu vērtību, jo neizpildot šos nosacījumus atbilstošās valsts varas iestādes var uzņēmumam uzlikt sodu. Tas jūtami iespaidoja dažu mēnešu uzņēmuma finanses, tādēļ nespējām segt īstermiņā aizņemto summu no kredītiestādēm un manu aizdoto naudas summu. 2013. gada finansiālā situācija bija salīdzinoši stabila. Mēs darbojāmies savā ierastajā kārtībā. Neveicām nevienu attīstības projektu, tādejādi saistības ar kredītiestādēm beidzās. Privātos naudas līdzekļus sanāca ieguldīt salīdzinoši daudz, bet tas mūsu finansiālo situāciju neietekmē tik ļoti kā komercbanku aizdevumi. Atpūtas centra ‘‘Paideri’’ pakalpojumu pieprasījums palielinājās, jo sākām piesaistīt strādniekus, kas veic uzlabošanas darbus pilsētā, tādēļ mums radās ilgtermiņa sadarbība ar tiem. Manuprāt, priekš uzņēmuma izdevīgākais veids ir aizņemt naudas līdzekļus no manis, jo tā darbība nav pietiekoši stabila, un, ja es to spēju nodrošināt, tas ir iemesls kādēļ neņemt tik lielu aizdevumu no kredītiestādēm.’’

Uzņēmuma darbiniece A.Muceniece: ‘‘ Pieprasījums par uzņēmuma ēdināšanas pakalpojumiem 2013.gadā arī pieauga. Cēsu novadā palielinājās ēdināšanas pakalpojumu pieprasījums. Uzņēmumam bija nepieciešams laiks, lai citos reģionos

pierādītu sevi kā konkurētspējīgu konkurentu, kā arī parādīt savu sniegto pakalpojumu kvalitāti.”

2. Kāda situācija uzņēmuma darbībā ir 2014.gadā?

Uzņēmuma darbiniece A. Muciniece atbild: “Uzņēmuma finansiālā situācija strauji nav manījies 2014.gadā. Ir palielinājušies īstermiņa kredīti, bet ilgtermiņa kredīti principā ir dzēsti. Īstermiņa kredīta palielinājums ir vērojams tādēļ, ka uzņēmumam bija nepieciešami finansiālie līdzekļi pakalpojuma telpu tehniskajai uzlabošanai.”

3. Kāda ir bijusi SIA “Merits” kredītvēsture?

Uzņēmuma darbiniece A.Muceniece atbild:” Mums ir bijis kredīts investīcijām priekš uzņēmuma atpūtas centra “Paideri” celtniecības. To esam veiksmīgi atmaksājuši.

2010. gadā noslēdzām līgumu ar komercbanku par kredītlīnijas Overdraft piesaisti uzņēmuma norēķinu kontam. Šis līgums vēl joprojām ir spēkā esoš, un mēs paši varam izlemt par tā lietošanu vai nē.”

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirāns atbild:” Overdraft kredītlīnija priekš uzņēmuma ir ļoti izdevīga. Mēs to pielietojam tikai ārkārtes gadījumos. 2012. gadā un 2013.gadā mēs izmantojām šī īstermiņa kredīta pagarinājumu,, kas procentu likmei no 24% no aizņemtās summas paaugstināja līdz 24.2% no aizņemtās summas. Šī summa pielāgojas gan mūsu spējai, gan bankas nosacījumiem. Protams, šis pagarinājums arī ietekmēja uzņēmuma finansiālo situāciju tajos gados.”

4. Kuras Latvijas komercbankas pakalpojumus uzņēmums SIA “Merits” izmanto?

Uzņēmuma darbiniece A.Muceniece :” Viena no pirmajām bankām, kas parādījās Alūksnes novadā bija SEB banka, tādēļ sākām sadarbību ar šo banku. Šī banka ilgus gadus ir pierādījusi savu lojālo attieksmi pret tās klientiem, un vienmēr ir nākusi pretim ar sapratni, tādēļ pamatā izmantojam šīs bankas pakalpojumus. Norēķinu konts mums arī ir Swedbanka, lai veiksmīgāk strādātu ar pārskaitījuma darījumiem, kuros ir gan rēķinu atmaksa , gan darbinieku algas. “

5. Kas ietekmē Jūsu lēmumu par šīs komercbankas pakalpojumu izvēli un vai citu Latvijas komercbanku piedāvājumu izmantošanu neesat izskatījuši?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirāns :” Mūsu izvēle balstās uz veiksmīgu sadarbību un piedāvājumu. Mūsu lēmums par SEB bankas piedāvāto pakalpojumu izvēli nebalstās tikai uz izdevīgākām procentu likmēm, bet gan uz bankas radīto iespaidu. SIA “Merits” 2007.gadā atmaksāja SEB bankai aizdoto kredītu. Kredīta attiecības ar banku veidojās ļoti veiksmīgi un saprotoši. Protams, esam skatījušies arī uz citu banku piedāvātajiem pakalpojumiem, kā , piemēram, kredītlīnijām. Pakalpojumu struktūra un maksājumi ievērojami neatšķiras, lai apsvērtu

izmantot citas bankas pakalpojumus. Kredīts priekš kādas uzņēmuma pakalpojumu vienības uzlabošanas uzņēmuma ir ļoti nopietns lēmums. Šī uzņēmuma izvēle balstās uz ļoti lielu risku. Tam ir jāpaļaujas gan uz saviem spēkiem, gan bankas sapratni, tādēļ uzņēmums izvēlas banku par kuru tas ir pārliecinājies, bet, ja uzskatāmi izdevīgāks būtu citas komercbankas piedāvājums, mēs to noteikti izsvērtu.”

6. Kādas ir Jūsu domas par jaunās aizdevumu platformas “Mintos” darbību?

Uzņēmuma darbiniece Astrīda Muciniece atbild : “ Uzņēmuma vadība to skaidro ar to :” Mums ir konservatīva pieeja veidojot uzņēmuma finanšu plūsmu. Mēs izmantojam tikai tādas iespējas, kuras esam pārbaudījuši. Mintos darbība mums šķiet vēl nestabila un riskanta. Mēs saprotam, ka šī darbības principi ir sasaistīt investoru un aizņēmēju, bet tas mums nekliedē mūsu šaubas par tā stabilitāti. Ir svarīgi izvērtēt vai šis aizdevuma veids nerada paliekošas sekas uz uzņēmuma kredīta vēsturi tādā ziņā, ka tas neietekmē komercbanku lēmumu kredītu piešķiršanā. Uzņēmuma saimnieciskajai darbībai ir nepieciešams apgrozāmo līdzekļu kredītēšana, jo brīžiem saimnieciskajā darbībā rodas nestabilitāte, kas ietekmē uzņēmuma finanses. Mēs nevēlamies riskēt ar šādu bankas pakalpojumu. Uzņēmumam būtu stingrāk jāizvērtē šīs platformas darbība, lai varētu pieņemt adekvātu lēmumu.”

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirānes atbild: “Es pilnībā piekrītu. Mēs nenoliedzam, ka šādu iespēju nevarētu izmantot, bet tā noteikti ierindotos otrajā izvēlas vietā. Tās darbība man asocējas ar ātrajiem kredītiem, bet zinu, ka balstās uz pilnīgi citu principu. Viņiem vēl sevi ir jāpierāda, lai strādājoši uzņēmumi viņus ierindotu pirmajā vietā izvēlē. Protams, tas ir labs konkurējošais faktors Latvijas kredītēšanas jomā.”

7. Kādas ir Jūsu domas par Latvijas biznesa eņģeļu tīklu?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs Aleksandrs Meirāns atbild :” Šī iespēja ir nenoliedzami laba, lai piesaistītu aizņemto kapitālu, jo kaut vai iespēja apspriest biznesa stratēģiju ar zinošu un pieredzes bagātu investoru, kurš ir ieinteresēts, lai tava ideja attīstītos, ir ļoti daudz. Tas ir pamats, kas iedrošina un virza turpmākajai attīstībai, bet tavš uzņēmums visas darbības laikā būs saistībās ar trešo personu. Vai šis ir izdevīgākais veids kā praktiski piesaistīt jau esošam uzņēmumam finansiālos līdzekļus, ir jāpārdomā kārtīgi.”

8. Kuru no aizņēmuma veidiem (komercbanka, aizdevumu platforma “Mintos”, Latvijas biznesa eņģeļu tīkls) Jūs izvēlētos?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs A.Meirāns atbild :” Uzņēmuma primārā izvēle noteikti būtu komercbankas aizdevums, jo par tās darbības principiem mēs esam

zinoši un reāli esam izmantojuši. Otrais variants būtu ‘‘Latvijas biznesa enģeļu tīkls’’. Šī darbība balstās uz investoru, kuru Tu reāli vari iepazīt, un kurš tavai saimnieciskajai darbībai var palīdzēt ne tikai ar naudas līdzekļiem, bet arī noderīga padoma došanu, bet trešā izvēle būtu aizdevuma platforma ‘‘Mintos’’, jo tās darbībai uzticamies vismazāk.’’

9. Kāds ir Jūsu jaunā uzņēmuma darbības projekta mērķis?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs A.Meirāns atbild : ‘‘ Jaunā biznesa projekta mērķis ir atbalstīt jaunos biatlonistus. Mums ir cieša saikne ar šo sporta veidu, tādēļ zinām cik grūti ir atrast vietu pilnvērtīgam treniņu procesam. Uzņēmuma SIA ‘‘Merits’’ mērķis ir atrast mums izdevīgāko aizņemtā kapitāla piesaistīšanas veidu, jo uzņēmuma vadība savus personīgos līdzekļus iegulda priekš saimnieciskās darbības veikšanas, bet mūsu paredzētajam projektam ir vajadzīgs papildus piesaistītais kapitāls no kredītiestādēm vai citām aizņēmuma piesaistīšanas veidiem. Par aizdevuma ķīlu kalpotu atpūtas centrs ‘‘Paideri’’, kura tirgus vērtība ir aptuveni 123 000 eiro.’’

10. Vai Jūs prognozējat uzņēmuma darbības projektam pozitīvus sasniegumus?

Uzņēmuma valdes priekšsēdētājs A.Meirāns atbild: ‘‘Uzņēmums prognozē peļņu,jo , domājam, ka pieprasījums redzami palielināsies īpaši no jauno biatlonistu vidū, jo pakalpojumu piedāvājumā būs iekļautas treneriem atvieglojošas lietas nometnes organizēšanas sakarā, kā arī domājam paaugstināt viesnīcas pakalpojumu cenas no 5 eiro par diennakti līdz 7 eiro, jo kvalitāte un pakalpojuma klāsts palielināsies.

Bakalaura darbs „KAPITĀLA STRUKTŪRA UN AIZŅEMTĀ KAPITĀLA
PIESAISTES IESPĒJAS SIA ‘MERITS’ ‘ ’ izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā
norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: _____ Amanda Meirāne

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: M. ekon. Lektore Līga Leitāne _____

Recenzents: Dr.ekon., docente A. Joppe _____

Darbs iesniegts akadēmisko studiju programmas dekanātā

Dekāna pilnvarotā persona: studiju metodiķe Zanda Nilendere

_____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījumu komisijas sēdē

_____ prot. Nr. ____

Komisijas sekretāre M. ekon. Lektore Līga Leitāne : _____